

Załącznik do
Uchwały Nr 324/XXXVIII/2014
Rady Gminy Mała Wieś
z dnia 10 lipca 2014 roku

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MAŁA WIEŚ 2014 - 2020

Mała Wieś

Kwiecień 2014

Autorzy:

Uczestnicy serii warsztatów mających na celu zdefiniowanie uwarunkowań i kierunków rozwoju społecznego gminy Mała Wieś:

Robert Błaszczak (Chylin), **Zygmunt Cebula** (Węgrzynowo), **Marek Chojnacki** (Stare Gałki), **Zbigniew Dąbrowa** (Stare Arciszewo), **Małgorzata Dębska** (Węgrzynowo), **Teresa Domańska** (Nakwasin), **Jolanta Fabisiak** (Zakrzewo), **Zofia Grabowska** (Węgrzynowo), **Stanisław Grzelak** (Stare Gałki), **Barbara Imbir** (Podgórze), **Anna Kamińska** (Niździn), **Jacek Klimczewski** (Dzierżanowo), **Aleksandra Kocik** (Mała Wieś), **Małgorzata Kokosińska** (Mała Wieś), **Edward Kowalczyk** (Orszymowo), **Ewelina Krysińska** (Mała Wieś), **Jarosław Kusy** (Kiełtyki), **Jadwiga Milewska** (Niździn), **Jadwiga Nowatkiewicz** (Nakwasin), **Piotr Nowatkiewicz** (Niździn), **Iwona Paradowska-Olkowska** (Zakrzewo), **Sławomir Pawlak** (Liwin), **Andrzej Pielat** (Brody Duże), **Wanda Rębiewska** (Mała Wieś), **Agnieszka Rudowska** (Niździn), **Waldemar Rypiński** (Niździn), **Halina Sobańska** (Przykory), **Jan Sobczak** (Borzeń), **Iwona Sobótko** (Podgórze), **Agnieszka Socińska** (Nowe Gałki), **Leszek Zmysłowski** (Chylin), **Wojciech Zmysłowski** – były Wójt Gminy Mała Wieś (Orszymowo).

Uczestnicy wywiadów pogłębionych dot. uwarunkowań rozwoju społecznego gminy Mała Wieś:

Mirosław Banach - Sekretarz Gminy Mała Wieś (Podgórze), **Andrzej Barciński** - Wójt Gminy Mała Wieś (Perki), **Iwona Paradowska-Olkowska** – Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Zakrzewie (Zakrzewo), **Wanda Rębiewska** – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (Mała Wieś), **Elżbieta Śmigielska** – Kierownik Gminnego Ośrodka Kultury (Mała Wieś).

Moderator procesu opracowania i redaktor dokumentu strategii:

Ireneusz Kamiński

Spis treści

Wstęps. 4
1. Kontekst strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieśs. 4
2. Przedmiot i metoda opracowanias. 6
Część I: Diagnoza sytuacji społecznej gminy Mała Wieśs. 7
1. Środowiskos. 7
2. Układ osadniczys. 9
3. Demografias. 9
4. Infrastruktura społecznas. 12
5. Oświatas. 14
6. Zatrudnienies. 20
7. Opieka społecznas. 26
8. Dziedzictwo kulturowes. 35
9. Aktywność społeczna i polityczna mieszkańcóws. 36
10. Samorząd lokalnys. 39
11. Infrastruktura technicznas. 43
12. Współpraca na poziomie ponadlokalnyms. 44
13. Główne problemy rozwoju społecznego gminy Mała Wieś	..s. 45
14. Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju społecznego (analiza SWOT)s. 78
Część II: Prognoza zmian w zakresie rozwoju społecznego gminys. 87
1. Wizja sytuacji społecznej gminy Mała Wieś w perspektywie średniookresowejs. 87
2. Cele rozwoju społecznego gminy do roku 2020s. 87
Część III: Kierunki działań realizujące cele rozwoju społecznego gminy Mała Wieśs. 90
Część IV: Spójność Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś z kierunkami społecznego rozwoju powiatu płockiego, Mazowsza, Polski i Unii Europejskiejs. 96
Część V: Wdrażanie Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014 - 2020s.103
1. Wskaźniki realizacji strategiis. 103
2. Dostosowanie struktur administracji gminnej na rzecz realizacji strategiis. 110
3. Opracowanie szczegółowych planów realizacji zadańs. 111
4. Ramy finansowe strategii: przełożenie Programów Operacyjnych na Wieloletnią Perspektywę Finansową i Wieloletni Plan Inwestycyjnys. 111

WSTĘP

1. Kontekst strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś

Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020 to obowiązkowy dokument wynikający z Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2013 poz. 182, tekst jednolity z późniejszymi zmianami), jaki muszą posiadać wszystkie samorządy wypełniające zadania własne w ramach szeroko rozumianej gminnej polityki społecznej. Zgodnie z jej zapisami, „(...) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Ustawodawca stara się w ten sposób narzucić samorządom, jako bardziej efektywne, strategiczne podejście do działań na rzecz rozwiązywania problemów, jakie – po 123 latach zaborów, dwóch wojnach światowych i 50 latach systemu totalitarnego – nękają polskie społeczeństwo. Są to przede wszystkim ubóstwo znacznej jego części oraz różnego typu patologie, z najbardziej rozpowszechnioną – alkoholizmem na czele. Inne istotne problemy to niski poziom wykształcenia skutkujący strukturalnym bezrobociem i niewydolna, przytłoczona biurokratycznym ciężarem i fiskalizmem słabo zorganizowanego Państwa, gospodarka, nie generująca - mimo 25 lat transformacji ustrojowej – odpowiedniej liczby miejsc pracy. Jeszcze inny to niska kultura znacznej części społeczeństwa – pochodna słabego wykształcenia - przekładająca się na nieumiejętność współżycia społecznego: w rodzinach i w szerszych kręgach społeczności. Kolejny to brak zasad moralnych u dość znaczącego odsetka społeczeństwa, skutkujący różnymi formami przestępstw: przeciwko mieniu, zdrowiu i życiu współobywateli.

Problemy te występują ze znacznie większą intensywnością na obszarach wiejskich Polski, bardziej zaniedbywanych niż obszary miejskie

Nie jest to pełna lista problemów społecznych, a tylko najważniejszych z nich. Ich rozwiązywaniu nie sprzyja ich nasilenie. Niewystarczalność środków finansowych ogranicza możliwości poprawy sytuacji w prostszych kwestiach (jak np. infrastruktura dla rozwoju społecznego), a niski poziom edukacji, słabo zarządzane Państwo (relatywnie słaby poziom kwalifikacji i moralny elit - w stosunku do innych rozwiniętych krajów) i wspomniany niedostatek środków – rozwój gospodarczy. Będące skutkiem wspomnianych doświadczeń historycznych spustoszenie moralne to bodajże najtrudniejsze wyzwanie, wymagające długofalowych, konsekwentnych działań i skutecznego wymiaru sprawiedliwości (a więc sprawnego Państwa). Ograniczeniu go nie sprzyjają coraz bardziej powszechne: relatywizm moralny i bezideowość, towarzyszące rozpowszechnianym za pośrednictwem mediów konsumpcyjnym wzorom życia.

Ogrom wyzwań przy zbyt szczupłych zasobach wymaga więc jak najbardziej efektywnych działań ograniczających problemy społeczne danej społeczności. Tę efektywność gwarantuje strategiczne podejście do tych działań.

Doświadczenie uczy nas, że każde działanie, jeśli ma przynieść oczekiwany efekt, wymaga planu. Im bardziej złożone jest to działanie, tym bardziej wymaga planowania. Strategia to hierarchiczny plan działania określający jego najważniejsze kierunki (cele, zadania) z punktu widzenia ich znaczenia oraz ich efektywności.

Celem nadrzędnym działalności samorządów terytorialnych jest poprawa jakości życia mieszkańców gmin, powiatów i województw poprzez poprawę jakości usług publicznych i stwarzanie warunków dla rozwoju gospodarczego i społecznego.

Problemy występujące na drodze do tego celu to:

- zbyt szczupłe w stosunku do potrzeb środki finansowe i ludzkie (zarówno w wymiarze ilościowym, jak i, co jest często niedoceniane, jakościowym),
- konieczność wyboru pomiędzy dwiema kategoriami potrzeb: pilnymi oraz ważnymi, w sytuacji ograniczonych środków na ich realizację,
- konieczność uwzględnienia dwóch planów czasowych: 1/ jak najtańszego i jak najlepszego zaspokajania *bieżących potrzeb*, 2/ przewidywania *przyszłych potrzeb i możliwości* i dostosowania do nich programów i usług administracji.

Planowanie strategiczne działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych pomaga ograniczyć negatywny wpływ tych dylematów na efekty pracy samorządów poprzez:

- oszacowanie potencjału rozwojowego społeczności,
- określenie potrzeb mieszkańców i ich hierarchii,
- oszacowanie zasobów jakimi dysponuje (może dysponować) samorząd,
- nadanie odpowiedniej rangi potrzebom ważnym, które często przegrywają z pilnymi, co ogranicza proces rozwoju obszaru,
- określenie przyszłych możliwości i zagrożeń i odniesienie się do nich.

Wg P. Vaesken'a, teoretyka rozwoju lokalnego, rozwój ten powinien:

- bazować na waloryzacji (ochronie i wykorzystaniu) zasobów miejscowych,
- być dokonywany we wspólnym interesie,
- odbywać się w demokratycznym procesie,
- odbywać się w oparciu o działania partnerskie – powinna następować zmiana relacji z siłowych (narzucanie rozwiązań) na uzupełniające.

Zgodnie z tzw. „trójkątem rozwoju” Vaesken'a, na rozwój (także społeczny) składają się trzy podstawowe czynniki: ludzie, zasoby i idee (pomysły). Strategia rozwoju społecznego wykorzystuje wszystkie te elementy. Ponadto hierarchizuje idee (pomysły) w postaci strategicznych i operacyjnych celów rozwoju oraz programów operacyjnych służących ich realizacji.

Nowoczesna strategia rozwoju społecznego o charakterze zrównoważonym (trwałym) powinna uwzględniać działania struktur nadrzędnych (*integracja terytorialna pionowa*) i angażować różne sektory społeczeństwa: administrację, przedsiębiorców, organizacje i grupy społeczne, pojedynczych obywateli (*integracja społeczna*).

Strategia rozwoju wyznacza średnio- lub długoterminowe cele procesu rozwoju, nie definiuje natomiast szczegółów jego realizacji.

2. Przedmiot i metoda opracowania

Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020 jest instrumentem średnioterminowej polityki kompleksowego i zrównoważonego rozwoju społecznego gminy Mała Wieś. Określa wizję społeczności gminy jaka ma zostać zrealizowana i najważniejsze kierunki działań rozwojowych (ograniczających problemy społeczne), zapisane w postaci: celu nadrzędnego, celów strategicznych, celów operacyjnych i programów operacyjnych.

Strategia ta jest dokumentem otwartym, który może podlegać zmianom w miarę zmieniających się zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy. Sama w sobie stanowi twórczą kontynuację dokumentu strategicznego na lata 2007-2013. Zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego, strategia powstała w procesie uspołecznionym - została opracowana metodą partycypacyjno-ekspercką. Treść strategii jest wynikiem dwóch sesji warsztatowych, zrealizowanych w marcu 2014 roku z udziałem mieszkańców gminy Mała Wieś, uzupełnionych o pogłębione wywiady z lokalnymi liderami i pracę ekspercką. Ważną rolę, widoczną w dokumencie, odegrały - przeprowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z ekspertem – trzy ankiety, adresowane do: klientów GOPS, dyrektorów szkół na terenie gminy oraz ogółu mieszkańców. Mimo relatywnie ograniczonej grupy respondentów (około 120), z racji swojej obszerności dostarczyły bogatego zestawu opinii, obserwacji i propozycji dotyczących problemów społecznych gminy Mała Wieś i sposobów ich ograniczenia. Za szczególnie cenny należy uznać znaczący udział młodych ludzi wśród ankietowanych. To właśnie ta grupa społeczna będzie w największym stopniu ostatecznym beneficjentem działań na rzecz rozwoju społecznego gminy. Powinna też być jak najbardziej zaangażowana w proces realizacji strategii. Jej liczny udział w ankiecie można traktować, z nadzieją, jako dobry prognostyk jej udziału w realizacji strategii.

Przy opracowywaniu dokumentu zostały uwzględnione zapisy:

- *Strategii „Europa 2020”* - długookresowego programu rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej (UE), który zastąpił realizowaną od 2000 roku Strategię Lizbońską;
- *Strategii Rozwoju Kraju 2020* – przyjętej do realizacji w 2011 roku;
- *Krajowej Strategii polityki społecznej na lata 2007-2013*
- *Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski*
- *Strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej dla województwa mazowieckiego na lata 2005-2013;*
- *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2014 – 2019;*
- *Strategii Rozwoju Gminy Mała Wieś do 2020 roku* – dokumentu z 2012 roku;
- *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2014 rok*
- *Gminnego programu wspierania rodziny w gminie Mała Wieś na lata 2014-2016*
- *Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Mała Wieś na lata 2010 – 2015.*

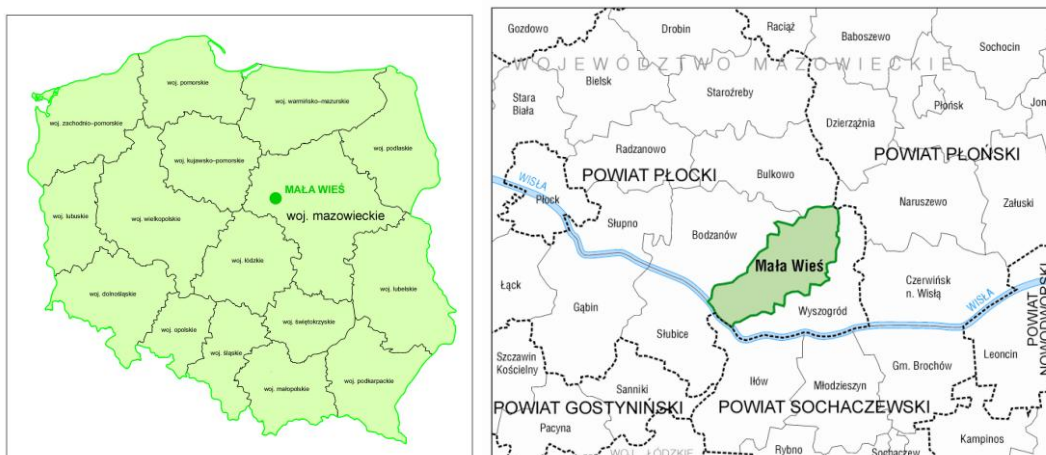
CZĘŚĆ I: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY MAŁA WIEŚ

1. Środowisko

Położenie

Gmina Mała Wieś położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego, w południowo-wschodniej części ziemskiego powiatu plockiego. Graniczy lądowo z należącymi do tegoż powiatu gminami: Bodzanów, Bulkowo i Wyszogród oraz z gminą Naruszewo w powiecie płońskim, a przez rzekę Wisłę, która stanowi jej południową granicę – z gminą Słubice (powiat ziemski plocki) i gminą Iłów (powiat sochaczewski).

Ryc.1 Położenie gminy mała Wieś w układzie administracyjnym kraju

Opracowanie: Agencja REGRAF – Piotr Bielawski

Administracyjne i funkcjonalne centrum gminy - miejscowość Mała Wieś jest oddalona (odległości drogowe) o 35 km od Płocka, 28 km – od Płońska, 33 km – od Sochaczewa, 50 km – od Nowego Dworu Mazowieckiego i 80 km – od Warszawy. Wypadkowa tych odległości, układu komunikacyjnego, a przede wszystkim funkcji administracyjnych, oferty pracy, edukacji, handlu i usług w tych ośrodkach wyznacza układ oddziaływania tych ośrodków na gminę, który współtworzą, z dominującymi z racji ich potencjałów i dostępności komunikacyjnej: Płockiem i Warszawą.

Na układ komunikacyjny wiążący gminę z otaczającymi obszarami składają się wyłącznie drogi: droga krajowa nr 62, łącząca Płock z Nowym Dworem Mazowieckim (8,8 km na obszarze gminy), kilka dróg powiatowych (łączna długość 57,7 km) oraz drogi gminne (łączna długość 228 km). Gmina nie posiada sieci kolejowej, jednak znalazła się na szlaku planowanego połączenia kolejowego Płocka z Warszawą. Nadzieje na bardziej dynamiczny rozwój gminy wiązane są z uruchomionym w 2012 roku lotniskiem cywilnym w Modlinie, w odległości 42 km od Małej Wsi. Póki co, nie znajdują one potwierdzenia.

Środowisko przyrodnicze

W ujęciu fizyczno-geograficznym, wg klasyfikacji Jerzego Kondrackiego, obszar gminy Mała Wieś należy do Kotliny Warszawskiej (część południowa) i do Wysoczyzny Płońskiej (część środkowa i północna). Kotlinę Warszawską cechują niekorzystne warunki dla rolnictwa (ze względu na mało żyzne gleby), ale duża atrakcyjność przyrodnicza i krajobrazowa (Wisła, lasy). Wysoczyzna Płońska zaś, z racji sprzyjających warunków, od wieków jest wykorzystywana rolniczo.

O walorach przyrodniczo-krajobrazowych gminy świadczy fakt, że około 40% jej obszaru jest objęte różnymi prawnymi formami ochrony przyrody. Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje swoim zasięgiem dolinę Wisły (Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego Nr 60 z dnia 24.07.2002 r.) - tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarza ekologicznego. Dzięki swoim walorom ornitologicznym obszar ten objęty jest także unijną siecią „Natura 2000” jako obszar specjalnej ochrony ptaków *Dolina środkowej Wisły PLB 140004*. Z występowaniem rzadkich gatunków ptaków związane są dwa, położone na obszarze gminy, rezerваты przyrody: *Kępa Antonińska* i *Wyspy Zakrzewskie*.

Jakość powietrza w gminie Mała Wieś można ogólnie uznać za dobrą, co się wiąże z jej wiejskim charakterem i brakiem większych punktowych źródeł zanieczyszczeń powietrza. Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy jest tzw. niska emisja z palenisk domowych, lokalnych kotłowni oraz związana z transportem samochodowym. Dlatego jakość powietrza ulega wyraźnemu pogorszeniu w okresie grzewczym. Wiąże się to też z nierzadkim spalaniem w domowych piecach odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów, powodującym emisję dużych ilości sadzy, merkaptanów, węglowodorów aromatycznych i innych szkodliwych dla zdrowia ludzi związków chemicznych. Poprawie jakości powietrza sprzyja postępująca modernizacja kotłowni i palenisk domowych oraz wymiana pojazdów na mniej zużyte i bardziej nowoczesne.

Hałas jest w kulturze polskiej dość powszechnie lekceważonym zanieczyszczeniem środowiska (często nieuznawanym za takie), chociaż ma istotny wpływ na zdrowie człowieka. Na terenie gminy Mała Wieś nie były prowadzone pomiary natężenia hałasu. Na podstawie codziennych obserwacji można stwierdzić, że najbardziej uciążliwym, bo stałym (praktycznie przez całą dobę) jego źródłem na terenie gminy jest transport drogowy. Poziomy dźwięku środków komunikacji drogowej są wysokie i wynoszą 75-90 dB, przy dopuszczalnych

natężeniach hałasu w środowisku w otoczeniu budynków mieszkalnych do 67 dB w porze nocnej i do 75 dB w porze dziennej. Dotyczy to przede wszystkim drogi krajowej nr 62 (Wyszogród – Płock) o największym natężeniu ruchu i odcinków innych dróg, na których zabudowa mieszkaniowa przylega do nich.

2. Układ osadniczy

W granicach gminy znajduje się 30 miejscowości. Są to wsie: Bożeń, Brody Duże, Brody Małe, Chylin, Dzierżanowo, Dzierżanowo-Osada, Głowczyn, Kiełtyki, Kupise, Lasocin, Liwin, Mała Wieś, Murkowo, Nakwasin, Niździn, Nowe Arciszewo, Nowe Gałki, Orszymowo, Perki, Podgórze, Podgórze Parcele, Przykory, Rąkcice, Stare Arciszewo, Stare Świątce, Stare Gałki, Ściborowo, Węgrzynowo, Wilkanowo i Zakrzewo Kościelne. Są one zorganizowane w 24 sołectwa. Miejscowości te są dość równomiernie rozłożone na obszarze gminy. Nawet w bardziej zalesionej, południowej części gminy znajdują się trzy duże miejscowości: Chylin, Zakrzewo i Podgórze.

Pod względem liczby mieszkańców dominuje, położona na Wysoczyźnie Płońskiej, siedziba gminy – miejscowość Mała Wieś, znacząco wyprzedzająca pozostałe miejscowości. Liczy ona 1.338 mieszkańców, czyli ponad 20% ludności gminy), a wraz z sąsiadującym Niździnem, Perkami i Borzeniem – 1.877 mieszkańców, czyli aż około 30% populacji gminy. Jest to rdzeń osadniczy gminy. Poza nimi, do większych ludnościowo (powyżej 300 mieszkańców) wsi zaliczają się: Chylin (352), Orszymowo (327), Zakrzewo Kościelne (327) i Węgrzynowo (319), do najmniejszych zaś (poniżej 100 mieszkańców): Przykory (21), Ściborowo (22), Rąkcice (38), Kupise (47), Murkowo (59), Nowe Arciszewo (59), Liwin (75), Stare Arciszewo (81) i Brody Małe (86).

Na obszarze gminy nie zachodzi proces koncentracji osadnictwa. W okresie grudzień 1995 – marzec 2012 liczba mieszkańców zmalała prawie we wszystkich miejscowościach (poza Borzeniem, Nakwasinem i Zakrzewem Kościelnym, gdzie wzrosła nieznacznie). Zmiany w liczbie ludności poszczególnych wsi nie wykazują szczególnych trendów wzrostowych dla żadnej z nich, ani też zależności zmian populacji od ich wielkości czy położenia. Wydają się wynikać bardziej ze struktury demograficznej niż z warunków życia, jakie oferują te ośrodki. Nie daje się zauważyć wyraźnych prawidłowości w tym procesie w odniesieniu do największych i najmniejszych miejscowości. Podobnie jest w odniesieniu do Małej Wsi i miejscowości położonych w jej sąsiedztwie oraz do miejscowości peryferyjnych.

3. Demografia

W dniu 31 grudnia 2012 roku gminę Mała Wieś zamieszkiwały 6.272 osoby. Gęstość zaludnienia obszaru gminy wynosiła 57,6 osoby/km². Jest to wskaźnik niższy od średniej dla ziemskiego powiatu płockiego (61,7 osoby/km²), ale nieco wyższy niż dla obszarów wiejskich Mazowsza (56,9 osoby/km²) i od średniej dla obszarów wiejskich w Polsce (52,2 osoby/km²). Wskaźnik ten dla gminy jednak maleje, podczas gdy dla pozostałych wymienionych obszarów rośnie (jednak głównie za sprawą obszarów podmiejskich)

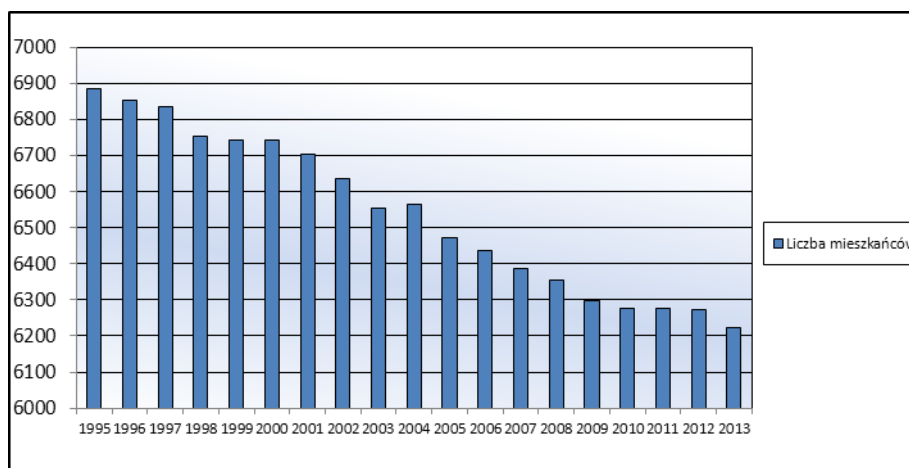
Tabela 1. Zmiany liczby ludności gminy Mała Wieś w okresie 1995-2013

Rok (stan na 31.12)	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba mieszkańców	6.886	6.854	6.837	6.752	6.744	6.743	6.703	6.635	6.555	6.563

Rok (stan na 31.12)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba mieszkańców	6.471	6.436	6.388	6.355	6.297	6.277	6.276	6.272	6.222

(Dane UG Mała Wieś)

Wykres 1. Zmiany liczby mieszkańców gminy Mała Wieś w okresie 1995 – 2013

(Opracowanie własne na podstawie danych UG Mała Wieś)

Liczba mieszkańców Gminy od wielu lat systematycznie maleje. W latach 1995 - 2013 zmniejszyła się aż o 664 osoby – prawie 10% wyjściowego stanu. Ten negatywny proces miał szczególną dynamikę w latach 2000-2009, w kolejnych latach uległ wyhamowaniu, by znów się nasilić w 2013 roku.

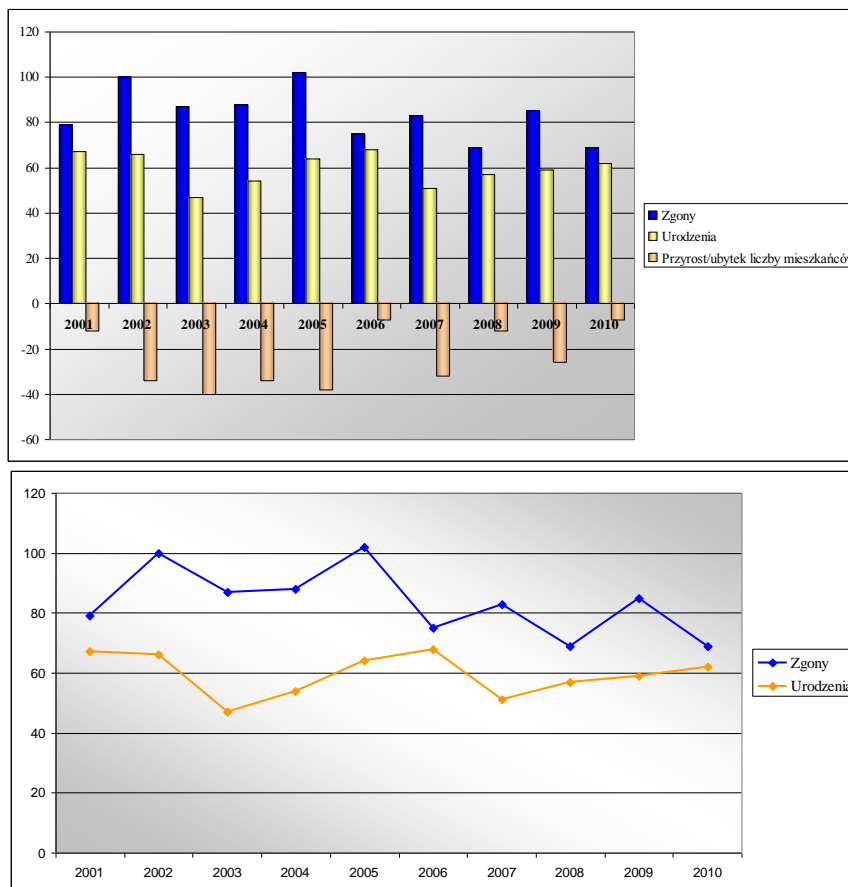
Do spadku liczby mieszkańców przyczynia się zarówno ujemny przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji. Analiza dostępnych danych* wskazuje, że w większym stopniu był to ten pierwszy proces. Daje się zauważyć słaby korzystny trend do zmniejszania się negatywnego wyniku obu procesów. Jeśli idzie o przyrost naturalny to w okresie 2006-2012 w porównaniu z okresem 2001-2005 zmalała średnia roczna liczba zgonów, a stopniowo rosła liczba urodzeń, osiągając w latach 2011 i 2012 poziom z lat 2001, 2002 i 2006. Negatywne saldo migracji, najgorsze w latach 2002, 2006 i 2007, w latach 2008-2011 było mniej niekorzystne, by osiągnąć w 2012 roku znaczącą wartość dodatnią (+10), po raz pierwszy w całym badanym 12-leciu. Interesująca jest analiza, dokąd migrują na stałe

* Dane dotyczące zmian liczby ludności w poszczególnych latach oraz salda ruchu naturalnego i migracji nie w pełni pokrywają się.

mieszkańcy gminy Mała Wieś: podczas, gdy w okresie 2001-2005 były to raczej miasta, to od 2006 roku (poza rokiem 2008 i 2012) przeważa wieś. Świadczy to o ogólnym wzroście atrakcyjności życia na wsi, ale także o tym, że proces ten nie objął jeszcze obszaru gminy Mała Wieś, choć powoli zaczyna do niego docierać (zanik negatywnego salda migracji w ostatnich latach). Nieliczne są natomiast przypadki wyjazdu mieszkańców gminy na stałe poza granice kraju.

Wykres 2. Przyrost naturalny w gminie Mała Wieś w okresie 2001 – 2010

(Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS)

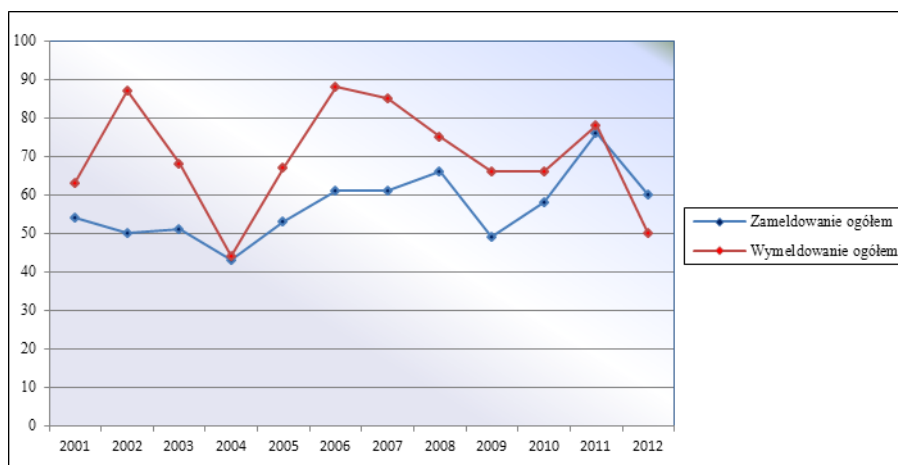
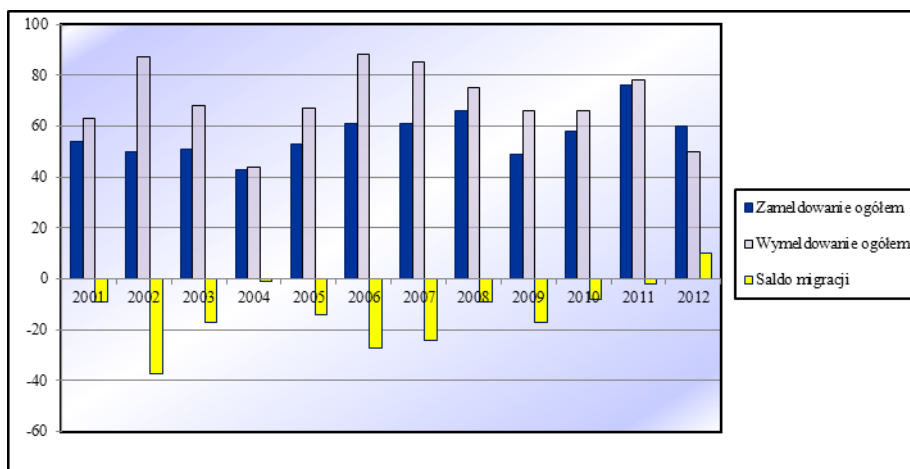
Tabela 2. Migracje w gminie Mała Wieś w okresie 2001-2012

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zameldowania ogółem	54	50	51	43	53	61	61	66	49	58	76	60
Wymeldowania ogółem	63	87	68	44	67	88	85	75	66	66	78	50
Saldo migracji	-9	-37	-17	-1	-14	-27	-24	-9	-17	-8	-2	+10

(Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS)

Wykres 3. Migracje w gminie Mała Wieś w okresie 2001-2012

(Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS)

4. Infrastruktura społeczna

Chociaż w odczuciu mieszkańców infrastruktura społeczna gminy jest niewystarczająca, jest ona dość znacząca jak na warunki niewielkiej, niezbyt zamożnej wiejskiej gminy, obejmującej tereny rolnicze. Główny jej trzon (generując także lwią część kosztów), stanowią placówki oświatowe. Obejmują one:

- Przedszkole samorządowe w Małej Wsi
- Szkołę Podstawową im. Wincentego Hipolita Gawareckiego w Małej Wsi
- Szkołę Podstawową w Podgórzu
- Szkołę Podstawową w Dzierżanowie
- Niepubliczną Szkołę Podstawową im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Orszymowie
- Gimnazjum im. Anny Nakwaskiej w Małej Wsi
- Społeczne Liceum Ogólnokształcące w Małej Wsi.

Stale pogłębiający się niż demograficzny w grupie wiekowej mieszkańców gminy do 17 lat w połączeniu z wysokimi kosztami szkolnictwa poskutkowało zamknięciem na koniec roku szkolnego 2011/2012 publicznych szkół podstawowych w Świącicach i Orszymowie. Tę ostatnią zastąpiła niepubliczna szkoła, prowadzona przez Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Orszymowo i Okolic.

Bardzo znaczącym elementem infrastruktury społecznej jest Gminny Ośrodek Kultury w Małej Wsi, działający od 1996 roku – od 2006 roku jako samorządowa instytucja kultury. Pracuje z dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi organizując zajęcia edukacyjne, wydarzenia artystyczne i realizując projekty społeczno-kulturalne. GOK jest organizatorem lub współorganizatorem większości głównych imprez kulturalnych gminy. Ośrodek w swojej działalności korzysta ze wsparcia wolontariuszy – członków społeczności lokalnej, bez których niemożliwe byłoby utrzymanie wysokiego poziomu jego aktywności.

Tabela 3. Budżet Gminnego Ośrodka Kultury w latach 2009 – 2013 (zł)

Źródło finansowania / Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Dotacje UG Mała Wieś	108.797	112.500	124.500	132.000	158.000
Inne źródła	93.685	32.088	38.439	14.700	19.336
RAZEM	202.482	144.588	162.939	146.700	177.336

(Źródło danych UG Mała Wieś)

Dotacje Urzędu Gminy na działalność GOK miały w okresie 2009-2013 stały trend wzrostowy. Na przestrzeni 4 lat wzrosły one o ponad 45%. Natomiast zmienną wartość miały pozyskiwane fundusze zewnętrzne – od ponad 90.000 zł w 2009 roku do około 15.000 zł w 2012 roku. Nieprzewidywalność tego źródła miała na pewno negatywny wpływ na zakres działań GOK.

Inna ważna kulturalno-oświatowa instytucja gminna to Gminna Biblioteka Publiczna w Małej Wsi wraz z filiami w: Dzierżanowie, Podgórzu i Świącicach. Z jej usług skorzystało w 2011 roku 1.048 czytelników, a liczba wypożyczeń przekroczyła 18.000. Od tego czasu obie te wartości mają tendencję spadkową: liczba czytelników zmalała do 947 w 2012 roku i 759 w 2013 roku, a liczba wypożyczeń, odpowiednio, do 15.237 i 13.925. Tę negatywną tendencję można wiązać z zamknięciem w 2012 roku filii GBP w Podgórzu (gdzie ciągle działa szkolna biblioteka) i w Świącicach (gdzie została zlikwidowana także szkoła). Działalność biblioteki istotnie wykracza poza wypożyczanie książek. Posiada ona komputerową czytelnię, ponadto organizuje spotkania autorskie, konkursy plastyczne, literackie i edukacyjne, warsztaty komputerowe, „spotkania z bajką”, zajęcia plastyczne itp. imprezy.

Tabela 4. Budżet Gminnej Biblioteki Publicznej w latach 2009 – 2013

Źródło finansowania / Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Dotacje UG Mała Wieś	186.077	189.620	195.000	206.700	200.000
Inne źródła	2.500	3.446	5.955	7.133	8.266
RAZEM	188.577	193.066	200.955	213.833	208.266

(Źródło danych UG Mała Wieś)

Dotacje UG na działalność GBP miały w okresie 2009-2013 trend wzrostowy. W latach 2009-2012 wzrosły o około 11%, by w 2013 roku zmaleć o ok. 3%. Środki pochodzące z innych źródeł stanowiły przez cały badany okres nieznaczny odsetek (2-4%) budżetu GBP.

Aktywność GOK i GBP ograniczają ich fatalne warunki lokalowe. Świadome tego problemu władze gminy zakupiły niedawno od Krajowej Spółki Cukrowej S.A. budynek, w którym, po gruntownym remoncie i modernizacji, jesienią 2014 znajdą nową siedzibę obie instytucje.

Działalność kulturalno-oświatowa jest także realizowana w świetlicach wiejskich w Węgrzynowie i Lasocinie oraz w świetlicy środowiskowej w Chylinie, prowadzonej przy wsparciu władz gminy przez Stowarzyszenie Pomocowe „Blżej Siebie”.

Obiekty sportowe na terenie gminy to przyszkolne boiska, a przede wszystkim oddana do użytku w 2000 roku hala sportowa przy szkole podstawowej w Małej Wsi oraz boisko wielofunkcyjne także w Małej Wsi.

Dom Pomocy Społecznej w Zakrzewie, oprócz swojej statutowej działalności opiekuńczej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej, prowadzi Warsztat Terapii Zajęciowej organizujący zajęcia dla niepełnosprawnych mieszkańców gminy. Z inicjatywy jego pracowników powstało też stowarzyszenie „Blżej Siebie” wspierające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych i realizujące liczne projekty aktywizujące i integrujące społeczność lokalną, w tym prowadzenie świetlicy środowiskowej „Siedlisko” w Chylinie.

Infrastrukturę dla opieki medycznej na terenie Gminy stanowią Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Małej Wsi, zatrudniający 6 lekarzy (dla 3 z nich SP ZOZ jest głównym miejscem pracy), 6 pielęgniarek i 1 położną oraz apteka w Małej Wsi.

Ważną funkcję na rzecz utrzymania spójności społecznej gminy pełni Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Udziela on wsparcia najłabszym grupom społeczności lokalnej.

5. Oświata

Na terenie gminy Mała Wieś działa obecnie 7 placówek oświatowych, z czego 5, dla których organem prowadzącym jest Gmina. Są to:

- Gimnazjum z Oddziałem Integracyjnym im. Anny Nakwaskiej w Małej Wsi
- Szkoła Podstawowa im. Wincentego Hipolita Gawareckiego w Małej Wsi
- Szkoła Podstawowa w Podgórzu
- Szkoła Podstawowa w Dzierżanowie
- Samorządowe Przedszkole z Oddziałem Integracyjnym w Małej Wsi
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Orszymowie
- Społeczne Liceum Ogólnokształcące Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Małej Wsi.

Oprócz realizowania obowiązujących programów edukacji szkoły na terenie gminy realizują także inne usługi o charakterze edukacyjno-wychowawczym na rzecz dzieci i młodzieży. Wszystkie wymienione szkoły prowadzą dodatkowe i pozalekcyjne zajęcia edukacyjne (patrz: tabela 5)

Tabela 5. Zajęcia dodatkowe i pozalekcyjne w szkołach na terenie gminy Mała Wieś

Szkoła	Realizowane zajęcia dodatkowe i pozalekcyjne
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Orszymowie	zajęcia logopedyczne, koła zainteresowań – chór, koło teatralne, plastyczne, europejskie, przyrodnicze, taneczne, informatyczne
Szkoła Podstawowa w Podgórzu	zajęcia dodatkowe: język niemiecki w kl. IV-VI; koła zainteresowań, matematyczne, SKS, programy: <i>Przyjaciele Zippiego</i> i <i>Otwarte Przedszkola</i> , chór, biblioteczne; zajęcia wyrównawcze, zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne).
Szkoła Podstawowa w Dzierżanowie	zajęcia muzyczne, dodatkowe z angielskiego, zajęcia przygotowujące szóstoklasistów do sprawdzianu
Szkoła Podstawowa w Małej Wsi	ZHP, koło informatyczne, koło przyrodnicze, koło PTTK
Gimnazjum	SKS, koło fotograficzne, koło teatralne, koło dziennikarskie, chór, koło matematyczne, koło językowe
Społeczne Liceum Ogólnokształcące	zajęcia fakultatywne przygotowujące do egzaminu maturalnego, zajęcia sportowe

Wszystkie szkoły na terenie gminy Mała Wieś dysponują dostępem do internetu. Wszystkie, poza SP w Dzierżanowie, szkoły mają dostęp do sali gimnastycznej. Wszystkie szkoły poziomu podstawowego i gimnazjalnego prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Tabela 6. Zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Rodzaj zajęć	Szkoły realizujące
Wyrównawcze	NSP w Orszymowie, SP w Podgórzu, SP w Dzierżanowie, SP w Małej Wsi, Gimnazjum w Małej Wsi
Korekcyjno-kompensacyjne	NSP w Orszymowie, SP w Podgórzu, SP w Dzierżanowie, SP w Małej Wsi
Edukacyjno-terapeutyczne	Szkoła Podstawowa w Podgórzu
Logopedyczne	NSP w Orszymowie, SP w Podgórzu, SP w Dzierżanowie, SP w Małej Wsi, Gimnazjum w Małej Wsi
Rewalidacja	Gimnazjum w Małej Wsi
Trening zastępowania agresji	Gimnazjum w Małej Wsi

Wszystkie szkoły poziomu podstawowego i gimnazjalnego zatrudniają też logopedę. Ponadto gimnazjum zatrudnia także: pedagoga, psychologa i doradcę zawodowego. Funkcjonuje w nim również klasa integracyjna. Żadna ze szkół na terenie gminy nie zatrudnia natomiast pielęgniarki. Wszystkie szkoły podstawowe i gimnazjum prowadzą dożywianie uczniów. Problemem wszystkich (poza nowoutworzoną, na bazie byłej samorządowej szkoły, Niepubliczną Szkołą Podstawową w Orszymowie) szkół na terenie gminy Mała Wieś jest

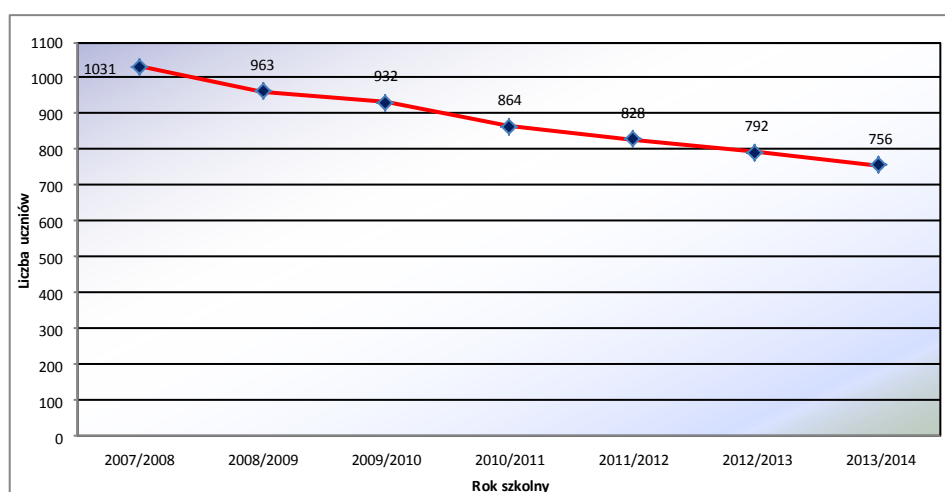
zmniejszająca się od wielu lat liczba uczniów. Poniższa tabela pokazuje zmiany liczby uczniów w istniejących placówkach w okresie 2007-2013 oraz w dwóch publicznych szkołach podstawowych (w Orszymowie i Świącicach), zlikwidowanych 31 sierpnia 2012 roku.

Tabela 7. Zmiany liczby uczniów placówek oświatowych w gminie Mała Wieś w okresie 2007-2013

Placówka oświatowa	Rok szkolny						
	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014
Gimnazjum z Oddziałem Integracyjnym w Małej Wsi	363	334	315	273	240	238	221
Szkoła Podstawowa w Małej Wsi	222	206	203	198	204	219	209
Szkoła Podstawowa w Podgórzu	108	106	111	108	110	105	99
Szkoła Podstawowa w Dzierżanowie	83	76	71	67	67	54	60
Szkoła Podstawowa w Orszymowie	66	62	50	45	36	0	0
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Orszymowie	0	0	0	0	0	44	49
Szkoła Podstawowa w Świącicach	47	38	36	39	39	0	0
Przedszkole Samorządowe w Małej Wsi	61	62	74	78	86	84	89
Społeczne Liceum Ogólnokształcące w Małej Wsi	81	76	71	56	52	48	29
RAZEM	1.031	963	932	864	828	792	756

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Wykres 4. Zmiany liczby uczniów placówek oświatowych w gminie Mała Wieś w okresie 2007-2013

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

Postępujący od szeregu lat spadek liczby uczniów w szkołach w gminie, wraz ze stale rosnącymi kosztami utrzymania działalności placówek oświatowych, oznaczał bardzo znaczący wzrost wydatków przypadających na 1 ucznia. W relatywnie krótkim okresie 5 lat (2007-2012) wzrosły one bardzo wyraźnie, bo aż o 76% (5.074 zł). Pokazuje to nieefektywność ekonomiczną systemu oświaty w Polsce. Samorząd gminny finansował w 2012 roku 31% tych wydatków.

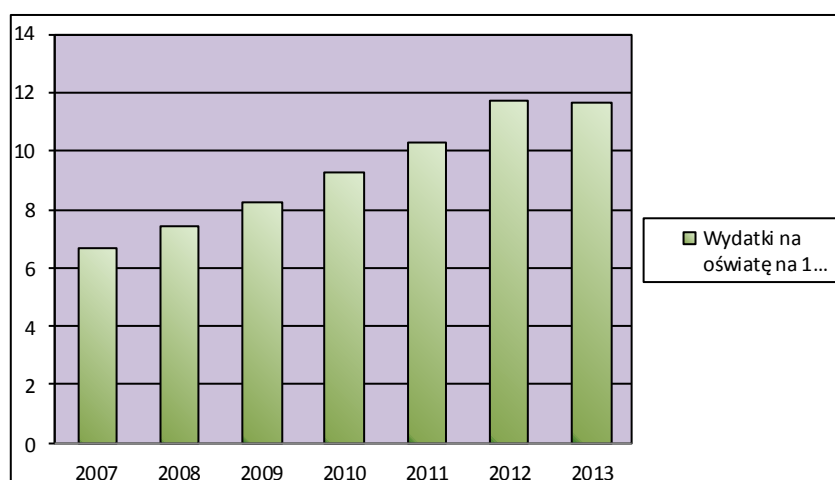
W rezultacie Wójt i Rada Gminy podjęli decyzję o likwidacji z końcem roku szkolnego 2011/2012 szkół podstawowych z najmniejszą liczbą uczniów: w Orszymowie i Świącicach, jako placówek samorządowych. Celem było ograniczenie ogólnych kosztów oświaty w gminie o koszty utrzymania obu tych placówek. Szkołę w Orszymowie zastąpiła Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego prowadzona przez Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Orszymowo i Okolic.

Tabela 8. Wydatki na oświatę w gminie Mała Wieś w okresie 2007-2013 przypadające na 1 ucznia

Rok	Wydatki na oświatę ogółem (zł)	Liczba uczniów w roku (wraz z przedszkolem)	Wydatki na ucznia (zł)
2007	6 340 939,44	950	6.675
2008	6 595 563,03	887	7.436
2009	7 125 792,48	861	8.276
2010	7 534 146,14	808	9.324
2011	8 019 129,37	776	10.334
2012	8.741.217,14	744	11.749
2013	8.507.099,06	727	11.702

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Wykres 5. Wydatki na oświatę w gminie Mała Wieś w okresie 2007-2013 na 1 ucznia

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

Podczas gdy w gminie maleje zapotrzebowanie na edukację szkolną, wzrasta – na prowadzoną przez samorząd edukację przedszkolną. Na pytanie *Czy należałoby zorganizować więcej miejsc w przedszkolu/przedszkolach?*, aż 60% ankietowanych

odpowiedziało „tak”, a tylko 5% - „nie”. 35% nie miało zdania na ten temat, co się zapewne wiąże z dużym udziałem młodzieży szkolnej w ankietowanej grupie.

Wykres 6. Czy należałoby zorganizować więcej miejsc w przedszkolu/przedszkolach?

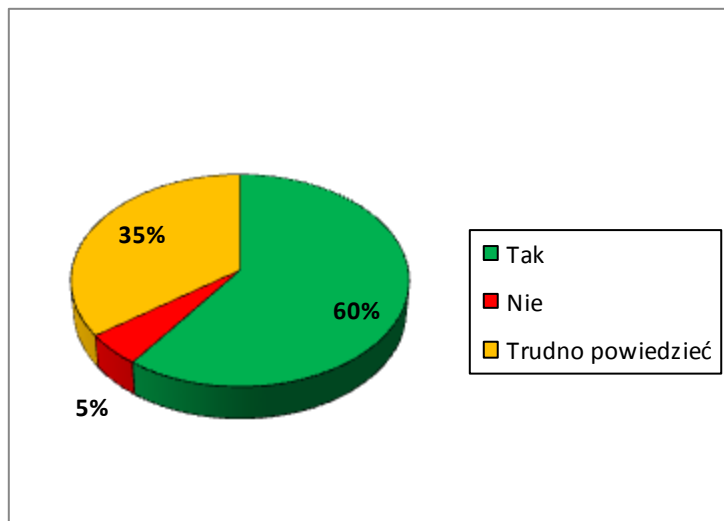
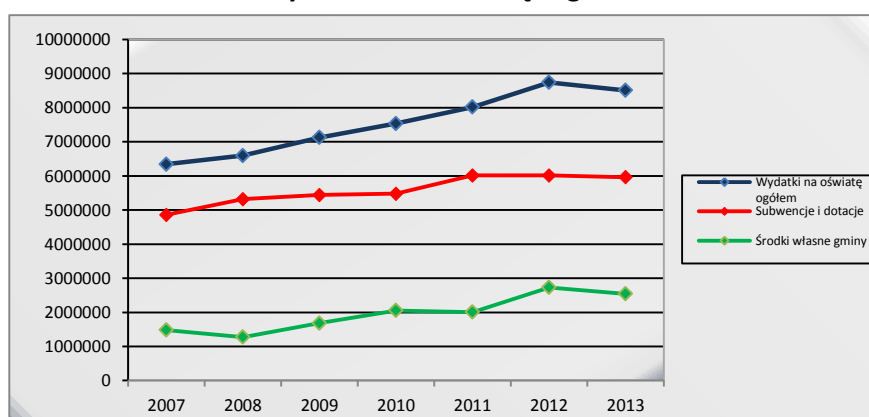

Tabela 7. Struktura finansowania wydatków na oświatę w gminie Mała Wieś w okresie 2007-2013

Rok	Wydatki na oświatę ogółem	Finansowanie wydatków na oświatę				
		Subwencja	Dotacje	Udział % subwencji i dotacji	Środki własne Gminy	Udział % środków wł. Gminy
2007	6.340.939,44	4.700.693,00	158.455,38	76,6	1.481.791,06	23,4
2008	6.595.563,03	5.183.105,00	136.090,82	80,7	1.275.367,21	19,3
2009	7.125.792,48	5.392.350,00	48.723,61	76,4	1.684.718,87	23,6
2010	7.534.146,14	5.467.338,00	11.996,00	72,7	2.054.812,14	27,3
2011	8.019.129,37	5.980.151,00	32.266,87	75,0	2.006.711,50	25,0
2012	8.741.217,14	5.998.396,00	14.019,53	68,8	2.728.801,61	31,2
2013	8.507.099,06	5.886.156,00	76.630,00	70,1	2.544.313,06	29,9

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Wykres 7. Struktura finansowania wydatków na oświatę w gminie Mała Wieś w okresie 2007-2013

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

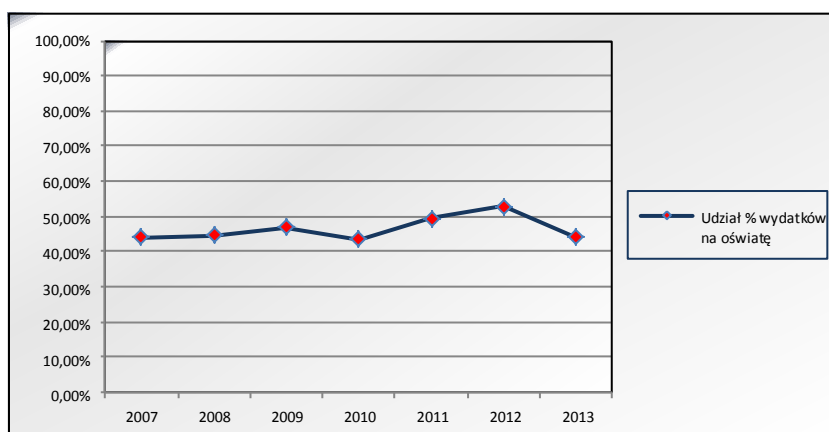
Stale wzrasta nie tylko poziom wydatków na oświatę, ale także udział środków własnych Gminy w ich pokrywaniu i to zarówno w wartościach względnych (%), jak i bezwzględnych. Kwota dofinansowania oświaty przez Gminę wzrosła między 2007 a 2012 rokiem aż o prawie 1.250.000 zł, czyli o ponad 84% kwoty wyjściowej. Zamknięcie dwóch szkół podstawowych pozwoliło zmniejszyć tę różnicę do 1.062.522 zł – czyli o około 200.000 zł. Pozwoliło także zmniejszyć nieco bardzo wysoki udział wydatków na oświatę w budżecie Gminy z 52,8% w roku 2012 do 44% w roku 2013.

Tabela 8. Udział wydatków na oświatę w budżecie gminy w latach 2007-2013

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki na oświatę	% wydatków na oświatę w budżecie Gminy
2007	14 395 695,69	6 340 939,44	44,05
2008	14 773 291,34	6 594 563,03	44,64
2009	15 212 227,14	7 125 792,48	46,84
2010	17 337 652,31	7 534 146,14	43,46
2011	16 262 988,78	8 019 129,37	49,31
2012	16 556 763,09	8 741 217,14	52,80
2013	19 327 562,09	8 507 099,06	44,01

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Wykres 8. Udział % wydatków na oświatę w budżecie gminy w latach 2007-2013

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

6. Zatrudnienie

Zasoby siły roboczej

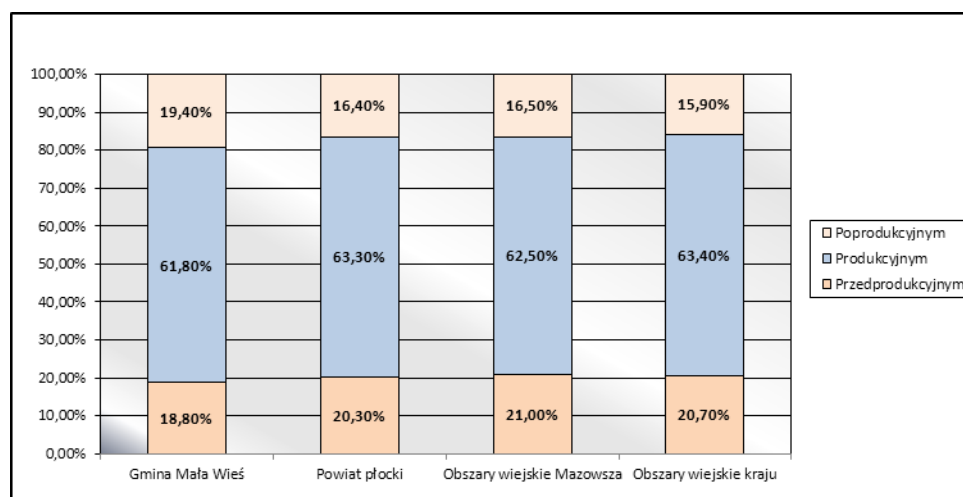
Średni wiek mieszkańca gminy Mała Wieś wynosi ok. 40 lat. Podział ludności gminy według ekonomicznych grup wiekowych, w porównaniu z powiatem płockim, obszarami wiejskimi Mazowsza i obszarami wiejskimi kraju, kształtuje się następująco:

Tabela 9. Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych w gminie Mała Wieś, na obszarach wiejskich Mazowsza i obszarach wiejskich kraju (stan na 31.12.2012)

Ludność w wieku	Gmina Mała Wieś		Powiat płocki		Obszary wiejskie Mazowsza		Obszary wiejskie kraju	
	Liczba ludności	Udział %	Liczba ludności	Udział %	Liczba ludności	Udział %	Liczba ludności	Udział %
Przedprodukcyjnym	1.176	18,8%	22.483	20,3%	397.899	21,0%	3.150.226	20,7%
Produkcyjnym	3.877	61,8%	70.156	63,3%	1.187.229	62,5%	9.627.994	63,4%
Poprodukcyjnym	1.219	19,4%	18.251	16,4%	314.075	16,5%	2.418.687	15,9%

(Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS)

Wykres 9. Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych w gminie Mała Wieś, na obszarach wiejskich Mazowsza i obszarach wiejskich kraju (stan na 31.12.2012)

(Opracowanie własne; źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS)

Porównanie to wypada na niekorzyść gminy Mała Wieś. Zarówno ludność w wieku produkcyjnym, jak i przedprodukcyjnym, czyli te grupy, które stanowią o ekonomicznej teraźniejszości i przyszłości obszaru, stanowią w gminie mniejszą część populacji ogółem niż ma to miejsce w przypadku ludności powiatu i ludności wiejskiej województwa i kraju. W rezultacie, udział ludności gminy w wieku poprodukcyjnym w populacji ogółem jest większy

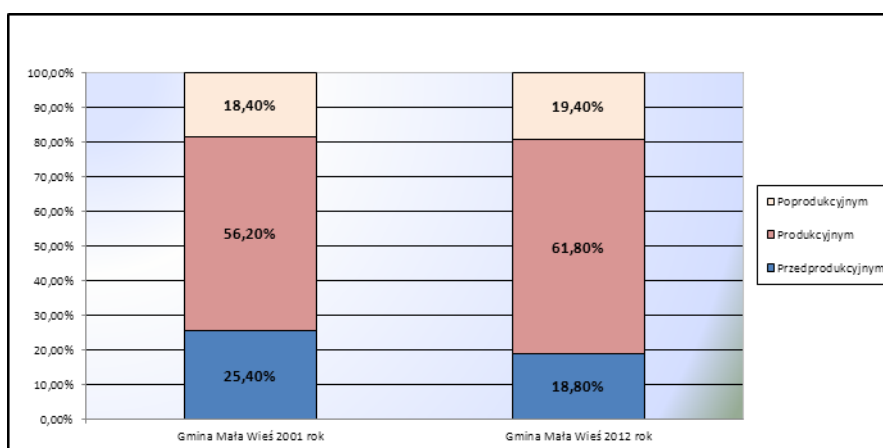
niż w przypadku powiatu płockiego, czy obszarów wiejskich Mazowsza i kraju. Od szeregu lat następuje proces starzenia się ludności gminy.

Tabela 10. Ludność gminy Mała Wieś wg ekonomicznych grup wiekowych w 2001 i 2012 roku

Ludność w wieku	Gmina Mała Wieś 2001 rok		Gmina Mała Wieś 2012 rok	
	Liczba ludności	Udział %	Liczba ludności	Udział %
Przedprodukcyjnym	1.660	25,4%	1.176	18,8%
Produkcyjnym	3.673	56,2%	3.877	61,8%
Poprodukcyjnym	1.199	18,4%	1.219	19,4%

(Opracowanie własne; źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS)

Wykres 10. Ludność gminy Mała Wieś wg ekonomicznych grup wiekowych w 2001 i 2012 roku

(Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS)

W porównaniu z rokiem 2001 o ponad ¼ zmniejszyła grupa mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, przesuując się w części do grupy w wieku produkcyjnym. Natomiast, stosunkowo nieznacznie wzrosła grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Jest to na dziś ciągle korzystna sytuacja dla rozwoju ekonomicznego gminy, ale oznaczająca problemy w następnym okresie, w którym będąca dziś w wieku produkcyjnym ludność będzie szybciej przesuwać się do grupy w wieku poprodukcyjnym.

Gospodarka

Dominującym sektorem gospodarki gminy Mała Wieś jest ciągle rolnictwo. Wg danych zawartych w *Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Partnerstwa Razem dla Rozwoju* (Bodzanów 2006), odsetek gospodarstw domowych posiadających użytek rolny przekracza 55. Szacuje się, że sektor ten daje zatrudnienie ponad 25% mieszkańców obszaru. Gmina posiada dość korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Należy do nich duży udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni, przekraczający wskaźniki dla Mazowsza (66,8%) i

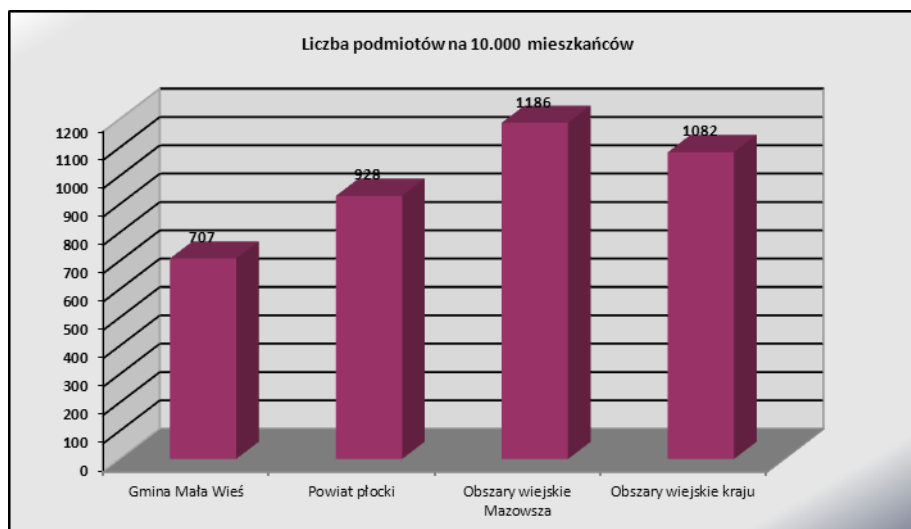

dla powiatu płockiego (71,9%). Ich powierzchnia zmniejszyła się od 2001 roku o 69 ha, a więc stosunkowo niewiele (o niecały 1%). Duży, utrzymujący się od 2001 roku, udział (ok. 90%) w użytkach rolnych mają grunty orne. Inny korzystny czynnik – dotyczący północnej i środkowej części gminy – to dobra jakość gleb, bielcowych i brunatnych II i III klasy, zaliczanych do kompleksu pszenno-żytniego (w części północnej) oraz gleb kompleksu żytniego (w części środkowej).

Rozwój rolnictwa na obszarze gminy hamowany jest przez niezbyt korzystną strukturę wielkości gospodarstw rolnych (średnia wielkość poniżej 10 ha) oraz małą dostępność usług doradztwa rolniczego, a także tradycyjną niechęć rolników do współdziałania (brak spółdzielni rolniczych i grup producenckich).

Podobnie jak rolnictwo, także przemysł i usługi nie są w stanie, póki co, zapewnić mieszkańcom gminy odpowiedniej ilości i jakości miejsc pracy. Wg Banku Danych Lokalnych GUS, wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10.000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Mała Wieś jest dość niski: wynosi 707, przy wskaźniku dla powiatu płockiego wynoszącym 928, dla terenów wiejskich województwa mazowieckiego - 1.186 i dla terenów wiejskich kraju – 1.082.

Wykres 11. Liczba podmiotów gospodarczych na 10.000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Mała Wieś na tle powiatu płockiego terenów wiejskich Mazowsza i kraju

(Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS)

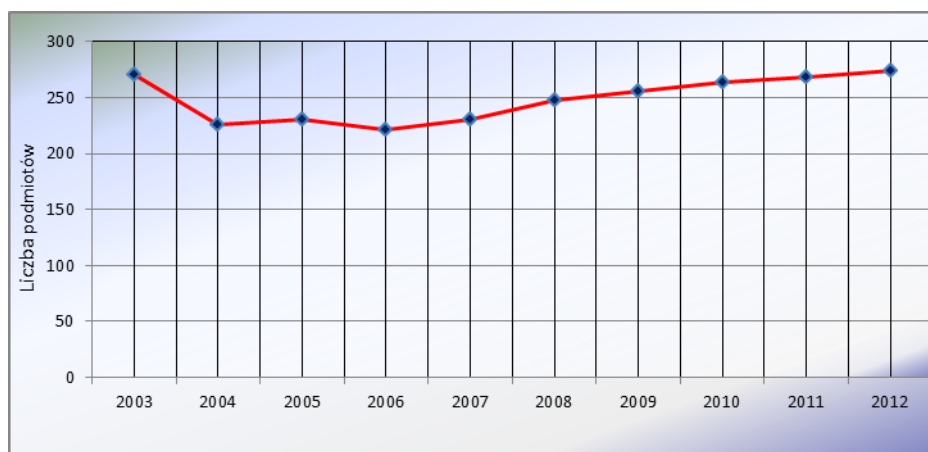
Tabela 11. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON na terenie gminy Mała Wieś w okresie 2003 -2012

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba podmiotów	270	226	230	221	230	248	256	264	268	274

(Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS)

Wykres 12. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON na terenie gminy Mała Wieś w okresie 2003 -2012

(Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS)

W miarę pozytywnym zjawiskiem jest trwający od 2004 roku (z wyjątkiem roku 2006) wzrost liczby przedsiębiorstw, po jej gwałtownym spadku w tymże 2004 roku. W miarę, gdyż wzrost ten wyniósł ok. 21 % ich liczby w 2004 roku, a więc niezbyt wiele jak na 8-letni okres.

Od 1899 roku ważną, wykraczającą poza sferę gospodarki, rolę w życiu społeczności gminy odgrywała Cukrownia Mała Wieś, zbudowana przez Stanisława Sohnenberga, właściciela dóbr Mała Wieś i Niździn. Cukrownia dawała miejsca pracy licznej jak na lokalne warunki liczbie osób (około 160 zatrudnionych w 2005 roku), tworzyła popyt na uprawiane przez rolników z kilku okolicznych gmin buraki cukrowe, ale także była animatorem życia społecznego gminy. Niestety, w rezultacie zainicjowanej przez Unię Europejską reformy europejskiego rynku cukru, właściciel cukrowni – Krajowa Spółka Cukrowa S.A. podjął w 2006 roku decyzję o zamknięciu zakładu.

W tej sytuacji głównym pracodawcą na obszarze gminy jest sektor publiczny: samorząd gminny wraz z podległymi mu jednostkami oraz Starostwo Powiatowe, któremu podlega Dom Pomocy Społecznej (DPS) w Zakrzewie. DPS, zatrudniający 70 osób, jest placówką istotną nie tylko dla gospodarczego, ale też społecznego życia Gminy.

Bezrobocie

Okresowy brak pracy jest w gospodarce rynkowej normalnym zjawiskiem, wynikającym ze zmian struktury gospodarki oraz cykli koniunkturalnych. Jest też naturalny dla osób, które kończą edukację i dopiero poszukują zatrudnienia. Niepokojącym jest natomiast pozostawanie bez pracy zbyt dużej części populacji, osób wykształconych, a w szczególności niemożność znalezienia zatrudnienia przez długi okres czasu. Zjawiska takie świadczą o strukturalnym charakterze bezrobocia: niezdolności gospodarki do tworzenia

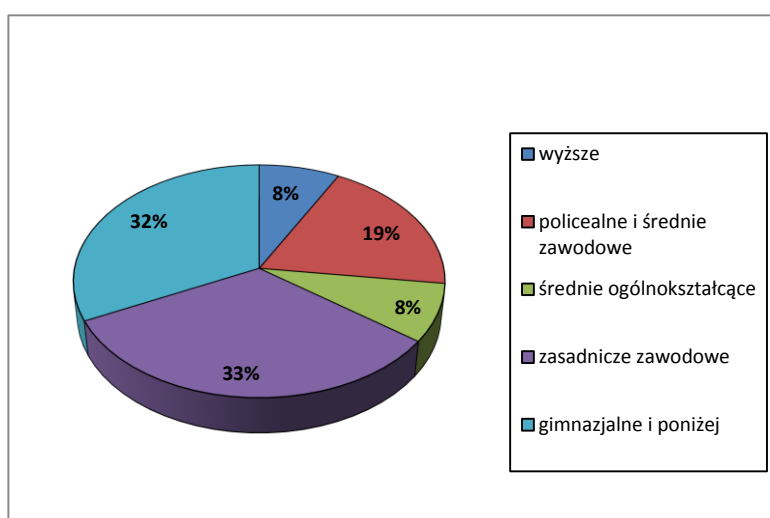
miejsc pracy lub/i niedostosowaniu kwalifikacji pracobiorców do potrzeb gospodarki, w tym niedostatecznego poziomu tych kwalifikacji.

Niestety, jedną z najbardziej istotnych cech społeczności gminy Mała Wieś jest wysoki wskaźnik osób pozostających bez pracy. Jest to immanentna cecha wiejskich obszarów rolniczych, do których zalicza się w znacznej części powiat płocki. Na koniec stycznia 2014 roku stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 23,2% i była ponad dwukrotnie wyższa niż w województwie mazowieckim (11,4%) oraz blisko dwukrotnie wyższa niż w kraju (13,9%). Analiza danych za poprzednie lata pokazuje, że jest to trwała proporcja. Powiat płocki był wśród 9 (z 42) najbardziej dotkniętych bezrobociem w województwie. Oznacza to strukturalny charakter tego zjawiska na obszarze powiatu.

Wg stanu na 31 grudnia 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Płocku było zarejestrowanych jako szukający zatrudnienia 411 mieszkańców gminy Mała Wieś (191 kobiet i 220 mężczyzn). Stanowiło to około 10,5 % liczby ludności w wieku produkcyjnym. Z tej liczby 21,5% stanowiły osoby w wieku lat 18-24, czyli absolwenci szkół i a prawie 28% - osoby w wieku 25-34 lat. Oznacza to pewną poprawę w stosunku do końca 2011 roku, kiedy pierwsza grupa stanowiła 25%, a druga aż 36%.

Wg kryterium wykształcenia, największą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (32,7%) oraz z gimnazjalnym lub poniżej (32,2%), w sumie prawie 2/3 ogólnej liczby. Najmniejszą (7,8%), zgodnie z oczekiwaniami, osoby z wykształceniem wyższym. Zaskakująca natomiast jest równie nieliczna (8,0%) grupa osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, a za to relatywnie liczna (19,3%) grupa osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym.

Wykres 13. Bezrobotni w gminie Mała Wieś wg kryterium wykształcenia – udział % w liczbie bezrobotnych ogółem (stan na 31.12.2013)

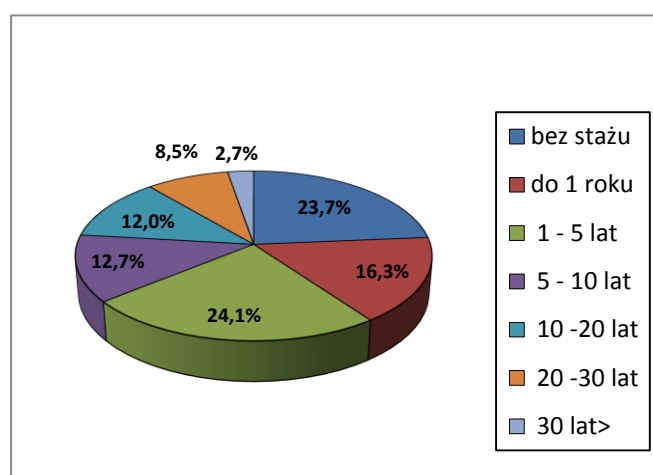

(Opracowanie własne, źródło danych: sprawozdanie PUP w Płocku)

Tak jak można się spodziewać, najwięcej bezrobotnych to osoby bez lub z krótkim stażem pracy. Zaskakujące jest to, że grupa osób ze stażem 1-5 lat jest bardziej liczna (99) niż osób ze stażem do 1 roku (67), a nawet osób bez stażu (97).

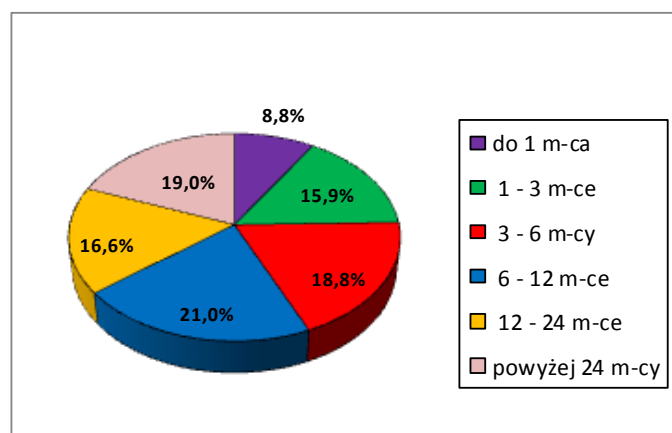
Wykres 14. Bezrobotni w gminie Mała Wieś wg stażu pracy – udział % w liczbie bezrobotnych ogółem (stan na 31.12.2013)

(Opracowanie własne, źródło danych: sprawozdanie PUP w Płocku)

Bardzo niepokojącym i niosącym poważne konsekwencje społeczne zjawiskiem jest duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych w ich ogólnej liczbie. Osoby pozostające bez pracy dłużej niż 1 rok stanowiły ponad 1/3 ogólnej liczby bezrobotnych, podczas gdy osoby pozostające bez pracy krócej niż 3 miesiące – tylko niecałą ¼. W zdrowej gospodarce pierwszy odsetek powinien być znacznie mniejszy, a drugi - znacznie większy. Gdyby za cezurę przyjąć 6-miesięczny okres bez pracy, okazałoby się, że dobrze ponad połowa (56,6%) bezrobotnych w gminie Mała Wieś jest bez niej dłużej niż ten okres.

Wykres 15. Bezrobotni w gminie Mała Wieś wg czasu pozostawania bez pracy - udział % w liczbie bezrobotnych ogółem (stan na 31.12.2013)

(Opracowanie własne, źródło danych: sprawozdanie PUP w Płocku)

Wszystkie powyższe dane odnoszące się do stanu zatrudnienia mieszkańców gminy mają charakter orientacyjny. Do podawanej przez PUP liczby osób bezrobotnych należy bowiem doliczyć nieokreśloną liczbę niezarejestrowanych bezrobotnych oraz tzw. ukryte bezrobocie, czyli nadmierne zatrudnienie w gospodarstwach rolnych. Z kolei należy skorygować te dane w dół o osoby formalnie niezatrudnione, ale faktycznie pracujące, czemu sprzyja wysokie obciążenie wynagrodzeń podatkami, składkami ZUS itp.

Dane te pokazują jednak, jak trudny start życiowy mają mieszkańcy gminy i wyjaśniają pokazane powyżej długotrwałe ujemne trendy przyrostu naturalnego i salda migracji.

7. Pomoc społeczna

Istotną rolę wśród zadań własnych i zleconych gminy odgrywa pomoc społeczna. Jednostką odpowiedzialną w gminie za realizację tego zadania jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS). GOPS Mała Wieś zatrudnia w sumie 7 pracowników, z czego 3 osoby na stanowiskach urzędniczych. Przy realizacji swoich zadań GOPS współpracuje zarówno z podmiotami zewnętrznymi, takimi jak: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy, jak i wewnętrznymi: Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkołami, Gminnym Ośrodkiem Kultury, Gminną Biblioteką Publiczną, stowarzyszeniami, klubami sportowymi.

Wydatki na pomoc społeczną stanowią trzecią co do wielkości pozycję w budżecie gminy. W okresie 2007-2013 ich bezwzględna wartość miała tendencję wzrostową – wzrosła o ponad 700.000 zł. Natomiast ich udział w budżecie gminy wahał się w latach 2007-2012 między 16,8% a 18,5%, by w 2013 roku spaść do 16,3%.

Stale też rósł udział środków własnych Gminy w finansowaniu tych wydatków, zarówno procentowo (z 9,1% do 16,6%), jak i w liczbach bezwzględnych. Ta ostatnia wartość wzrosła o 136%: z 222.555 zł do 525.369 zł. Oznaczało to dość znaczący, jak na tak krótki okres, spadek udziału środków Państwa w finansowaniu pomocy społecznej w Gminie (z 90,9% do 83,4%) przy rosnących jej kosztach.

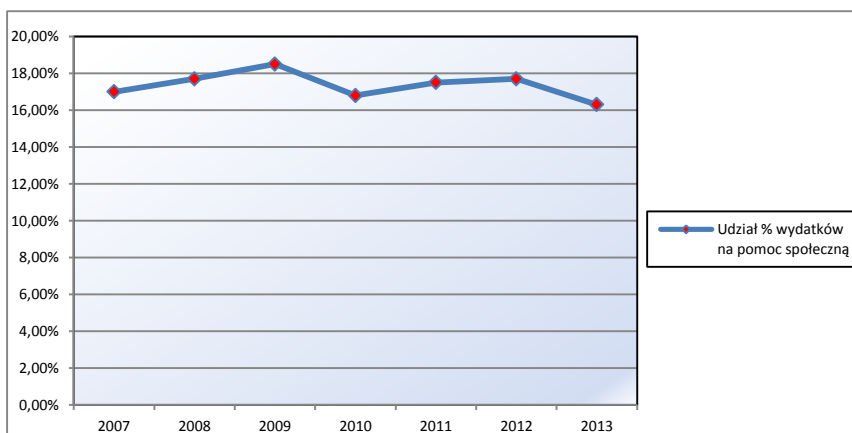
Tabela 15. Udział wydatków na pomoc społeczną w budżecie gminy Mała Wieś

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki na pomoc społeczną (GOPS)	% udział wydatków na pomoc społeczną w budżecie gminy
2007	14.395.695,69	2.444.373,17	17,0 %
2008	14.773.291,34	2.612.912,39	17,7 %
2009	15.212.227,14	2.813.428,52	18,5 %
2010	17.337.652,31	2.910.160,62	16,8 %
2011	16.262.988,78	2.843.576,17	17,5 %
2012	16.556.763,09	2.925.671,28	17,7 %
2013	19.327.562,09	3.157.517,48	16,3 %

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

Wykres 16. Udział % wydatków na pomoc społeczną w budżecie gminy w latach 2007-2013

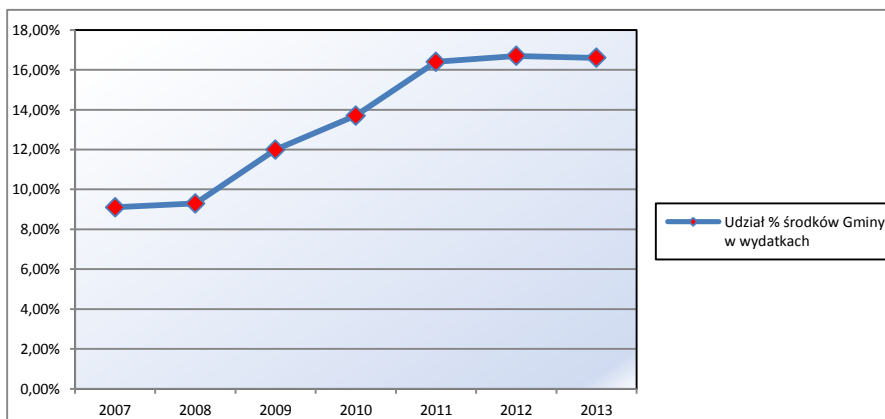

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

Tabela 16. Wydatki na pomoc społeczną w gminie Mała Wieś w okresie 2007-2013 i źródła ich finansowania

Rok	Wydatki na pomoc społeczną (GOPS)	Źródła finansowania			Udział % środków Gminy w wydatkach
		Dotacje na zadania zlecone	Dotacje na zadania własne	Środki własne Gminy	
2007	2.444 373,17	1.997 818,34	223.999,09	222.555,74	9,1 %
2008	2.612 912,39	2.146 956,61	224.109,25	241.846,53	9,3 %
2009	2.813 428,52	1.935 007,60	541.780,61	336.640,31	12,0 %
2010	2.910 160,62	2.026 381,63	483.802,44	399.976,55	13,7 %
2011	2.843 576,17	1.969 561,88	408.732,73	465.281,56	16,4 %
2012	2.925.671,28	2.060.977,74	377.384,43	487.309,11	16,7 %
2013	3.157.517,48	2.196.531,70	435.616,55	525.369,23	16,6 %

Wykres 17. Udział % Gminy w wydatkach na pomoc społeczną w latach 2007-2013

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

Wzrost wartości wypłat niekoniecznie wiąże się bezpośrednio ze wzrostem ubóstwa społeczności gminy. Jest raczej pochodną polityki Państwa, skutkującej zmianami wielkości i zakresu wypłat oraz świadczących je podmiotów.

Tabela 17. Liczba mieszkańców gminy Mała Wieś korzystających z pomocy społecznej w okresie 2007-2013

Rok	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2007	514	282	1011
2008	466	245	868
2009	452	242	820
2010	429	229	790
2011	437	240	798
2012	460	237	747
2013	470	261	782

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Dane za lata 2007-2013, dotyczące liczby osób, którym przyznano świadczenie, liczby objętych nim rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach pokazują trend malejący w okresie 2007-2010. Od roku 2011 następuje zmiana tego trendu na wzrostowy w odniesieniu do liczby beneficjentów – osób i rodzin (ale nie liczby osób w rodzinach, którym udzielono pomocy, co może wskazywać na wzrost udziału rodzin niepełnych w grupie beneficjentów).

Tabela 18. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą wg grup wiekowych w 2013 roku

Grupa wiekowa	Liczba osób
0-18	324
19 – 60/65	421
powyżej 60/65	37
RAZEM	782

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą w 2013 roku wynosiła 782, co stanowiło około 12,5% ogółu mieszkańców, a więc co ósmy mieszkaniec był bezpośrednim lub pośrednim beneficjentem pomocy społecznej. Dzieci i młodzież do lat 19 stanowiły aż ponad 40% tej grupy, co wynika z faktu objęcia znacznej ich liczby akcją dożywiania. Natomiast ludzie starzy stanowili tylko niecałe 5%, co sugeruje **niedostateczne objęcie pomocą tej grupy** - skądinąd wiadomo, że jest to grupa najbardziej wymagająca wsparcia ze względów zdrowotnych i ekonomicznych. Za to aż 54% beneficjentów stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, teoretycznie najmniej potrzebujące pomocy zewnętrznej. Może to wskazywać na nadużywanie systemu pomocy społecznej przez znaczącą grupę mieszkańców, kosztem tych bardziej jej potrzebujących.

Tabela 19. Liczba osób i rodzin objętych świadczeniami realizowanymi przez GOPS w latach 2009-2013 wg typów świadczeń

Typy świadczeń	2009		2010		2011		2012		2013	
	Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinach
zasiłek stały	37/36	47	34/33	41	31/31	36	38/38	43	41/40	50
zasiłek okresowy	23/22	76	20/20	82	27/27	93	30/30	101	28/28	67
zasiłek celowy	181/169	572	173/161	573	173/167	572	386/201	671	206/197	609
posiłek	246/120	594	232/119	566	240/125	571	207/104	478	237/120	510

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Liczba osób korzystających w okresie 2009-2013 ze stałych zasiłków wahała się od 31 do 41, a tendencja spadkowa w latach 2009-2010 zmieniła się na wzrostową w latach 2011-2013. Tą formą pomocy jest objęte ok. 0,5% liczby mieszkańców gminy, a wraz z rodzinami około 0,6-0,8%. Niewielka rozbieżność tych wartości świadczy, że znaczną część beneficjentów stanowią osoby samotne.

Liczba beneficjentów zasiłków okresowych wahała się w tym okresie od 20 do 30, wykazując tendencję wzrostową. Beneficjenci wraz z rodzinami stanowili od około 1,1% do 1,6% ogólnej liczby mieszkańców.

Znacznie liczniejsza była w badanym okresie liczba beneficjentów zasiłków celowych. Wynosiła ona wraz z rodzinami od 572 do 671, czyli aż 9-11% ogółu populacji gminy. Kulminacja tej formy pomocy miała miejsce w 2012 roku, co wiązało się z dostępnością środków na ten typ świadczeń

Liczba korzystających z posiłków wahała się między 207 a 246, czyli na poziomie 3-4 % ogółu mieszkańców. Była to praktycznie w 100% młodzież szkolna.

Tabela 20. Liczba osób objętych pomocą wg rodzaju aktywności zawodowej w 2013 roku

Rodzaj aktywności zawodowej	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą
renta/zasiłek stały	57
emeryt	6
bezrobotny	96
nie pracuje	46
pracuje	13
urlop wychowawczy	6
rolnik	26
świadczenie pielęgnacyjne/specjalny zasiłek opiekuńczy	9
uczeń	2
RAZEM	261

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Tabela 21. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną wg przyczyny w latach 2009-2013

Przyczyna	2009		2010		2011		2012		2013	
	Liczba objętych		Liczba objętych		Liczba objętych		Liczba objętych		Liczba objętych	
	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach
ubóstwo	185	665	211	738	196	673	200	651	222	692
sieroctwo	1	2	0	0	0	0	0	0	2	8
bezdomność	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ochrona macierzyństwa	7	37	36	223	7	24	25	159	23	143
- w tym wielodzietność	3	22	31	205	2	11	21	143	18	124
bezrobocie	95	350	103	372	111	397	87	321	96	328
niepełnosprawność	70	198	63	179	75	214	71	176	79	185
długotrwała lub ciężka choroba	30	100	36	92	31	87	32	88	46	108
bezzadność opiek.-wychowawcza i w prowadzeniu domu	68	349	34	133	54	260	38	140	30	102
przemoc w rodzinie	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0
alkoholizm	4	16	10	33	6	19	7	21	4	11
narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
trudności po opuszczeniu ZK	1	1	3	4	1	1	3	3	2	2
zdarzenie losowe	6	9	0	0	2	5	0	0	0	0

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Najczęstszą przyczyną objęcia pomocą społeczną w latach 2009-2013 było ubóstwo. Liczba objętych pomocą (wraz z rodzinami) z tej przyczyny wynosiła od 651 w 2012 roku do 738 w roku 2010. Stanowi to aż 10,4% - 11,8% ogółu mieszkańców gminy. Drugą pod względem liczebności grupą beneficjentów byli bezrobotni wraz z rodzinami – ich liczba wahała się od 321 w roku 2012 do 397 w roku 2011 (5-6% ogółu populacji). Kolejne pod względem liczebności grupy stanowiły osoby niepełnosprawne oraz bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba beneficjentów z pierwszej grupy oscylowała wokół 190 (ok. 3% populacji), zaś z drugiej była bardziej zmienna: od 102 do 349 (od 1,6 do 5,6% populacji gminy). Obie wykazywały tendencję spadkową, pierwsza – lekka, druga – wyraźniejszą.

Zwracają uwagę liczne, w latach 2010, 2012 i 2013, przypadki pomocy związanej z potrzebą ochrony macierzyństwa. Natomiast relatywnie mało, zważywszy na skalę problemu w Polsce, było przypadków pomocy udzielonej w związku z alkoholizmem, a także z przemocą domową. Prawdopodobnie należy to wiązać ze 'wstydlwym' lub też 'osobistym', wg obowiązujących w Polsce norm obyczajowych, charakterem obu patologii. W badanym okresie nie udzielano zaś pomocy w związku z bezdomnością i narkomanią – oba te problemy społeczne są na obszarach wiejskich rzadszym niż w mieście zjawiskiem.

Tabela 22. Liczba świadczeń rodzinnych wg ich rodzajów w 2013 roku

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)
zasiłki rodzinne	7.129	718.635
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	23	23.000
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	100	37.481
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	376	63.920
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	466	35.760
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	453	45.300
dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1.228	65.320
dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1.370	109.600
zasiłki pielęgnacyjne	2.506	383.418
świadczenia pielęgnacyjne	418	233.725
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	170	17.000
specjalny zasiłek opiekuńczy	3	1.075
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	38	38.000
składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	370	55.069
składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	3	296
RAZEM	14.653	1.827.599

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

W 2013 roku najliczniejszą (7.129 - prawie połowa ich ogólnej liczby) formą świadczeń rodzinnych były zasiłki rodzinne. Ich wartość wyniosła 718.635 zł - około 40% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. Drugą, pod względem zarówno liczby (2.506), jak i wartości (383.418 zł – 21% ogólnej kwoty), formą świadczeń były zasiłki pielęgnacyjne. Trzecią ilościowo (1.370) formą był dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (na kwotę 109.600 zł – 6% ogólnej kwoty), zaś trzecią pod względem wartości (233.725 zł – ok. 13% ogólnej kwoty) były świadczenia pielęgnacyjne (418 świadczeń). Najmniej istotnymi ilościowo i kwotowo pozycjami wśród świadczeń rodzinnych były te związane ze specjalnym zasiłkiem opiekuńczym: składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy (3 świadczenia na kwotę 296 zł) i sam specjalny zasiłek opiekuńczy (3 świadczenia na kwotę 1.075 zł)

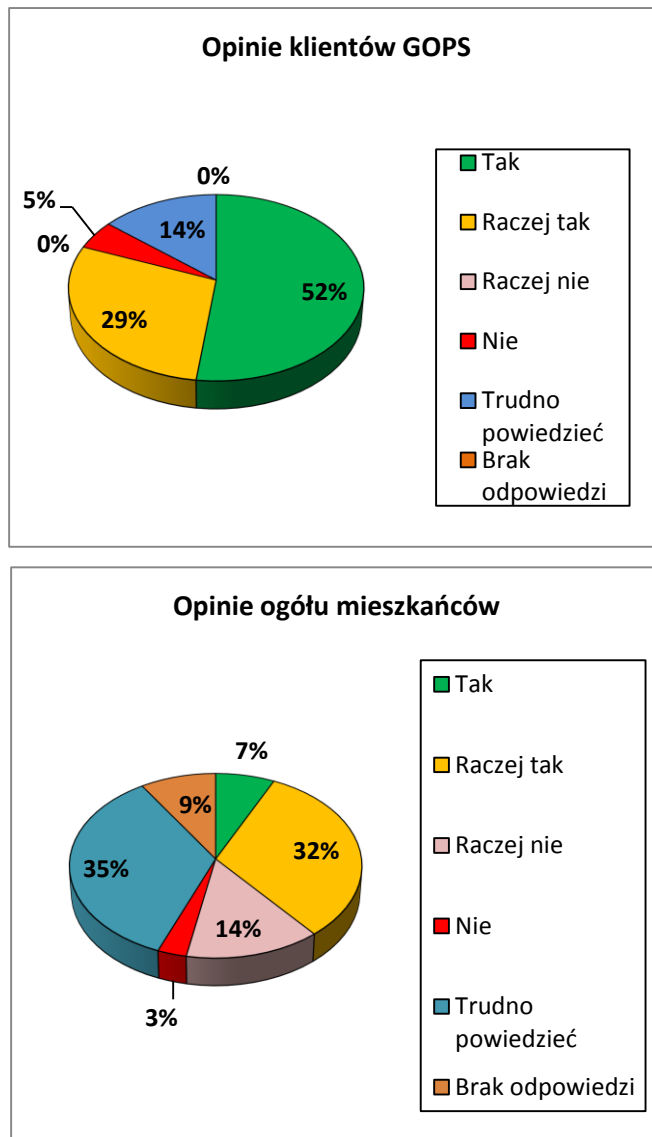
Tabela 23. Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej

Rok	Liczba beneficjentów	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)
2009	4	36	44.904
2010	5	47	79.436
2011	5	56	109.821
2012	5	49	111.609
2013	5	51	121.193

Funkcjonowanie pomocy społecznej w gminie Mała Wieś – opinie mieszkańców

Wykres 18. Czy pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej jest wystarczająca?

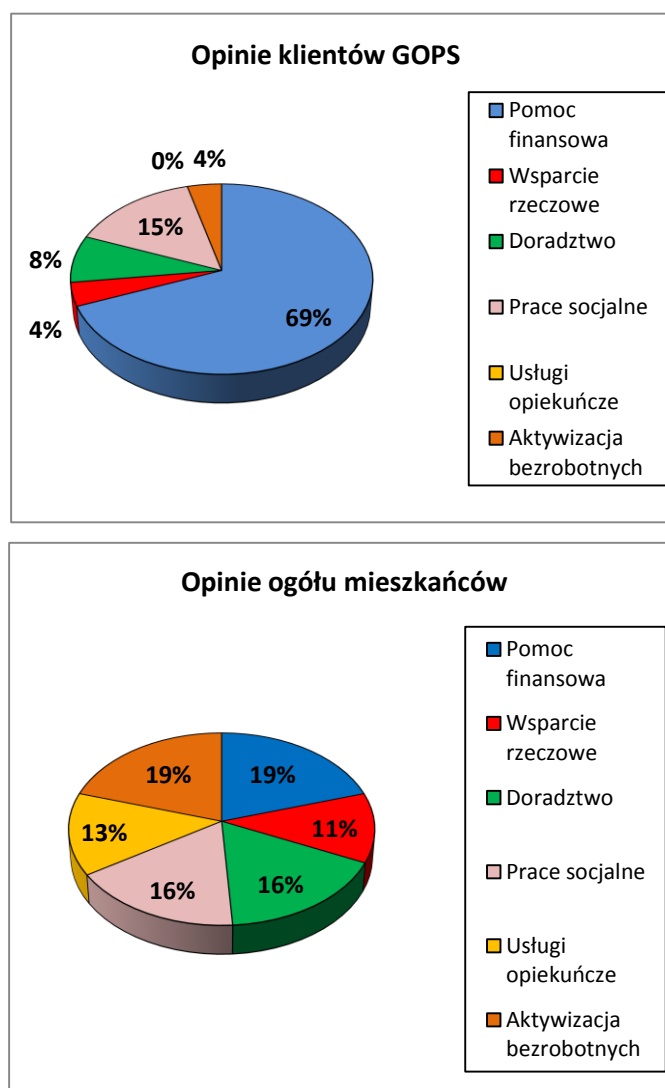
Aż 81% ankietowanych klientów GOPS uważa, w tym aż 52% w sposób zdecydowany, że pomoc GOPS jest wystarczająca, a tylko 5% - że nie jest. Co siódmy ankietowany nie miał zdania (lub nie chciał go wyrazić) na ten temat. W przypadku zapytanych o to samo innych mieszkańców, „tylko” 40% było na tak, z czego tylko 7% - w sposób zdecydowany, a 17% na nie (tylko 3% w sposób zdecydowany). Ponad 40% nie miało lub nie wyraziło swojego zdania.

Wyniki te są zbliżone do rozkładu odpowiedzi szerszej grupy mieszkańców na pytanie: **Czy jest Pani/Pan zadowolona(-y) z poziomu opieki społecznej w gminie?** (nieco bardziej krytycznych niż opinie klientów GOPS, ale mniej krytycznych niż opinie ogółu mieszkańców), ale odmienne od rozkładu odpowiedzi tejże szerszej grupy na pytania: **Czy realizowana w gminie pomoc osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) jest**

wystarczająca? i Czy oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca?, wśród których przeważają opinie negatywne.

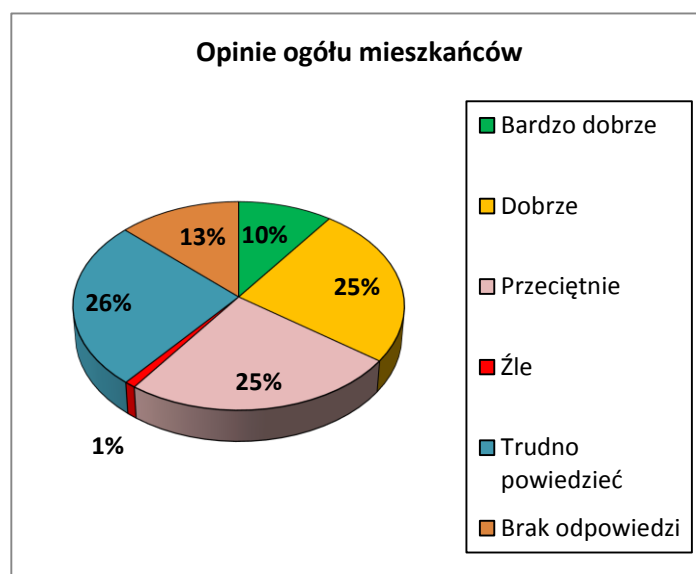
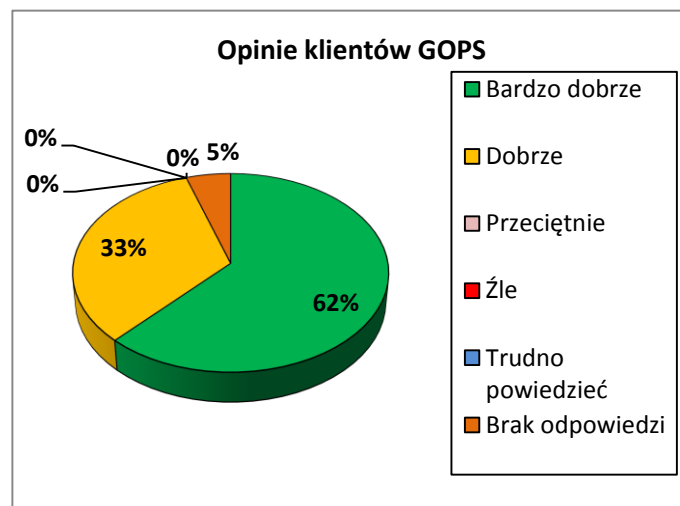
Wykres 19. Jaką formę wsparcia powinien oferować przede wszystkim GOPS ?

Wg przeważającej liczby (aż 69% odpowiedzi) ankietowanych klientów GOPS podstawową formą udzielanego przez GOPS wsparcia powinna być pomoc finansowa. Kolejne miejsce, już ze znacznie mniejszą liczbą wskazań (15%), zajęła praca socjalna. Na inne, mniej związane z pozyskiwaniem przez klientów GOPS środków finansowych, formy pomocy wskazywali nieliczni ankietowani klienci. Wg pozostałych mieszkańców gminy, pomoc ta powinna być bardziej różnorodna z pewnym wskazaniem na także pomoc finansową, ale też na aktywizację bezrobotnych. Niewiele mniej wskazań dotyczyło takich form pomocy jak doradztwo i prace socjalne, a istotny odsetek – usług opiekuńczych, formy nie uwzględnianej przez ankietowanych klientów GOPS.

Wykres 20. Jak Pani/Pan ocenia pracę pracowników socjalnych?

Aż 95% ankietowanych klientów GOPS oceniło bardzo dobrze lub dobrze pracę zatrudnianych przez GOPS pracowników socjalnych. Może to być dowodem także ich pracy, ale tak wysoka ocena może też w jakiejś części wynikać ze zjawiska klientelizmu – rzeczywistej lub subiektywnej zależności beneficjentów pomocy od jej dystrybutora. Zapytani o to samo inni mieszkańcy gminy oceniali pracę GOPS także, w większej części pozytywnie, ale w nieco mniej - jeśli uwzględnić tylko tych zorientowanych w temacie (bez kategorii 'trudno powiedzieć' i 'brak odpowiedzi') – zdecydowany sposób.

8. Dziedzictwo kulturowe

Historia osadnictwa na obszarze gminy Mała Wieś sięga wczesnego średniowiecza. Świadczą o tym wczesnośredniowieczne grodziska w Wilkanowie i Orszymowie oraz ślady osady w Podgórzu, mogące należeć do kultury łużyckiej, jak również pozostałości cmentarzysk z XI – XII wieku odkryte w Arciszewie, Podgórzu, Dzierżanowie i Świącicach. W późnym średniowieczu i okresie nowożytnym tutejsze wsie należały do króla, biskupów płockich lub do drobnej szlachty, często zmieniając właścicieli. Ich mieszkańcy dzielili burzliwe losy kraju, początkowo jako niezawisłego państwa, później jako części zaboru pruskiego, a następnie rosyjskiego. Ważnym wydarzeniem było wybudowanie przez właściciela dóbr Mała Wieś i Niźdin, Stanisława Sohnenberga w roku 1899 cukrowni w Małej Wsi, która przez ponad 100 lat nadawała ton życiu gospodarczemu i społecznemu obszarowi.

Obszar wydał kilka wybitnych postaci, takich jak: Wincenty Hipolit Gawarecki, historyk dziejów Mazowsza, jeden z prekursorów regionalizmu, działacz Towarzystwa Naukowego Płockiego, Klemens Nakwaski - podkomorzy wyszogrodzki, który ufundował kościół w Kępie Polskiej, Anna z Krajeńskich Nakwaska - pisarka i tłumaczka, która założyła w Małej Wsi na początku XIX w. park angielski z rozbudowanym systemem wodnym, z posągami, altanami, szwajcarskim domkiem i oranżerią, Franciszek Salezy Nakwaski - prefekt departamentu warszawskiego w Księstwie Warszawskim i senator - wojewoda Królestwa Polskiego, Mirosław Henryk Nakwaski - aktywny uczestnik Powstania Listopadowego, Karolina Nakwaska - pisarka, i w końcu - Aleksander Przeździecki – pisarz i archeolog. Z bardziej współczesnych należy wymienić Jana Jaroszka - pseudonim „Proboszcz”, majora AK poległego w Powstaniu Warszawskim w 1944 r. oraz Zbigniewa Mieczkowskiego, potomka właścicieli Dzierżanowa, żołnierza Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i działacza emigracyjnego.

Mieszkańcy Gminy są dumni z historii obszaru. Jest ona kultywowana staraniem miejscowych elit. Szkoła podstawowa w Małej Wsi nosi imię Wincentego Hipolita Gawareckiego, a gimnazjum – Anny Nakwaskiej

Materialne ślady historii i kultury obszaru są dość liczne, ale na ogół wymagają renowacji. Zaliczyć do nich należy*:

- Grodzisko w Orszymowie zw. „Kopiec”, z XI-XIII w., stożkowe o średnicy ok. 16 m, z zachowanymi resztkami fosy i wału.
- Grodzisko w Wilkanowie nad Ryksą tzw. „Okop”, z XIII w., stożkowe, ze śladami fosy i wału.
- Kościół parafialny p.w. śś. Piotra i Pawła w Zakrzewie Kościelnym, drewniany, z 1620 r. z drewnianą dzwonnica z drugiej połowy XVIII w.
- Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Różańcowej w Orszymowie, orientowany, murowany z 1825 – 1828 r., wewnątrz malowidła ścienna Władysława Drapiewskiego z 1962-3 roku. Na cmentarzu przykościelnym grobowiec rodziny Małowieskich z Dzierżanowa autorstwa

* na podstawie „Koncepcji produktów turystycznych obszaru Lokalnej Grupy Działania „Razem dla Rozwoju”, Warszawa 2008 oraz materiałów Urzędu Gminy.

Aleksandra Sikorskiego z Warszawy. Plebania murowana z 1913 r. wg projektu Bolesława Zienkiewicza z Płocka. Cmentarz grzebalny z 1837 r., nagrobki zabytkowe z XIX w.

- Dwór drewniany w Podgórzu z połowy XIX w. z gankiem ujętym parami kolumn toskańskich, z otaczającym go parkiem z połowy XIX w. ze starodrzewem i szpalerem kasztanowcowym, park przechodzi w naturalny głęboki jar rzeki Ryksy.
- Dwór z 1895 roku wraz z pozostałościami parku w Starych Świącicach, murowany z boniowaniem na narożach, piętrowy, zdobiony żeliwnym balkonem.
- Dwór murowany w Nakwasinie z okresu po 1918 r., rozbudowany po II wojnie światowej z parkiem krajobrazowym z pierwszej połowy XIX w., założony dla Nakwaskich, pow. 9,1 ha.
- Dwór murowany w Głowczynie z początku XX w. z parkiem z końca XIX w.,
- Dwór w Brodach Małych, wybudowany po spaleniu poprzedniego modrzewiowego w 1940 r. z parkiem krajobrazowym z pocz. XIX w., założonym dla Gościckich, z okazami starodrzewu.
- Pozostałości parku angielskiego w Małej Wsi z pierwszej połowy XIX w. o powierzchni 7,5 ha, z rozbudowanym niegdyś systemem wodnym: stawami i kanałami, starodrzewem.
- Zabudowania gospodarcze w Małej Wsi: obora (XIX/XX w.) oraz spichlerz (pocz. XIX w.).
- Park krajobrazowy w Dzierżanowie z pierwszej połowy XIX wieku, założony dla Małowieskich. W parku starodrzew, zachowane stawy i figura Matki Boskiej przy grobie powstańca z 1863 r.
- Park podworski w Lasocinie z drugiej połowy XIX w., powierzchnia 4,8 ha.
- Zespół budynków przemysłowych cukrowni wybudowanej w 1899 r., później rozbudowanej.
- Figurę św. Jana Nepomucena z 1799 r. w Małej Wsi przy drodze do Bodzanowa, fundacji Klemensa Nakwaskiego.
- Murowaną kapliczkę przydrożną Matki Boskiej Skępskiej w Wilkanowie z 1877, fundacji miejscowego gospodarza Klemensa Gankowskiego.
- Ślady osadnictwa olenderskiego w Zakrzewie Kościelnym: rozłogi pól obramowane wierzbą, rowy melioracyjne i terpy – sztuczne wzgórza pod zabudowę, zachowane dwa tradycyjne budynki z początku XX w.

9. Aktywność społeczna i polityczna mieszkańców

Aktywność społeczna mieszkańców mierzona liczbą organizacji społecznych jest względnie wysoka jak na warunki niewielkiej gminy wiejskiej o dominującej funkcji rolniczej. Na terenie Gminy działają następujące organizacje społeczne:

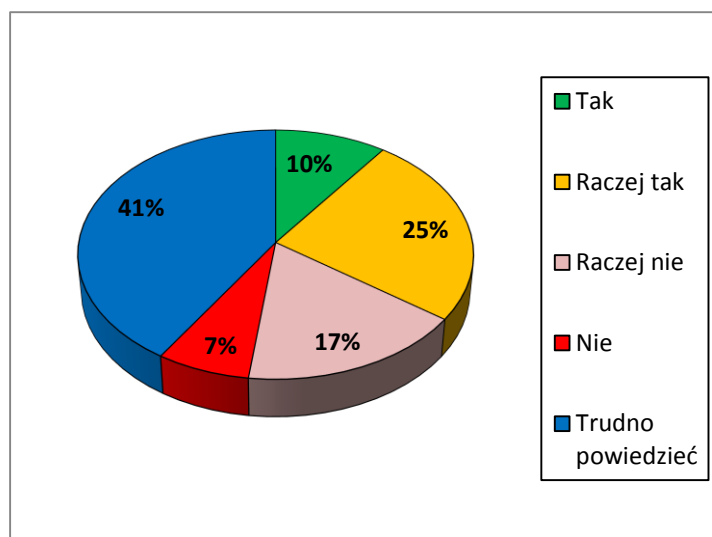
- Stowarzyszenie Pomocowe „Bliżej Siebie” z siedzibą w Zakrzewie
- Stowarzyszenie „Szansa na Rozwój” z siedzibą w Małej Wsi
- Stowarzyszenie „Społeczne Towarzystwo Oświatowe”, Koło Terenowe nr 168 w Małej Wsi
- Stowarzyszenie Wędkarskie „Sandacz” z siedzibą w Małej Wsi
- Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich „Malwa” z siedzibą w Małej Wsi
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Orszymowo i Okolic
- Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Małej Wsi
- Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Brodach Dużych
- Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Dzierżanowie

- Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Orszymowie
- Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Podgórzu
- Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Starych Gałkach
- Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Zakrzewie Kościelnym
- Klub Sportowy „Spójnia” w Małej Wsi
- Klub Sportowy „Borowik” w Podgórzu

Szczególnie cennymi, niezbyt jeszcze w Polsce powszechnymi zjawiskami są: współpraca tych organizacji oraz wolontariat mieszkańców w działaniach na rzecz społeczności lokalnej.

Wykres 21. Czy działalność organizacji społecznych zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Ankietowani mieszkańcy gminy na pytanie *Czy działalność organizacji społecznych zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?* częściej (35% wskazań) odpowiadali pozytywnie niż negatywnie (24% wskazań), ale aż 41% nie miało zdania na ten temat. Ponieważ największą grupę wśród ankietowanych stanowiła młodzież szkolna, wskazuje to na jej ograniczoną orientację w problemach i działaniach społecznych w gminie, co jest zjawiskiem negatywnym.

Spółeczność gminy Mała Wieś jest dość aktywna kulturalnie. Aktywność ta jest inspirowana i koncentruje się wokół gminnych instytucji takich jak Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna, szkoły oraz wokół Domu Pomocy Społecznej w Zakrzewie i organizacji społecznych: Stowarzyszenia Pomocowego „Bliżej Siebie”, Stowarzyszenia „Szansa na Rozwój”, Stowarzyszenia Kobiet Wiejskich „Malwa”, ośmiu Ochotniczych Straży Pożarnych, klubów sportowych „Spójnia” w Małej Wsi i „Borowik” w Podgórzu.

Corocznie organizowane są okazjonalne i cykliczne imprezy, jak również realizowane są projekty wykorzystujące, obok lokalnych, unijne i krajowe środki finansowe. Na cykliczne imprezy kulturalne i sportowe, niektóre organizowane od kilkunastu lat, składają się:

- Biesiada Pieśni Patriotycznej, organizowana przez GOK
- Dzień Tradycji i Historii „Powróćmy jak za dawnych lat”, organizowany przez GOK

- Gminny Konkurs Piosenki, organizowany przez GOK
- Konkurs ortograficzny dla najmłodszych im. Anny Gawlik, organizowany przez GOK
- Dzień Humoru i Satyry (z udziałem osób niepełnosprawnych z ok. 20 placówek z całego kraju), organizowany przez DPS w Zakrzewie
- Turniej warcabowo-szachowy dla osób niepełnosprawnych, organizowany przez DPS w Zakrzewie
- Zawody Sportowo-Pożarnicze, organizowane przez OSP
- Koncert Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, organizowany przez gimnazjum, szkoły podstawowe, GOK)
- Impreza „Piosenki o wolności”, organizowana przez GOK, Społeczne Liceum Ogólnokształcące, SP w Małej Wsi
- Festyn Rodzinny, organizowany przez SP w Podgórzu
- Zawody wędkarskie, organizowane przez Stowarzyszenie Wędkarskie „Sandacz”
- Dni Gminy Mała Wieś, 3-dniowa impreza organizowana przez GOK, Urząd Gminy i szkoły

Poziom aktywności politycznej mieszkańców gminy Mała Wieś jest na ogół niższy niż ten dla powiatu płockiego, Mazowsza czy dla kraju. Ich temperament polityczny rozbudzają głównie wybory samorządowe, w których frekwencja w Gminie przekraczała wskaźniki dla kraju i Mazowsza, a w 2010 roku – także dla powiatu płockiego i miasta Płocka. Poziom tej frekwencji wzrasta z wyborów na wybory, pokazując, że mieszkańcy Gminy w coraz większym stopniu chcą mieć wpływ na jej losy. Jest to zjawisko pozytywne i dość charakterystyczne dla społeczności wiejskich w Polsce, ale w gminie Mała Wieś ma większą dynamikę. Wybory prezydenckie, a jeszcze bardziej parlamentarne, wzbudzają mniej emocji, prawdopodobnie dlatego, że pragmatyczna społeczność wiejska ocenia niezbyt wysoko możliwość istotnego wpływu na ich wynik lub też wpływ wyborów na ich własne losy.

Tabela 24. Aktywność mieszkańców gminy Mała Wieś w wyborach na tle powiatu płockiego, Mazowsza/Okręgu Płockiego oraz Polski (na podst. www.pkw.gov.pl)

Wybory samorządowe (I tura)

Obszar	2002 (Rada/Wójt)	2006 (Rada/Wójt)	2010
Gmina Mała Wieś	46,8/46,8	51,4/51,4	56,0 (Płock 46,5)
Powiat płocki	52,3/52,7	52,0/52,0	55,2
Mazowsze	46,0/50,9	51,0/51,0	51,0
Polska	44,1/44,2	39,6/46,0	47,3/

Wybory parlamentarne

Obszar	2005	2007	2011
Gmina Mała Wieś	30,2	37,4	33,9
Powiat płocki	33,8	41,8	39,5
Mazowsze	36,0*	47,1*	43,3*
Polska	40,6/	53,9	48,9

* dane dla Okręgu Płockiego

Wybory Prezydenta RP

Obszar	2000	2005 (I tura/II tura)	2010
Gmina Mała Wieś	53,4	38,6/35,5	44,6
Powiat płocki	51,9	40,5/41,2	49,5
Mazowsze	61,4	54,6/56,6	61,6
Polska	61,1	49,7/51,0	55,3

10. Samorząd lokalny

Istotny wpływ na funkcjonowanie lokalnych społeczności i rozwiązywanie jej problemów ma samorząd lokalny jako struktura, która nie tylko dysponuje finansowymi środkami na ten cel, ale także zasobami ludzkimi i mandatem społecznym, które może wykorzystać dla dobra tej społeczności. To od świadomości, wiedzy i zaangażowania samorządu, poczynając od sołtysów, poprzez radnych, samorządowe podmioty z ich kadrami po urząd gminy i wójta, zależy czy posiadane środki, nie tylko samorządowe, ale też społeczne i prywatne (rola inicjatyw samorządu) zostaną wykorzystane mniej lub bardziej efektywnie na rzecz społeczności gminy.

Zadania i jednostki

Zgodnie z *Ustawą o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 roku* mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową. Wg ustawy pojęcie 'gmina' oznacza wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium. Do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, działalności w zakresie telekomunikacji,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,

- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej,
- promocji gminy,
- współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Ustawy mogą nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Zadania z zakresu administracji rządowej gmina może wykonywać również na podstawie porozumienia z organami tej administracji. Wykonywanie zadań publicznych może też być realizowane w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego.

W celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi. W gminie Mała Wieś funkcjonują następujące jednostki sektora samorządowego szczebla gminnego:

- Urząd Gminy
- gimnazjum
- 3 szkoły podstawowe
- przedszkole samorządowe
- Gminny Zakład Komunalny
- Gminny Ośrodek Kultury
- Gminna Biblioteka Publiczna
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Budżet Gminy

Zgodnie z art. 51 *Ustawy o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 roku* Gmina Mała Wieś samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej Gminy. Wielkość budżetu z jednej strony determinuje w znacznym stopniu (obok zasobów przyrodniczych i ludzkich) możliwości rozwojowe gminy, z drugiej zaś, jest ich pochodną. Wielkość budżetu mierzona wielkością dochodów na 1 mieszkańca w 2012 roku wynosiła 2.736 zł i sytuowała gminę Mała Wieś poniżej średniej dla gmin wiejskich kraju (3.147 zł) Mazowsza (3.163 zł), a zwłaszcza dla gmin wiejskich powiatu płockiego (3.276 zł).

Znaczną część tych dochodów stanowią dotacje i subsydia na określone cele związane z edukacją i pomocą społeczną. Wskaźnikiem możliwości działań gminy w innych obszarach

jest wielkość jej dochodów własnych przypadająca na 1 mieszkańca. W 2012 roku wynosiła ona 758 zł, podczas gdy średnio w gminach wiejskich kraju – 1.212 zł, w gminach wiejskich Mazowsza – 1.221 zł, a w gminach wiejskich powiatu plockiego – 1.311 zł, stanowiła więc od ok. 58 % do 62,5 % średnich wartości dla tych obszarów. Pokazuje to relatywną ograniczoność finansowego potencjału rozwojowego gminy Mała Wieś.

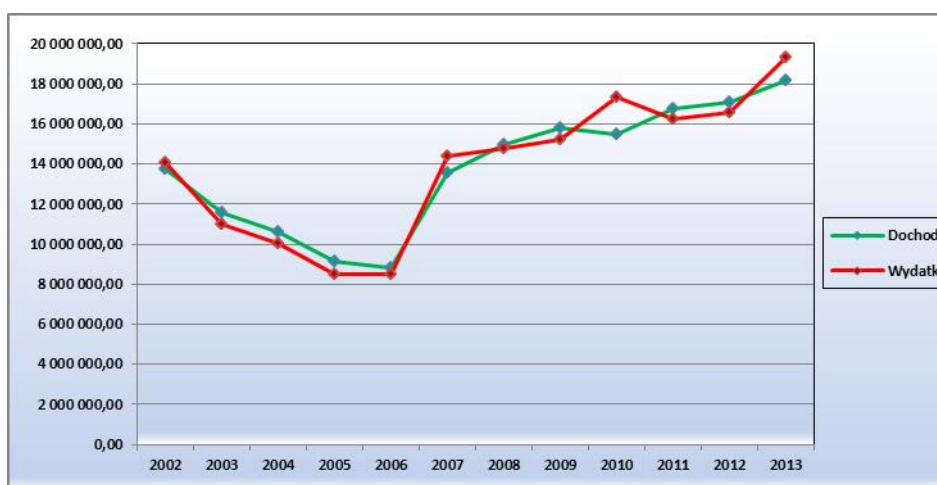
Tabela 25. Zestawienie dochodów i wydatków gminy Mała Wieś w okresie 2002-2013

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody	13.746.155	11.604.479	10.612.045	9.147.937	8.850.243	13.562.950
Wydatki	14.090.237	11.007.427	10.030.220	8.489.970	8.484.157	14.395.696

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody	14.979.895	15.775.580	15.509.579	16.776.105	17.100.069	18.139.571
Wydatki	14.773.291	15.212.227	17.337.652	16.262.989	16.556.763	19.327.562

(Źródło danych: UG Mała Wieś)

Wykres 22. Dochody i wydatki gminy Mała Wieś w okresie 2002-2013

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

Powyzsza tabela i wykres prezentują zmiany wielkości dochodów i wydatków gminy Mała Wieś na przestrzeni ostatnich 12 lat. Jak na tak długi okres, wzrost budżetu był relatywnie mały, wyniósł około 32% po stronie dochodów i około 37% po stronie wydatków. Odpowiedzialny za to był znaczący spadek wartości obu pozycji, który następował w latach 2002-2006, dopiero w 2007 roku trend ten został odwrócony. Poza latami 2007, 2010 i 2013, gdy wydatki przekraczały dochody, budżet Gminy był zbilansowany.

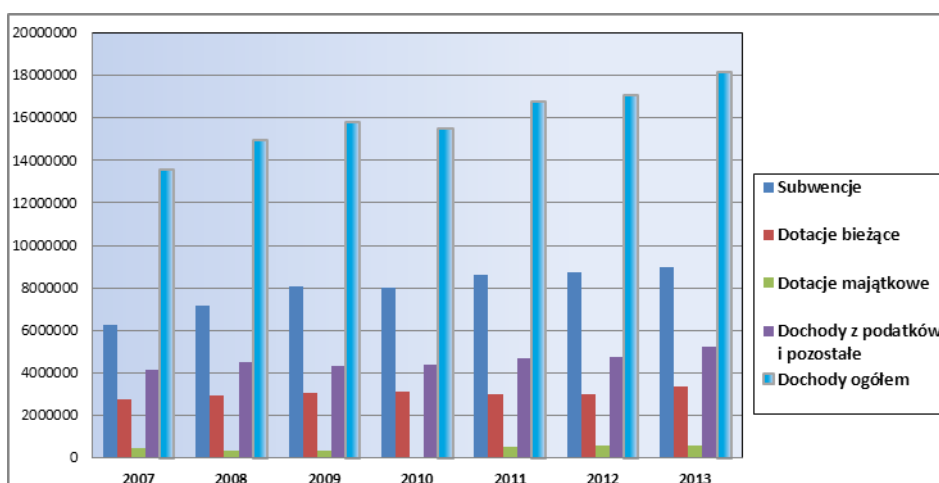

Tabela 26. Struktura dochodów gminy Mała Wieś w okresie 2007-2013

Rok	Subwencje	Dotacje bieżące	Dotacje majątkowe	Dochody z podatków i pozostałe	Dochody ogółem
2007	6.248.997,00	2.740.024,03	456.691,00	4.117.237,62	13.562.949,65
2008	7.161.289,00	2.947.373,87	348.484,48	4.522.747,45	14.979.894,80
2009	8.092.039,00	3.049.563,07	305.639,00	4.328.338,98	15.775.580,05
2010	7.981.138,00	3.104.676,55	35.000,00	4.388.764,13	15.509.578,68
2011	8.594.641,00	3.000.486,00	503.707,00	4.677.270,65	16.776.104,65
2012	8.764.492,00	3.000.875,06	596.297,03	4.738.404,99	17.100.069,08
2013	8.955.884,00	3.386.948,17	596.265,62	5.200.473,49	18.139.571,28

(Źródło: UG Mała Wieś)

Wykres 23. Struktura dochodów gminy Mała Wieś w okresie 2007-2013

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

Analiza struktury dochodów Gminy w okresie 2007-2013 pozwala na dwie konkluzje:

1/ Zasadniczą, bo bliską lub przekraczającą 50%, ich część stanowią subwencje, znaczącą, sięgającą 20% - dotacje bieżące i majątkowe. Dochody z podatków i pozostałe, które Gmina może przeznaczyć na przez siebie określone cele stanowiły w 2013 roku nieco ponad 28% dochodów;

2/ Wzrost budżetu w okresie 2007-2013 wynikał głównie ze wzrostu subwencji, który wyniósł ok. 43,3%, w mniejszym stopniu – ze wzrostu dotacji bieżących (o ok. 23,3%) i dochodów z podatków (o 26,3%). Oznacza to, że środki, którymi Gmina może dysponować samodzielnie, wzrastają relatywnie wolno.

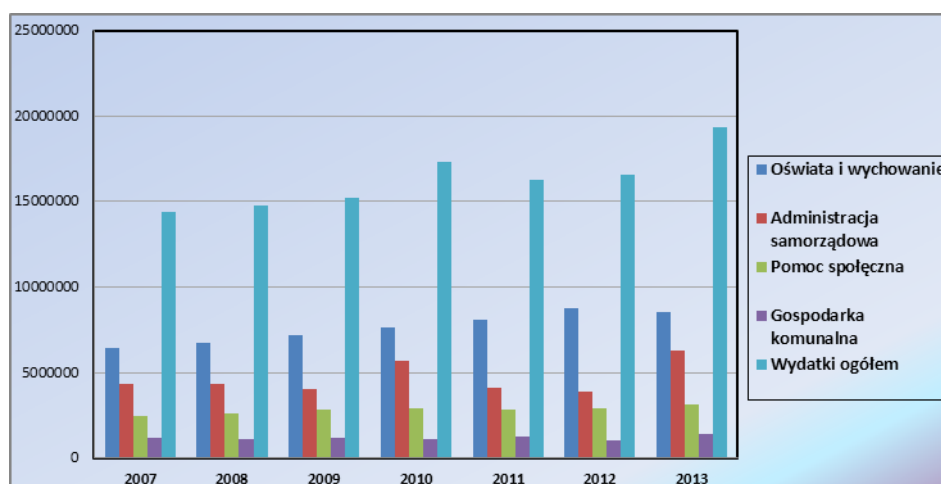

Tabela 27. Struktura wydatków z budżetu gminy Mała Wieś wg działów gospodarki w okresie 2007-2011

Rok	Oświata i wychowanie	Administracja samorządowa	Pomoc społeczna	Gospodarka komunalna	Wydatki ogółem
2007	6.434.271,62	4.308.644,70	2.444.373,13	1.208 406,20	14.395.695,69
2008	6.710.818,21	4.330.689,88	2.612.912,39	1.118 870,86	14.773.291,34
2009	7.200.140,88	4.035.646,01	2.813.428,52	1.163 011,73	15.212.227,14
2010	7.606.528,04	5.713.991,46	2.910.160,62	1.106 972,19	17.337.652,31
2011	8.105.084,75	4.097.550,94	2.843.576,17	1.216 776,92	16.262.988,78
2012	8.741.217,14	3.902.157,40	2.925.671,28	987.717,27	16.556.763,09
2013	8.507.099,06	6.290.475,15	3.157.517,48	1.372.470,41	19.327.562,10

(Źródło: UG Mała Wieś)

Wykres 24. Struktura wydatków z budżetu gminy Mała Wieś wg działów gospodarki w okresie 2007-2011

(Opracowanie własne, źródło danych: UG Mała Wieś)

Analiza struktury wydatków z budżetu gminy Mała Wieś wg działów gospodarki w okresie 2007-2013 pokazuje, że ich największą (ok. 50%) i najszybciej rosnącą do 2012 roku (w 2013 r. wydatki te spadły) część pochłaniała oświata i wychowanie. Znaczącą pozycję (rzędu 15-20%) stanowiła też pomoc społeczna. Wydatki na administrację samorządową (obejmujące też działalność GOK i GBP) utrzymywały się w latach 2007-2012, z pewnymi wahaniami na poziomie ponad 4 mln zł, by w 2013 roku wzrosnąć znacząco do ok. 6,3 mln zł (32,5% ogółu wydatków), a na gospodarkę komunalną – oscylowały w latach 2007-2011 wokół 1,2 mln zł, by spaść w 2012 roku do ok. 990.000 zł, a następnie wzrosnąć w 2013 r. do 1.372.470 zł (7,1% ogółu wydatków).

11. Infrastruktura techniczna

W gospodarce wymagającej zwiększonej mobilności, podstawowym elementem infrastruktury technicznej gminy są w odczuciu społecznym drogi. Odczucie to wynika także z

ogólnie niezadawalającego względem oczekiwań i potrzeb ich stanu. O ile stan drogi krajowej na obszarze gminy Mała Wieś można uznać za dostateczny, to drogi powiatowe są na ogół w złym stanie technicznym (mimo że ponad 92% tych dróg ma nawierzchnię utwardzoną), co przy znaczącym wzroście natężenia ruchu w ostatnich latach czyni je niebezpiecznymi, zwłaszcza, że często (w coraz większym stopniu) towarzyszy im zabudowa mieszkaniowa wsi. Jeśli idzie o drogi gminne, to tylko 25 km (11% ich długości) posiada nawierzchnię utwardzoną, co utrudnia utrzymanie ich w należytym stanie, przez co często są one źródłem dyskomfortu dla ich użytkowników.

Chociaż obiektywnie ma ono większe znaczenie, zaopatrzenie w wodę jest w mniejszym stopniu przedmiotem zainteresowania mieszkańców, a jeśli już jest – to w aspekcie wysokości opłat. Wynika to z faktu, że sieć wodociągowa dociera do wszystkich wsi i około 95 % ogółu gospodarstw domowych w gminie. Wydajność ujęć pozwala na nieprzerwane zaopatrzenie w wodę wszystkich mieszkańców.

Tak jak ma to na ogół miejsce na obszarach wiejskich kraju, sieć kanalizacji sanitarnej jest znacznie mniej rozbudowana. Jej długość, bez przykanalików, wynosi 8,5 km. Razem z nimi przekracza 12 km. Podłączone do niej jest 220 budynków z 489 użytkownikami. Obejmuje teren Małej Wsi i, w części, Dzierżanowa (osiedle mieszkaniowe i szkołę). Sieć obsługiwana jest przez dwie oczyszczalnie ścieków, zlokalizowane w tych miejscowościach, o przepustowości odpowiednio: 330 m³/dobę i 30 m³/dobę. Ponadto w Gminie funkcjonują oczyszczalnie obsługujące budynki (po-)szkolne: dwie typu Nebraska – w Podgórzu i Świącicach i jedna hydroponiczna – w Orszymowie.

Podobnie jak w przypadku ujęć wody, dwie główne oczyszczalnie są w znacznym stopniu zdekapitalizowane i wymagają modernizacji.

Strukturę teleinformatyczną Gminy tworzą operatorzy: Telekomunikacja Polska S.A. i operatorzy dzierżawiący jej linie telekomunikacyjne (Netia, Dialog), operatorzy sieci telefonii komórkowej: T-Mobile, Plus GSM, Orange. Dostawcami internetu są firmy: TP S.A., Raxel i Tele-Median oraz operatorzy komórkowi (internet mobilny).

12. Współpraca na poziomie ponadlokalnym

Gmina Mała Wieś jest członkiem ogólnopolskiego Związku Gmin Wiejskich RP z siedzibą w Poznaniu, który stanowi przede wszystkim forum dla artykulacji interesów obszarów wiejskich wobec administracji państwowej.

Na poziomie regionu należy do Związku Gmin Regionu Płockiego (ZGRP) z siedzibą w Płocku, skupiającego 15 gmin powiatu płockiego i 1 z powiatu płońskiego. Gmina współtworzy także Lokalną Grupę Działania „Razem dla Rozwoju” (LGD) – trójsektorowe partnerstwo dla rozwoju lokalnego (obejmujące sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy), utworzone w 2006 roku w ramach Programu Pilotażowego Leader+, którego działalność jest wspierana z Osi 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Podczas, gdy ZGRP realizuje głównie projekty związane z infrastrukturą techniczną (drogi, kanalizacja, termomodernizacja budynków), LGD finansuje zarówno przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury społecznej (przestrzeń publiczna, place zabaw, świetlice itp.), jak i projekty wspierające rozwój społeczny (imprezy kulturalne, integracyjne, szkolenia).

13. Główne problemy rozwoju społecznego gminy Mała Wieś

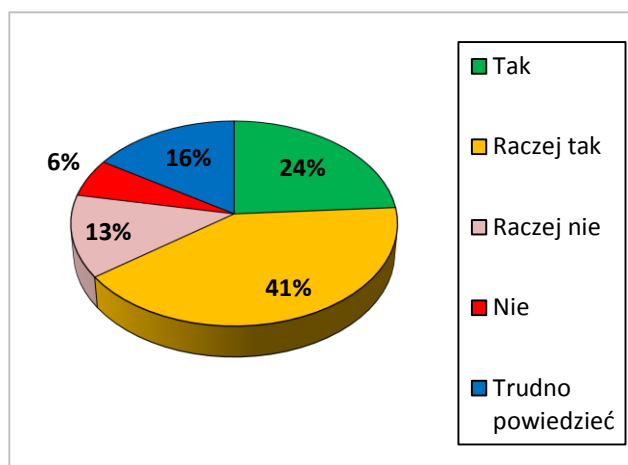
Źródłem wiedzy o rozwoju społecznym gminy Mała Wieś były przeprowadzone przez moderatora procesu opracowania dokumentu strategii: warsztaty z udziałem przedstawicieli mieszkańców, instytucji i organizacji w gminie, wywiady pogłębione z wybranymi osobami szczególnie zaangażowanymi w organizację działań na rzecz rozwoju społecznego, analiza istniejących dokumentów na ten temat oraz wieloletnia znajomość społeczności gminy przez moderatora. Dodatkowym źródłem wiedzy była przeprowadzona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ankieta, a w zasadzie trzy ankiety, adresowane do:

- beneficjentów pomocy społecznej w gminie,
- dyrektorów szkół na terenie gminy
- ogółu mieszkańców.

Tę ostatnią grupę ankietowanych zapytano m.in. o ich poziom zadowolenia z warunków życia w gminie Mała Wieś.

Zadowolenie z warunków życia w gminie Mała Wieś

Wykres 25. Czy jest Pani/Pan zadowolona(-y) z poziomu edukacji w gminie?

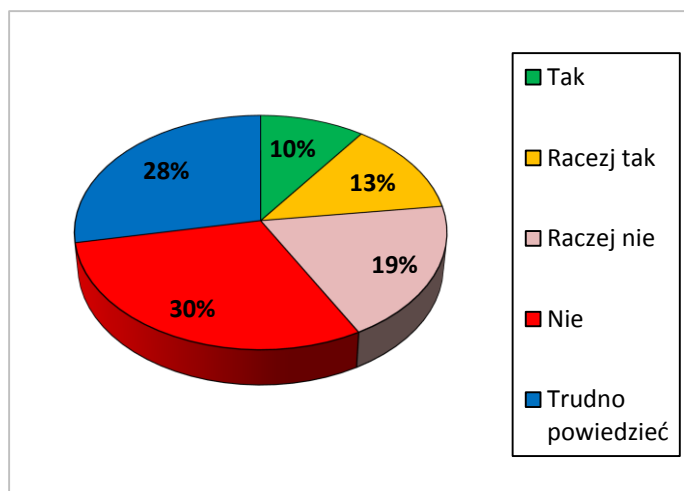

Prawie 2/3 ankietowanych pozytywnie (odpowiedź: 'tak' lub 'raczej tak') oceniło poziom edukacji w gminie, podczas gdy prawie 1/5 oceniła go negatywnie. Co szósty nie miał zdania na ten temat.

Wśród negatywów wymieniano najczęściej: jej nieodpowiedni poziom (zdaniem części respondentów) – odbiegający od poziomu szkół miejskich i lokujący szkoły gminy na dalszych miejscach rankingów, brak kół zainteresowań i innych dodatkowych zajęć, niewystarczający udział technik informatycznych, zły stan niektórych obiektów (m.in. hali sportowej) i słabe wyposażenie szkół, potrzebę większej oferty szkół średnich, brak miejsc w przedszkolach i brak żłobków.

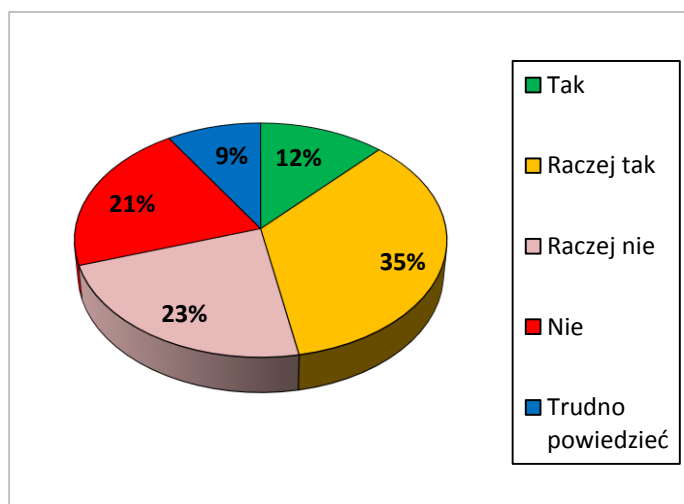
Wykres 26. Czy jest Pani/Pan zadowolona(-y) z oferty pracy w gminie?

Prawie połowa ankietowanych negatywnie ocenia ofertę pracy w gminie (z czego aż 30% w sposób zdecydowany), tylko niecała ¼ ocenia ją pozytywnie (10% w sposób zdecydowany). Aż 28% nie ma zdania na ten temat, co zapewne wynika z dużego udziału młodzieży szkolnej w grupie respondentów.

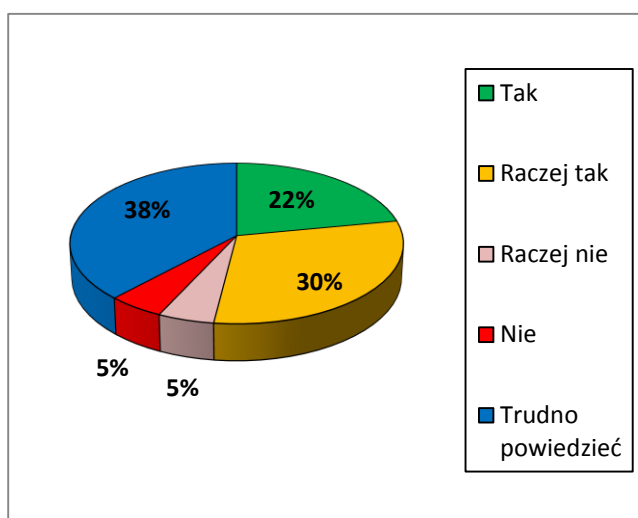
Najwięcej opinii ankietowanych stwierdza brak odpowiedniej liczby miejsc i ofert pracy na obszarze gminy lub też brak odpowiednich informacji na ich temat.

Wykres 27. Czy jest Pani/Pan zadowolona(-y) z poziomu opieki zdrowotnej w gminie?

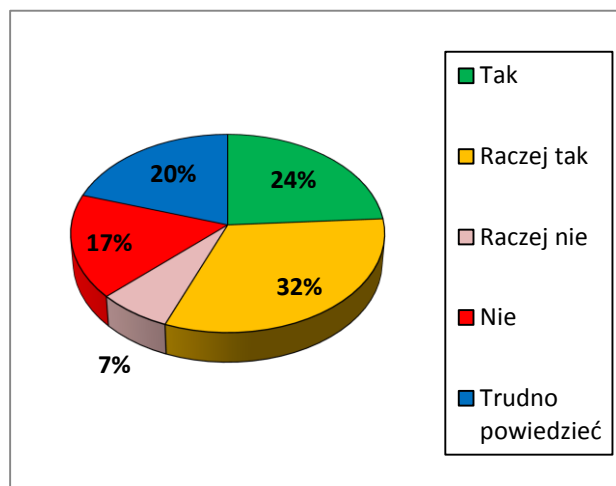
Zdania ankietowanych w kwestii poziomu opieki zdrowotnej w gminie są prawie równo podzielone: 47% ocenia go pozytywnie (10% - w sposób zdecydowany), podczas gdy 44% - negatywnie (ale aż 21% w sposób zdecydowany). Zdania nie ma tylko co 11 osoba.

Negatywne opinie dotyczą m.in.: braku specjalistów, w tym pediatry i stomatologa (w ramach NFZ), braku pielęgniarki w szkole, długiego oczekiwania na wizyty, braku sprzętu diagnostycznego, ale też trudności w uzyskaniu skierowań na badania i niemiłego traktowania pacjentów.

Wykres 28. Czy jest Pani/Pan zadowolona(-y) z poziomu opieki społecznej w gminie?

Ponad połowa (52%) ankietowanych ma dobrą opinię o poziomie opieki społecznej w gminie (22% w sposób zdecydowany), a tylko 10% - negatywną. Aż prawie 40% nie ma zdania na ten temat (co można prawdopodobnie wiązać z dużym udziałem młodzieży szkolnej wśród respondentów).

Uwagi ankietowanych dotyczyły m.in.: braku doradztwa oraz aktywizacji osób bezrobotnych, braku doświadczonego asystenta rodzin, bardzo ograniczonego zakresu świadczeń przy dużym zapotrzebowaniu na różne formy pomocy społecznej, niedostatku działań profilaktycznych w środowisku i działań zmierzających do usamodzielnienia podopiecznych, nie korzystania z wzorów innych gmin (Słupna), nieobjęcia pomocą wszystkich rodzin wielodzietnych, trudności uzyskania skierowania do domu pomocy społecznej, zbyt dużego udziału prac administracyjnych kosztem rozpoznawania potrzeb ludzi w terenie, by otaczać opieką tych, którzy sami nie zgłaszają się o pomoc. Jednocześnie podkreślona została dobra współpraca z GOPS.

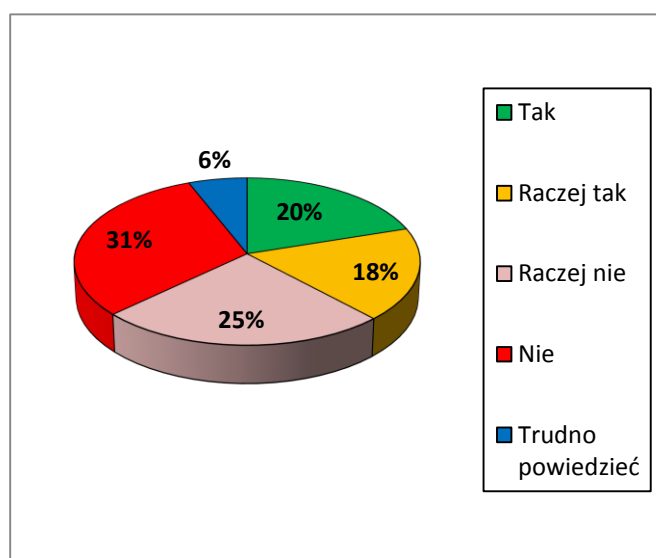
Wykres 29. Czy jest Pani/Pan zadowolona(-y) z poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Ponad połowa ankietowanych jest zadowolona z poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie (prawie $\frac{1}{4}$ w sposób zdecydowany), zaś prawie $\frac{1}{4}$ - nie (17% - w sposób zdecydowany). Wyraźnego zdania nie ma co piąty ankietowany.

Uwagi respondentów dotyczą: zbyt małej obecności policji (brak posterunku, za mało patroli), słabego oświetlenia miejscowości, braku monitoringu, występowania zjawiska chuligaństwa, spożywania przez młodzież alkoholu w miejscach publicznych, a także braku bezpieczeństwa na drogach (pijani kierowcy, niebezpieczna jazda młodych kierowców, dziury w jezdniach i niebezpieczne zakręty). Podkreśla się także małą liczbę przestępstw w gminie.

Wykres 30. Czy jest Pani/Pan zadowolona(-y) z możliwości spędzenia wolnego czasu w gminie?

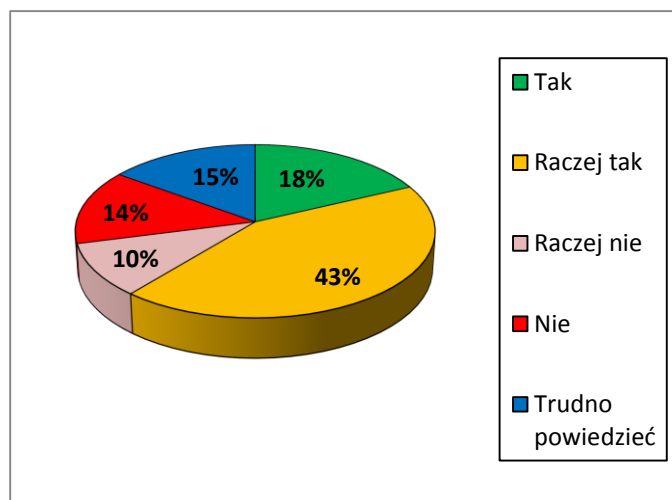

Ponad połowa (56%) ankietowanych nie jest zadowolona z możliwości spędzenia wolnego czasu (31% w sposób zdecydowany), podczas gdy niecałe 40% jest (20% w sposób zdecydowany). Tylko 6% nie ma wyraźnej opinii na ten temat. Także tu na wynik rzutował prawdopodobnie duży udział młodzieży wśród respondentów – kwestia ta jest dla niej szczególnie ważna.

Najwięcej uwag dotyczyło: małej liczby (braku) atrakcji, miejsc rozrywki i spędzania wolnego czasu przez młodzież, miejsc spotkań (kawiarnia), placów zabaw dla dzieci, złego stanu obiektu GOK, ograniczenia w dużym stopniu oferty imprez i miejsc do Małej Wsi (ich braku w innych miejscowościach), dostępu do obiektów (boiska po lekcjach), ich stanu (wyposażenie siłowni). Niektórzy respondenci podkreślali: walory przyrodnicze gminy, aktywność stowarzyszenia „Sandacz”, atrakcyjność Dni Gminy Mała Wieś, zaangażowanie społeczne w organizowanie imprez, remont boiska.

Wykres 31. Czy jest Pani/Pan zadowolona(-y) z oferty handlu i usług w gminie?

Ponad 20 lat wolnego rynku poskutkowało zadowalającą, w opinii ponad 60% ankietowanych (18% - w sposób zdecydowany), ofertą handlu i usług w gminie. Tylko niecała ¼ respondentów oceniła ją negatywnie, 15% nie miało zdecydowanej opinii.

W swoich uwagach respondenci podkreślali: bardzo ograniczony zakres usług (w przeciwieństwie do handlu), brak placówki gastronomicznej, szewca i krawca, nierównomierność ofert handlowej (brak niektórych branż, brak sklepów dyskontowych).

Problemy społeczne w gminie Mała Wieś

Druga część ankiety, adresowanej do ogółu mieszkańców, dotyczyła określonych problemów społecznych, które zostały wskazane w poprzedniej *Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś* (na lata 2006-2013) i na które wskazywali uczestnicy warsztatów i wywiadów pogłębianych.

Ubóstwo

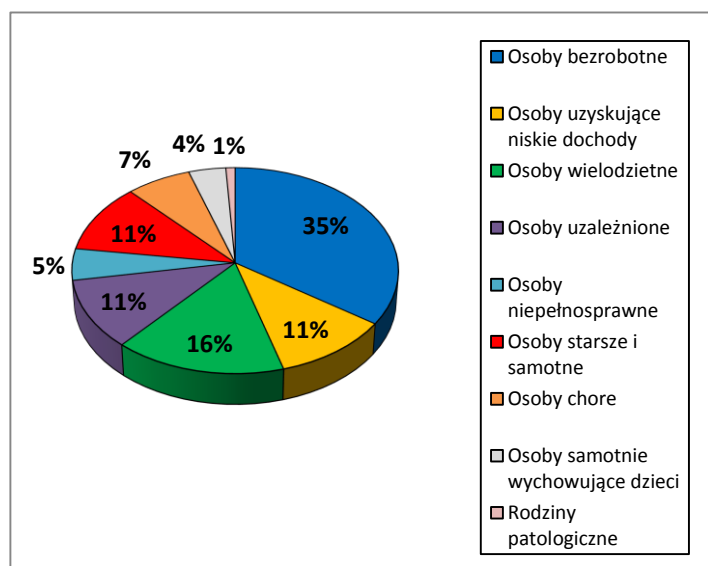
Jednym z najczęściej wymienianych, jawiącym się jako główny, problemem społeczności gminy jest ubóstwo. Potwierdzają to m.in. dane GOPS, wg których było ono w latach 2009-2013 najczęstszą przyczyną objęcia pomocą społeczną. Grupa objętych z tej przyczyny pomocą osób i członków ich rodzin stanowiła w tym okresie aż 10,4% - 11,8% ogółu mieszkańców gminy. Nie jest to zapewne pełna liczba, bo nie uwzględnia innych kategorii osób objętych pomocą z powodów ekonomicznych, a także osób biednych nieobjętych pomocą.

Zdaniem największej liczby (35%) uczestników ankiety zdecydowanie najbardziej zagrożona ubóstwem grupa defaworyzowana to osoby bezrobotne, kolejna (ze znacznie już mniejszą liczbą wskazań (16%) to rodziny wielodzietne. Dalej sytuują się: osoby uzyskujące niskie dochody, osoby uzależnione i osoby starsze i samotne (po 11% wskazań). Najmniej wskazań dotyczyło: osób chorych, niepełnosprawnych, samotnie wychowujących dzieci i rodzin

patologicznych. Jest to oczywiście subiektywne postrzeganie problemu przez ankietowaną grupę. Być może wysoka pozycja osób bezrobotnych wynika z powszechności i, co za tym idzie, zauważalności zjawiska w społeczności. Może też wynikać z umieszczenia tej grupy na pierwszym miejscu listy odpowiedzi (znany z wyborów „efekt pierwszego miejsca”)

Wykres 32. Jakie grupy społeczne w gminie Mała Wieś są najbardziej zagrożone ubóstwem ?

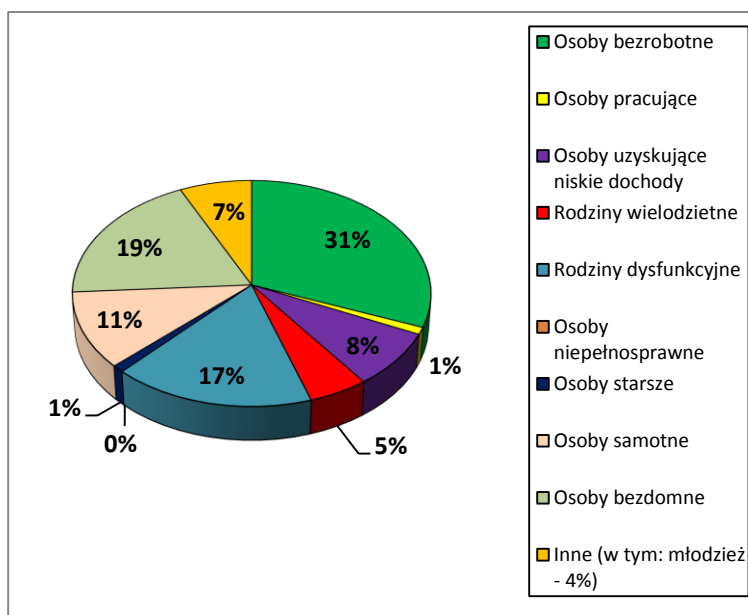
Uzależnienia

Drugim bardzo istotnym problemem społeczności gminy są uzależnienia. Najbardziej powszechnym, obecnym od pokoleń, podobnie jak w całym kraju, uzależnieniem jest alkoholizm. Często on współwystępuje z ubóstwem, bywając jednocześnie jego przyczyną jak i skutkiem. Innym rozpowszechnionym i często bagatelizowanym uzależnieniem jest nałóg nikotynowy. Dotyka głównie słabiej wykształconą grupę społeczności oraz młodzież. Nowym, dotyczącym głównie młodzież, uzależnieniem jest narkomania. Jest ona mniej rozpowszechniona, ale mimo to wymaga szczególnej uwagi i reakcji całej społeczności, gdyż niesie z sobą tragiczne skutki dla młodych ludzi.

Jeśli idzie o grupy najbardziej zagrożone uzależnieniami, zdecydowanie najwięcej wskazań osób ankietowanych dotyczyło, podobnie jak w przypadku zagrożenia ubóstwem, osób bezrobotnych. Na drugim miejscu lokuje się grupa osób bezdomnych (co jest o tyle zaskakujące, że zjawisko to w zasadzie nie występuje w gminie – jest to prawdopodobnie efekt kształtowania świadomości respondentów przez przekaz medialny), a zaraz za nią – rodziny dysfunkcyjne. Inne kategorie grup defaworyzowanych otrzymały mniej wskazań. Zwraca uwagę kategoria „młodzież”, nie umieszczona na liście odpowiedzi, lecz wskazana przez samych respondentów (4% wskazań).

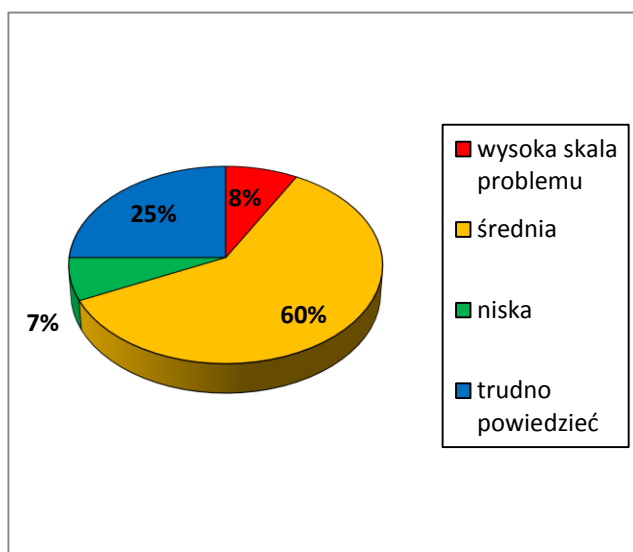

Wykres 33. Jakie grupy społeczne w gminie Mała Wieś są najbardziej zagrożone nałogiem ?

Brak jest badań statystycznych dotyczących skali problemu uzależnień na terenie gminy Mała Wieś. Pewne wyobrażenie o niej może dać wynik ankiety. Aż 60% ankietowanych uznało tę skalę za średnią. Tylko (?) 8% uznało, że jest ona wysoka, a tylko 7% – że niska. Zważywszy, że znaczną część respondentów stanowiła młodzież, z reguły bardziej permissywna, dane te wydają się świadczyć o dość znaczącej skali uzależnień społeczności gminy, chociaż aż ¼ respondentów nie była w stanie ocenić skali tego zjawiska.

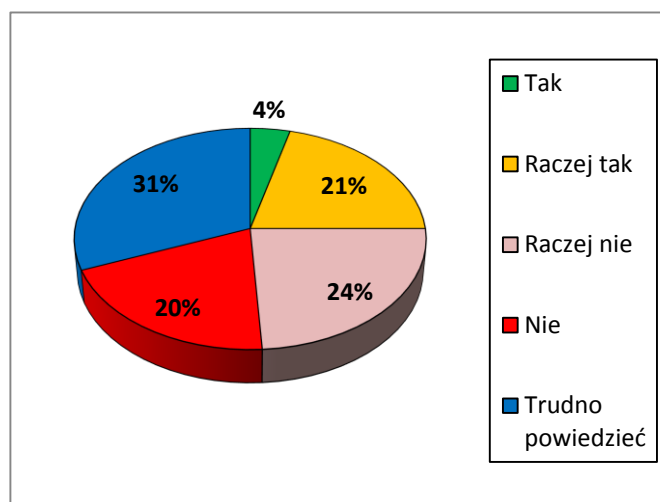
Wykres 34. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie gminy Mała Wieś ?

Jeśli idzie o poziom pomocy udzielanej w gminie osobom uzależnionym, to blisko 1/3 ankietowanych nie ma zdania na ten temat, co jest dość zrozumiałe, zważywszy na charakter tych usług (brak kontaktu osób postronnych z nimi). ¼ ankietowanych uznała poziom pomocy za wystarczający (ale tylko 4% - w sposób zdecydowany), natomiast blisko połowa – za niewystarczający (aż 20% - w sposób zdecydowany).

Wykres 35. Czy realizowana w gminie pomoc osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) jest wystarczająca?

Gmina Mała Wieś ma opracowany *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2014 rok*, który realizowany jest przez Urząd Gminy przy współudziale osób fizycznych i prawnych, instytucji rządowych i pozarządowych, w tym policji, sądu, organizacji pozarządowych zajmujących się edukacją, kulturą, pomocą społeczną, sportem i rekreacją oraz wychowaniem w trzeźwości.

Główne cele *Programu* są następujące:

- 1/ zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych i zagrożeń społecznych w gminie Mała Wieś;
- 2/ ograniczenie populacji osób pijących ryzykownie i szkodliwie;
- 3/ zwiększenie skuteczności oddziaływań w zakresie profilaktyki problemów alkoholowych.

Celom ogólnym towarzyszą następujące cele szczegółowe:

- 1/ zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2/ udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3/ prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, w szczególności wśród dzieci i młodzieży;
- 4/ wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5/ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów art. 13 i 15 *Ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi i wychowaniu w trzeźwości* oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

6/ wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Każdemu z celów szczegółowych przypisane są zadania do realizacji, ich odbiorcy oraz wskaźniki realizacji celów.

Organem uczestniczącym w realizacji *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* jest powołana przez Wójta Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 28. Wnioski o leczenie uzależnionych od alkoholu w latach 2009-2013

Działanie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba przyjętych wniosków	15	12	18	28	24
Liczba wniosków skierowanych do sądu	5	3	7	4	6
Liczba osób skierowanych na leczenie	5	3	6	21	12

Wykres 36. Wnioski o leczenie uzależnionych od alkoholu w latach 2009-2013

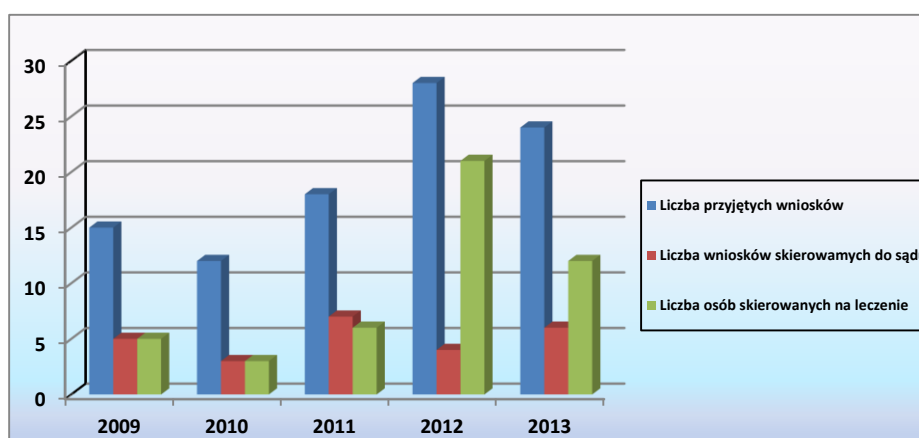
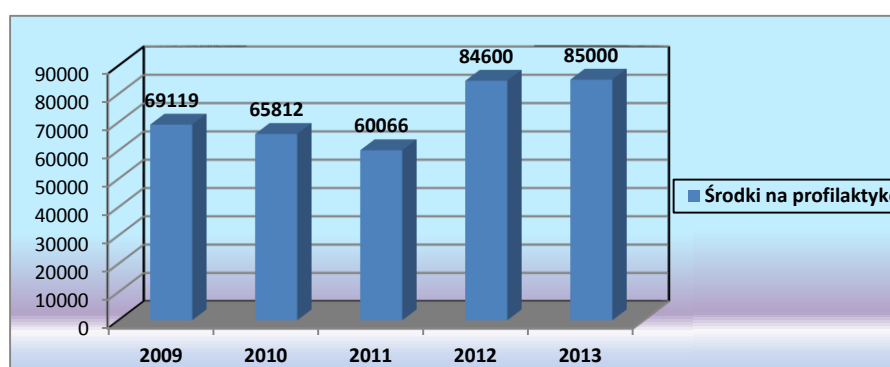

Tabela 29. Środki wydane na profilaktykę w latach 2009-2013

Działanie	2009	2010	2011	2012	2013
Środki wydane na profilaktykę (zł)	69.119	65.812	60.066	84.600	85.000

Wykres 37. Środki wydane na profilaktykę w latach 2009-2013 (zł)

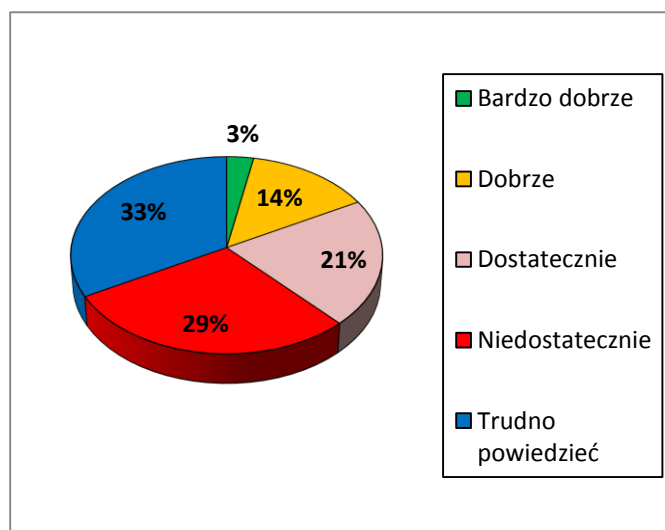

Jak pokazują powyższe tabele, w latach 2012-2013 zostały zdynamizowane działania instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie alkoholizmowi. Wyraźnie wzrosły też środki przeznaczone na profilaktykę. Wśród zrealizowanych działań było m.in. uruchomienie Punktu Konsultacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym i Przeciwdziałania Przemocy oraz zaangażowanie do pracy z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi terapeutów uzależnień

Mimo funkcjonujących struktur i podejmowanych przez administrację gminną ze wsparciem społecznym działań na rzecz ograniczenia uzależnień, tylko 17% ankietowanych mieszkańców gminy oceniło te działania dobrze lub bardzo dobrze, podczas gdy około 30% - niedostatecznie. Co trzeci respondent nie miał zdania na ten temat, co może wskazywać na niewystarczająco powszechny charakter działań.

Wykres 38. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania związane z profilaktyką przeciwalkoholową i narkomanią (powszechność, różnorodność, dostępność oferty) ?

Sytuacja starszych mieszkańców gminy

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Mała Wieś już sięga 20% i w najbliższych latach będzie szybko rósł. W 2012 roku grupa ta liczyła już 1.219 osób !

Mimo to sytuacja osób starszych wydaje się być niezbyt dostrzeganym problemem społecznym. Dotyczy to nie tylko społeczności gminy Mała Wieś, ale całego polskiego społeczeństwa i Państwa, poczynając od krewnych tych osób (częsty brak prawdziwego zainteresowania sytuacją seniorów), poprzez władze samorządowe (fatalny stan lub brak odpowiedniej infrastruktury), system opieki zdrowotnej (brak gerontologów, oddziałów gerontologicznych, odpowiednich ułatwień w dostępie do opieki zdrowotnej) aż po Rząd RP (niewydolny, nieelastyczny system emerytalny i brak realnej polityki dotyczącej seniorów). Wiele z tych osób żyje w swoim świecie, zapomnianych przez młodszych i sprawniejszych członków społeczności. Podczas gdy często podnoszoną w Polsce kwestią jest stan dróg, to czy kiedykolwiek mówi się o stanie chodników? A to właśnie ludziom starszym są szczególnie

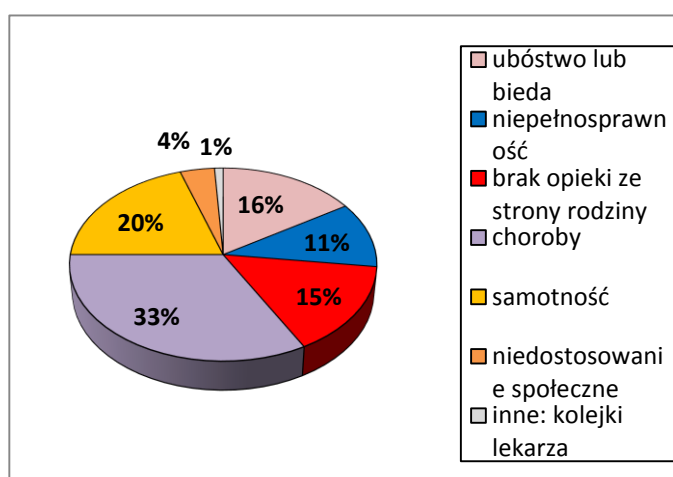

potrzebne równe chodniki umożliwiające codzienny spacer czy zakupy. Mimo że jest to grupa najbardziej wymagająca wsparcia ze względów zdrowotnych i ekonomicznych, ludzie starzy stanowili tylko niecałe 5% beneficjentów pomocy społecznej, co sugeruje niedostateczne objęcie pomocą tej grupy.

Wg 1/3 wskazań ankietowanych mieszkańców gminy najczęściej dotykającym osoby starsze, problemem były choroby, a wg kolejnych 11% wskazań - towarzysząca im często niepełnosprawność. Są to w dużej mierze naturalne, towarzyszące starości zjawiska fizjologiczne, chociaż ich skalę można ograniczyć poprzez lepszą profilaktykę i tworząc lepsze warunki życia (ekonomiczne i społeczne).

Spośród innych problemów, aż 20% wskazań dotyczyło samotności, 16% - ubóstwa lub biedy, a 15% - braku opieki ze strony rodziny. Wszystkie te problemy wynikają z niedoskonałości systemu ekonomicznego lub (i) społecznego (moralnego) i można by je ograniczyć w znacznie większym stopniu poprzez usprawnienie funkcjonowania Państwa (w tym pomocy społecznej) i większe zaangażowanie lokalnej społeczności (w tym rodzin) w pomoc ludziom starym.

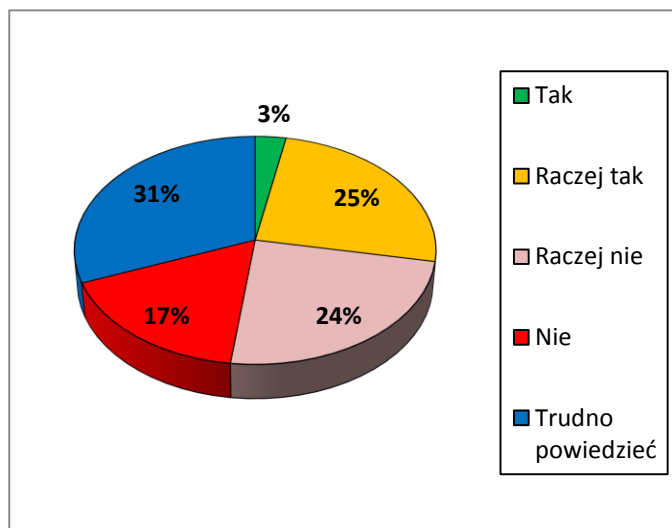
Wykres 39. Jaki problem społeczny najczęściej dotyka osoby starsze?

Jak wskazują odpowiedzi ankietowanych mieszkańców gminy Mała Wieś, osoby starsze w gminie nie mogą, póki co, liczyć na odpowiedni poziom pomocy. Świadczyć o tym może m.in. wysoki procent ankietowanych nie mających zdania w tej kwestii, co może wynikać z ich braku zainteresowania tematem (choć prawie każdy ma ludzi starszych w swoim najbliższym środowisku). Świadczyć o tym może także wysoki procent (w sumie prawie połowa) odpowiedzi niezdecydowanych („raczej tak”, „raczej nie”), prawdopodobnie wskazujący na ten sam problem braku zainteresowania. Także wyraźna przewaga odpowiedzi negatywnych nad pozytywnymi wśród wskazań zdecydowanych („tak”, „nie”) sugeruje, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) w gminie Mała Wieś nie jest wystarczająca. Ten fakt w mniejszej części obciąża system pomocy społecznej, a w większej bliskich osób starszych, przede wszystkim ich rodziny, ale także sąsiadów, lokalne społeczności.

Wykres 40. Czy oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca?

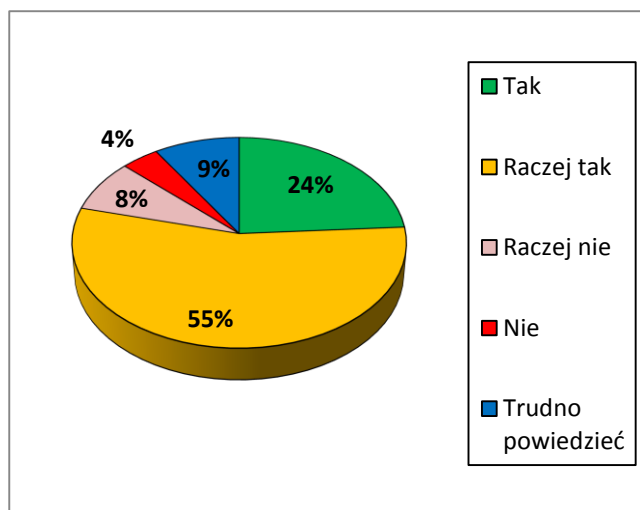
Sytuacja osób niepełnosprawnych

Brak jest aktualnych danych dotyczących liczby osób niepełnosprawnych w gminie Mała Wieś – Narodowy Spis Powszechny 2011 podaje dane tylko na poziomie powiatów. Wg danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002 ogólna liczba osób niepełnosprawnych w wieku 15 lub więcej lat wynosiła w gminie Mała Wieś 696 osób, w tym 323 mężczyzn i 343 kobiety. Liczba ta stanowiła wówczas aż 10,7% ogólnej populacji gminy i ok. 0,66% ludności powiatu. Gdyby zachować te proporcje, to liczba osób niepełnosprawnych (w tej grupie wiekowej) w gminie w roku 2011 wyniosłaby między 669 (jeśli liczyć proporcjonalnie do populacji gminy) a 730 (jeśli liczyć proporcjonalnie do populacji powiatu w tym roku).

W odniesieniu do kwestii akceptacji osób przez społeczność gminy - prawie ¼ ankietowanych uważa w sposób zdecydowany że osoby niepełnosprawne są akceptowane w lokalnym środowisku, a aż 55% twierdzi tak w sposób mniej zdecydowany (odpowiedź „raczej tak”), co może wskazywać na brak rozeznania w tej kwestii, ale jednocześnie na akceptację niepełnosprawnych przez samych respondentów. Tylko niecałe 4% odpowiedziało w zdecydowany sposób negatywnie, a kolejne 8% - negatywnie w sposób mniej zdecydowany. Co jedenasty ankietowany nie miał zdania w tej kwestii.

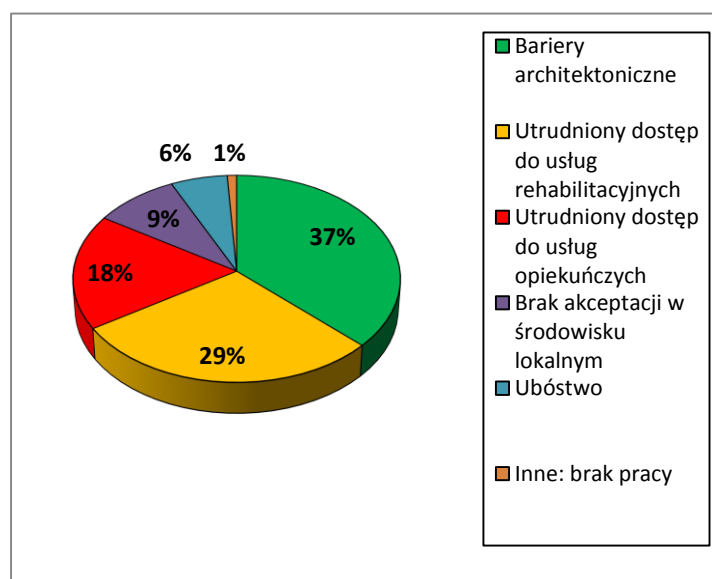

Wykres 41. Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

Zdaniem ankietowanych mieszkańców gminy do problemów najczęściej napotykanym przez osoby niepełnosprawne należą bariery architektoniczne, a następnie - utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Na te dwie bariery przypadło w sumie aż 2/3 wskazań. Kolejna blisko 1/5 wskazań dotyczyła utrudnionego dostępu do usług opiekuńczych. Co jedenaste wskazanie odnosiło się do braku akceptacji w środowisku lokalnym (wartość ta jest zbliżona do udziału ankietowanych, którzy stwierdzili brak akceptacji dla osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym). 6% wskazań padło na ubóstwo jako najczęściej napotykanym przez osoby niepełnosprawne problem, a 1% - na brak pracy. Ten ostatni wynik pokazuje, że w odbiorze społecznym osobom niepełnosprawnym jest – dzięki systemowi zachęt dla pracodawców zatrudniających takie osoby - relatywnie łatwo o pracę.

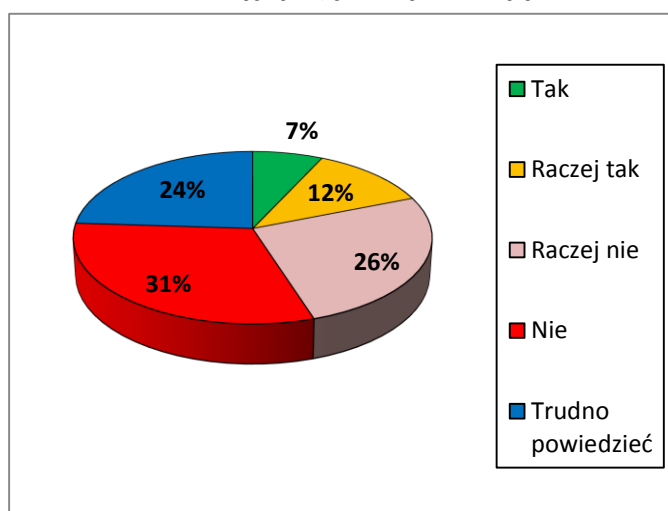
Wykres 42. Jakie problemy napotyka najczęściej osoby niepełnosprawne?

Rodziny z osobami niepełnosprawnymi stanowiły w 2013 roku nieco ponad 15% ogółu klientów GOPS w Małej Wsi, co jest większym odsetkiem niż udział domniemanej liczby tych osób w ludności gminy ogółem. Mimo to tylko niecała 1/5 ankietowanych mieszkańców gminy uważa, że oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca, przy czym tylko 7% uważa tak w sposób zdecydowany. Aż 57% jest odmiennego zdania (aż 31% - w sposób zdecydowany). Około ¼ nie ma zdania w tej kwestii. Ta negatywna ocena prawdopodobnie dotyczy bardziej takich kwestii jak brak odpowiedniego dostępu do usług rehabilitacyjnych (o czym wspomniano w ankietach) czy działania umożliwiające niepełnosprawnym udział w życiu społeczności niż wsparcia finansowego przez GOPS.

Wykres 43. Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (m.in. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Bezpieczeństwo

Gminę Mała Wieś można uznać za obszar raczej bezpieczny, w szczególności w porównaniu z obszarami miejskimi Mazowsza. Kolizje z prawem na terenie gminy dotyczą przede wszystkim lżejszych przestępstw i wykroczeń. W okresie 2010-2012 na terenie gminy miało miejsce 99 przestępstw kryminalnych, głównie przeciwko mieniu (89) oraz bójek i pobic (10) i rozbojów i wymuszeń rozbójniczych (2). Liczba ta stanowiła 6,3% wszystkich przestępstw na terenie powiatu płockiego przy mniej więcej takim samym udziale populacji gminy w sumarycznej populacji gmin powiatu objętych statystyką, czyli tyle co średnia na 1 mieszkańca w powiecie.

Tabela 30. Liczba przestępstw w gminie Mała Wieś i Powiecie Płockim w latach 2010-2012

Obszar	Kradzieże, włamania			Bójki i pobicia			Rozboje, wymuszenia			Zabójstwa			Gwałty i inne		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Mała Wieś	22	38	29	2	4	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Powiat Płocki ¹	469	540	420	28	22	36	11	22	11	0	1	0	6	0	3

¹ Dane dla 13 z 15 gmin powiatu

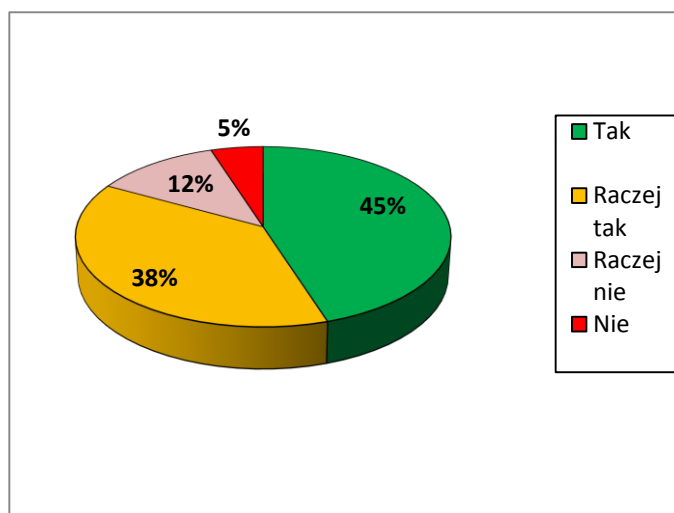
(Źródło: Komenda Miejska Policji w Płocku - za *Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych 2014 – 2019*)

Jednak w gminie Mała Wieś nie odnotowano cięższych przestępstw z kategorii: ‘gwałty i inne’ oraz ‘zabójstwa’. Liczba przestępstw ogółem wyniosła 25 w roku 2010, by wzrosnąć znacząco w roku 2011 do 43, a następnie spaść w roku 2012 do 31.

Wg danych Kuratora Zawodowego dla Dorosłych Sądu Rejonowego w Płocku, w 2013 roku pozostawało pod opieką kuratora sądowego 26 osób z terenu gminy Mała Wieś. Byli to najczęściej sprawcy przestępstw przeciwko rodzinie, wolności seksualnej i obyczajowości, życiu i zdrowiu oraz mieniu. Ponadto 6 osób było objętych tzw. kontrolą okresu próby bez dozoru kuratora. Kolejne 11 skazanych osób było objętych karą ograniczenia wolności i karą zastępczą w zamian za orzeczoną karę grzywny – świadczeniem nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne. Brak jest informacji, czy wszystkie te przestępstwa zostały popełnione na terenie gminy Mała Wieś.

Także rezultat ankiety adresowanej do mieszkańców gminy wskazuje na ich relatywne poczucie bezpieczeństwa. Blisko połowa ankietowanych odpowiedziała twierdząco w sposób zdecydowany na pytanie *Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?*, a kolejne prawie 40% - twierdząco w sposób mniej zdecydowany. Tylko co ósmy respondent odpowiedział „raczej nie”, a tylko co dwudziesty - „nie”.

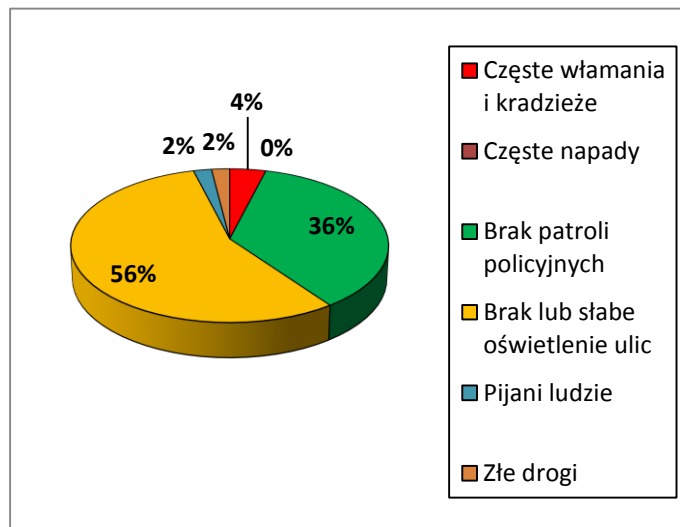
Wykres 44. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Zapytani o przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa, najczęściej wymieniali: brak lub słabe oświetlenie ulic (56%) i brak patroli policyjnych (36%). Ponadto wskazali jeszcze: częste włamania i kradzieże (4%), pijanych ludzi i złe drogi (po 2%). Nie było natomiast wskazań dotyczących cięższych przestępstw.

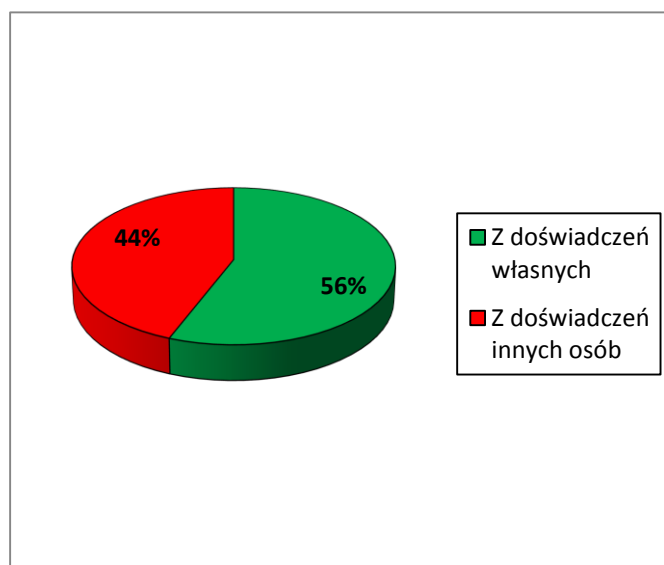

Wykres 45. Jeśli nie, to jakie są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa?

W ponad połowie przypadków wiedza respondentów dotycząca stanu bezpieczeństwa w gminie (zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym), była wynikiem ich doświadczeń własnych, a w około połowie - doświadczeń innych osób (tu prawdopodobnie chodziło o doświadczenia negatywne).

Wykres 46. Czy Pani/Pana wiedza dotycząca stanu bezpieczeństwa w gminie jest wynikiem doświadczeń własnych czy innych osób?

Sytuacja rodziny, dzieci i młodzieży

Dzieci i młodzież to kluczowa grupa społeczności lokalnej z punktu widzenia jej przyszłości. Od stwarzanych im aktualnie możliwości i perspektyw na przyszłość będzie zależało, czy pozostaną one na obszarze gminy, czy też go opuszczą w poszukiwaniu lepszych warunków do życia. Jeśli pozostaną, to od ich indywidualnych możliwości i stwarzanych im warunków będzie w dużym stopniu zależało, czy i jak szybko założą rodziny i na jaką liczbę potomstwa się zdecydują. Są to absolutnie kapitalne kwestie, nie tylko dla przyszłości gminy Mała Wieś, ale także w wymiarze całego kraju. Niestety, jak się wydaje, niezbyt dobrze były i są one rozumiane przez kolejne rządy RP, o czym świadczy jeden z najniższych na świecie wskaźników dzietności i masowa emigracja młodych ludzi do bardziej rozwiniętych i świadomych tych kwestii państw. Także znaczący odsetek rodzin, i w całej Polsce i w gminie, nie zapewnia odpowiednich warunków dla rozwoju młodych ludzi, gdyż są to rodziny dysfunkcyjne lub też rodziny, w których rodzice nie poświęcają dzieciom odpowiedniej uwagi i ilości czasu, a często także nie posiadają umiejętności wychowawczych na odpowiednim poziomie.

Tabela 31: Jakie są najważniejsze problemy związane z dziećmi i młodzieżą na terenie gminy?

Kategoria problemu	Uwagi ankietowanych
Uzależnienia	Narkotyki, alkoholizm Nałogi (alkoholizm, palenie papierosów) Używki Problem (zażywania) dopalaczy przez młodzież Zbyt łatwo mogą zdobyć alkohol lub inne używki Zbyt dużo młodzieży zażywa różnego rodzaju używki Często zdarza się, że dzieci/młodzież sięgają po papierosy, alkohol Papierosy, alkohol, ziolo Uzależnienia
Wychowanie, postawy, wzorce	Zły przykład, postawa roszczeniowa, konsumpcyjny styl życia rodziców Arogancja młodzieży, a nawet dzieci Wandalizm Złe nawyki i przyzwyczajenia dzieci i młodzieży (np. długie siedzenie przy komputerze zamiast uprawiania sportu) Niska aktywność fizyczna w czasie wolnym Nikłe zainteresowania młodzieży Brak nadzoru rodziców Agresja Nieupilnowanie przez prawnych opiekunów Zdarzają się bójki
Wolny czas, rozrywki	Brak świetlicy i stołówki Brak możliwości spędzania wolnego czasu Brak obiecanej plac zabaw dla dzieci, klubu dla młodzieży Brak organizacji zajęć związanych z czasem wolnym oraz rozwijających zainteresowania Brak miejsc, w których młodzież mogłaby się spotykać Brak zorganizowania czasu wolnego popołudniami i w soboty
Bezpieczeństwo	Brak pasów przy blokach nr 51 (kwaciarnia)

Tabela 32. Na jakie bariery napotykają dzieci i młodzież mieszkający na terenie gminy? (podaj trzy najważniejsze)

Pozycja 1:	
Obszar	Uwagi ankietowanych
Edukacja i rozwój osobisty	Brak dostępu do edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym Brak większej ilości szkół średnich Brak wyprofilowanych kierunków w szkole Brak możliwości rozwoju w określonym kierunku Brak miejsc do rozwoju Nie mogą rozwijać swoich pasji Dostęp do kultury – na niskim poziomie
Wykorzystanie wolnego czasu, integracja społeczna	Niemożliwość wykorzystania w sposób właściwy wolnego czasu Brak alternatywy do spędzania czasu wolnego Brak (możliwości) spędzania czasu wolnego Brak zorganizowanych form czasu wolnego lub duża odległość do już zorganizowanych Brak zajęć organizowanych w świetlicach wiejskich Brak ośrodków kultury Dostęp na basen, teatr Brak miejsca – kawiarni, gdzie by mogły się spotkać Brak miejsca spotkań Zbyt mało miejsc, gdzie można spędzać czas Utrudnione korzystanie z obiektów sportowych, brak dostępu do boiska po lekcjach Brak dostępu do hali gimnazjum dla wszystkich dzieci Brak świetlicy dla wszystkich dzieci Brak miejsc rozrywki Brak miejsc rekreacyjnych, miejsc do zabawy, placów zabaw Brak lokalu z kebabem
Zdrowie	Bariera dostępu do specjalistycznej opieki medycznej
Komunikacja dostęp do usług społecznych	Ograniczony dojazd do gminy Komunikacyjne – dalsza nauka ponadpodstawowa: brak transportu Komunikacyjne (transport, internet) Komunikacyjne Komunikacja Bariery komunikacyjne Mało autobusów – słaba komunikacja Dalekie położenie od miast W czasie zimy trudniejszy dostęp do szkoły Problemy z dojazdami Brak dojazdu z terenów dojezdnych do obiektów sportowych i brak korzystania z nich
Sytuacja ekonomiczna	Niskie dochody rodziców Bariera finansowa Bieda

Otoczenie społeczne	Pijani ludzie Osoby pijane Złe przykłady ze strony rodziców Brak akceptacji przez rówieśników
Psychika	Uzależnienie, alkoholizm
Samorząd	Nikły wpływ na decyzje podejmowane w UG
Pozycja 2:	
Obszar	Uwagi ankietowanych
Zdrowie	Bariery zdrowotne – brak profilaktyki
Komunikacja, dostęp do usług społecznych	Brak komunikacji Słaba komunikacja Bariery komunikacyjne – brak lub b. mało linii autobusowych na wsiach Odległości terenów wiejskich od GOK-u Brak zorganizowanego dojazdu na halę sportową w czasie wolnym od szkoły Brak dojazdu do niektórych szkół Brak przystanków autobusowych Niepełnosprawni na wózkach nie mogą wjechać do różnych budynków
Sytuacja ekonomiczna	Bariera ubóstwa Ubóstwo Brak pracy Brak środków finansowych na rozwój zainteresowań Brak pieniędzy Brak pieniędzy Brak środków finansowych Niskie dochody w rodzinach
Edukacja i rozwój osobisty	Brak możliwości rozwijania się Brak (możliwości) rozwijania zainteresowań Słabo profilowane szkoły Słabo profilowane gimnazjum Ograniczona oferta edukacji pozaszkolnej i rozwoju zainteresowań Mało zajęć rozwijających zainteresowania Brak zajęć pozalekcyjnych Brak oferty kulturalnej
Wykorzystanie wolnego czasu	Problem zagospodarowania czasu wolnego Brak oferty sensownego spędzania wolnego czasu (dzieci i młodzież włóczą się bez celu) Uboga oferta zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży Mało miejsc spotkań Brak miejsc spotkań Brak miejsc rozrywki (kluby, dyskoteki) Brak jakiegokolwiek typu zabaw i rozrywek Brak świetlicy i gminnego ośrodka kultury z prawdziwego zdarzenia Brak miejsc, w których można się spotkać większą grupą Brak ośrodków kultury Zorganizowanie wycieczek
Psychika	Nieśmiałość, brak odwagi Częste uzależnienia

Otoczenie społeczne	Brak akceptacji ze strony rówieśników
Samorząd	Brak akceptacji krytyki wobec samorządu
Pozycja 3:	
Obszar	Uwagi ankietowanych
Sytuacja ekonomiczna	Brak pieniędzy Niski poziom życia rodzin
Edukacja i rozwój osobisty	Niski poziom wykształcenia Dostęp do edukacji Upadające liceum Brak możliwości rozwoju zainteresowań
Wykorzystanie wolnego czasu, integracja społeczna	Brak świetlic środowiskowych dostępnych w czasie wolnym, soboty, niedziele i osób, które by organizowały działania (animatorów) Brak jakichkolwiek bezpiecznych miejsc spotkań (plac zabaw, boisko) Brak miejsc spotkań Brak miejsc do zabawy Brak placów zabaw Utrudnione korzystanie z obiektów sportowych
Komunikacja, dostęp do usług społecznych	Zbyt trudny dostęp do kina, basenu itp.
Zdrowie	Brak stomatologa w szkołach
Bezpieczeństwo	Złe środowisko Niebezpieczeństwo, zwłaszcza wieczorem Brak chodników Brak przystanków autobusowych
Otoczenie społeczne	Brak wsparcia ze strony dorosłych
Inne	Brak czasu Brak czasu wolnego

Dla prawidłowego zdiagnozowania sytuacji dzieci i młodzieży w gminie przeprowadzona została dodatkowa ankieta², adresowana do funkcjonujących w gminie sześciu szkół. Jej respondenci uznali za w najpoważniejszym stopniu dosięgające uczniów problemy społeczne: ubóstwo (6 wskazań), bezrobocie (2 wskazania) oraz alkoholizm, palenie papierosów, niedostosowanie społeczne rodziców, brak czasu ze strony rodziców, pracę zarobkową młodocianych niewydolność wychowawczą rodzin (pojedyncze przypadki), dużą odległość od szkoły (dużo czasu pochłania dotarcie i oczekiwanie na transport), ograniczony dostęp do opieki medycznej - po 1 wskazaniu).

² Pełne zestawienie wyników ankiet stanowi załącznik do dokumentu *Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś*

Tabela 33. Czy występują na terenie szkoły oraz w domu rodzinnym uczniów wskazane poniżej problemy społeczne ?

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań)	nie występuje (liczba wskazań)
1	Alkoholizowanie się	2	3
2	Narkotyzowanie się	1	4
3	Palenie papierosów	3	2
4	Ucieczki z domu	0	5
5	Kradzieże	2	4
6	Agresja i przemoc, w tym poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	0	5
7	Autoagresja	1	4
8	Przestępczość ujawniona	0	5
9	Niszczenie mienia szkolnego	0	5
10	Udział w grupach negatywnych	0	5
11	Zachowania skutkujące opieką kuratora sądowego	3	3
12	Przemoc w rodzinie	1	4
13	Zaniedbanie przez rodzinę	3	2
14	Wykorzystywanie seksualne	0	5

Wg danych uzyskanych ze szkół, najczęściej występujące patologie wśród dzieci i młodzieży to palenie papierosów, zaniedbanie przez rodzinę, zachowania skutkujące opieką kuratora sądowego. Inne to: narkotyzowanie się, autoagresja i przemoc w rodzinie. Liczba wskazań szkół dotyczących patologii nie w pełni koresponduje z opiniami ankietowanych mieszkańców, co może wskazywać na brak pełnego rozeznania w sytuacji uczniów.

Program wspierania rodziny w gminie Mała Wieś na lata 2014-2016

Podstawą samorządowych działań na rzecz rodziny jest *Gminny program wspierania rodziny*, obowiązek opracowania którego wynika z *Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz.U. z 2013 r. poz. 135 – tekst jednolity, z późniejszymi zmianami). Gmina Mała Wieś ma opracowany taki program na lata 2014 - 2016. Jego głównym celem jest: „*stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin w gminie Mała Wieś, przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny*”.

Cele szczegółowe *Programu* są następujące:

- stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania;
- tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji;
- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny;
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej;
- zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych poprzez profilaktykę i wczesną interwencję w rodzinach.

Na działania realizowane w ramach programu złożą się:

- analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn dysfunkcji rodziny,
- wspieranie rodziny w przeciwdziałaniu demoralizacji, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży poprzez współpracę z kuratorami sądowymi, policją oraz placówkami oświaty w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych i kompensacyjnych na rzecz rodzin dotkniętych problemem opiekuńczo-wychowawczym;
- współpraca z: zespołem interdyscyplinarnym, w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Urzędem Pracy w Płocku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Płocku;
- objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą poprzez system asystenta rodziny;
- działania profilaktyczne, poprzez udział w projektach współfinansowanych ze środków zewnętrznych, mających na celu ochronę poziomu życia rodzin oraz objęcie ich pomocą specjalistyczną, np.: psychologa, profilaktyka uzależnień;
- organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo, który w swoim programie będzie zawierał działania profilaktyczne i socjoterapeutyczne.

Działania te będą realizowane i koordynowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Sytuacja dzieci i młodzieży w gminie Mała Wieś jest więc wypadkową: stwarzanych im warunków w rodzinach oraz podejmowanych przez administrację i społeczność lokalną działań w warunkach wieloletnich zaniedbań w tym obszarze oraz ciągle ograniczonych możliwości dnia dzisiejszego. Bardzo dobrym źródłem informacji na temat tej sytuacji są wyniki przeprowadzonych ankiet: wśród dyrektorów szkół oraz wśród mieszkańców, w grupie których bardzo znaczną część ankietowanych stanowili ludzie młodzi, a nawet bardzo młodzi.

Skalę problemu rodzin dysfunkcyjnych w gminie Mała Wieś można określić na podstawie ilości działań pomocowych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na ich rzecz – przy założeniu, że pomoc GOPS dociera do wszystkich lub prawie wszystkich takich rodzin. Wg danych na 31 grudnia 2013 roku:

- GOPS udzielił pomocy liczącym 850 osób 218 rodzinom z dziećmi (na ogólną liczbę liczących 1003 osób 341 rodzin korzystających z pomocy);
- 30 rodzin liczących 102 osoby, w tym 28 rodzin niepełnych, uzyskało wsparcie finansowe, rzeczowe i usługowe w związku ze zdiagnozowaną bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- od 2012 roku GOPS organizuje pracę Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Mała Wieś, który monitoruje i rozpatruje przypadki przemocy w rodzinie;
- 235 uczęszczających do przedszkola, szkół podstawowych, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych dzieci i młodzieży objętych było dożywianiem; w grudniu 2013 r. zmieniono formę posiłku z kanapek na danie gorące – dla wielu z tych dzieci obiad szkolny jest jedynym gorącym posiłkiem w ciągu dnia;
- 20 osób otrzymywało dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka;
- 31 osób korzystało z dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- 11 dzieci z terenu gminy objętych było pieczęią zastępczą.

W 2013 roku został zatrudniony na 1 etat asystent rodziny, wspierający wychowawczo rodziny dysfunkcyjne. W 2014 roku zatrudniono 2 asystentów rodziny – po ½ etatu każdy.

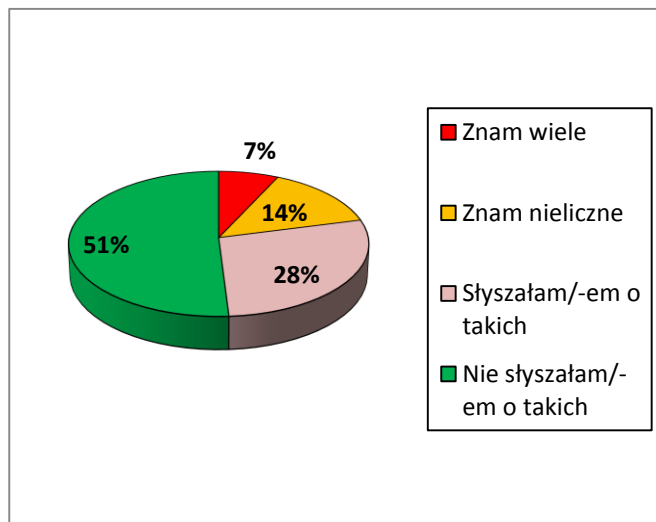
Szczególnym rodzajem problemu społecznego, często w polskim społeczeństwie nie uznawanego za taki jest przemoc w rodzinie, w tym także przemoc wobec dzieci. Może ona mieć różne formy, najczęściej występujące to przemoc: fizyczna, psychiczna, seksualna i ekonomiczna. Najczęściej ma miejsce kilka z nich jednocześnie, przenikając się wzajemnie.

Wg *Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Mała Wieś na lata 2010 - 2015* na terenie gminy przemoc w rodzinie występuje najczęściej w rodzinach najuboższych i jest powiązana z alkoholizmem, niskim wykształceniem i niskim poziomem świadomości społecznej. Przypadki znęcania się występują najczęściej w zamkniętym kręgu osób, a ofiary przemocy boją lub wstydzą się te fakty rozgłaszać, czy też zeznawać o nich przed sądem, co sprzyja kontynuacji przemocy. Tylko najbardziej zdeterminowane ofiary decydują się na powiadomienie właściwych organów, umożliwiając powstrzymanie aktów przemocy. Dla zmiany takiego podejścia niezbędne są długofalowe działania edukacyjne dotyczące zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemami oraz zapewnienie profesjonalnej pomocy, szczególnie krzywdzonym dzieciom.

Przeprowadzone na potrzeby *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mała Wieś* badanie ankietowe pokazało, że prawie połowa ankietowanych słyszała o (28%) lub zna rodziny, w których dzieci doznają krzywdy fizycznej lub psychicznej, z czego 7% zna wiele takich rodzin. Nieznacznie większy odsetek nie zna i nie słyszał o takich rodzinach. Wyniki te wskazują mimo wszystko na rozpowszechnienie zjawiska krzywdzenia dzieci na obszarze gminy, które jest charakterystyczne także dla całego społeczeństwa polskiego. Zjawisko to jest tolerowane, bo często postrzegane jako element procesu wychowania i jednocześnie wewnętrzna kwestia danej rodziny. Osoby z zewnątrz nie ingerują w nie także, by nie psuć sobie relacji z sąsiadami czy rodziną.

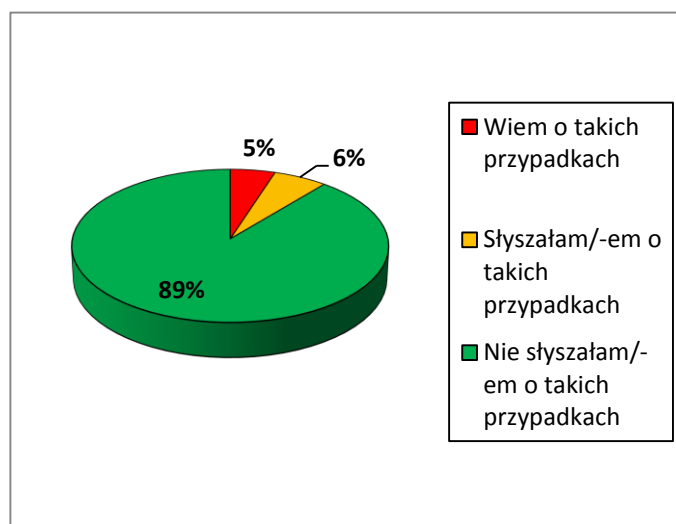

Wykres 47. Czy zna Pani/Pan rodziny, w których dzieci doznają krzywdy fizycznej lub psychicznej ?

Szczególnie drastyczna forma przemocy, jaką jest wykorzystywanie seksualne dzieci, nie jest zjawiskiem niespotykanym w społeczności gminy: co dziewiąty ankietowany wie, albo słyszał o takich przypadkach. Dane te wskazują na potrzebę podjęcia zdecydowanych działań na rzecz ukrócenia tego procederu, dewastującego psychicznie jego ofiary.

Wykres 48. Czy na terenie gminy zdarzają się przypadki wykorzystywania seksualnego dzieci ?

Głównym celem działań opracowanego przez Urząd Gminy *Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Mała Wieś na lata 2010 - 2015* jest „*utworzenie sprawnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Mała Wieś (...)*”.

Cele szczegółowe to:

- 1/ Skoordynowanie działań lokalnych podmiotów;
- 2/ Podwyższenie umiejętności kadry podmiotów lokalnych;
- 3/ Wzmocnienie wiedzy społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy.

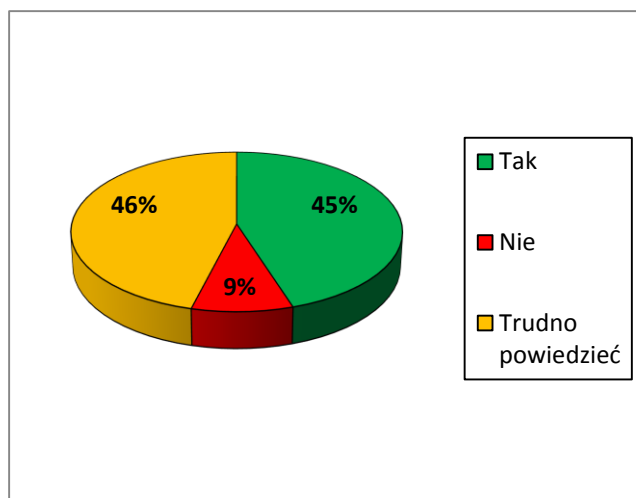
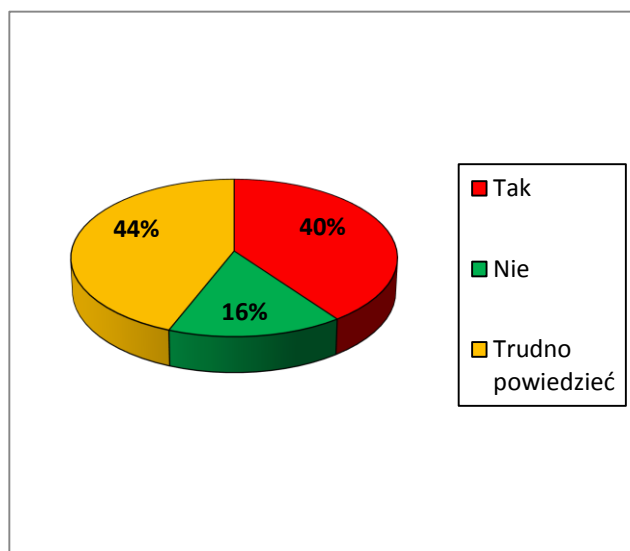
Na zadania realizujące powyższe cele składają się:

- powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego – grupy specjalistów reprezentujących instytucje realizujące program;
- określenie kompetencji instytucji współpracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy;
- utworzenie lokalnej koalicji;
- cykliczne spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego;
- działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie redukcji skutków i przyczyn powstawania zjawiska przemocy w rodzinie;
- powołanie punktu konsultacyjnego. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą;
- systematyczne podnoszenie wiedzy i kwalifikacji pracowników socjalnych, służby zdrowia, nauczycieli, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), dzielnicowych – w zakresie świadczenia pomocy ofiarom przemocy domowej, kuratorów sądowych;
- przygotowanie i udostępnienie broszur i ulotek informacyjnych o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczenia przemocy w rodzinie;
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników.

Realizatorami Programu są: Urząd Gminy, GOPS, GKRPA, szkoły, policja, służba zdrowia, punkt konsultacyjny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży

Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży to szczególnie ważny aspekt bezpieczeństwa w gminie i warunków życiowych stwarzanych młodym ludziom. Blisko połowa ankietowanych mieszkańców gminy uważa, że szkoły i miejsca publiczne w gminie są bezpieczne dla dzieci (9% uważa przeciwnie). Jednocześnie aż 40% ankietowanych stwierdziło, że są w gminie miejsca niebezpieczne dla młodych ludzi. Bardzo znaczny odsetek respondentów nie orientuje się w obu kwestiach, co może świadczyć o braku zainteresowania społeczności lokalnej tym problemem.

Wykres 49. *Czy szkoły i miejsca publiczne w gminie są bezpieczne dla dzieci ?*Wykres 50. *Czy są w gminie miejsca niebezpieczne dla dzieci ?*

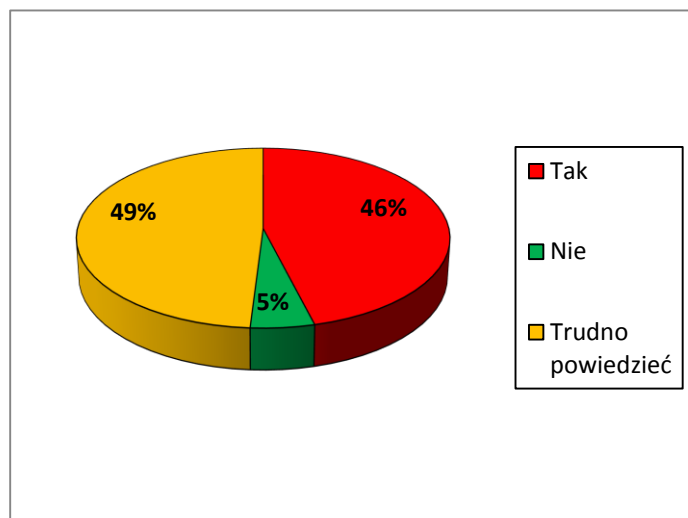
Wśród miejsc lub sytuacji zagrażających bezpieczeństwu młodocianych ankietowani najczęściej wymieniali park (wskazując na zbyt słabe oświetlenie w nim) oraz stawy w okolicy byłej cukrowni (wskazując na brak ich zabezpieczenia poprzez brak informacji o zagrożeniach i brak barier zabezpieczających). Kolejne wskazywane niebezpieczne miejsca to: przystanek autobusowy, ciemne ulice i skwerki, okolice cukrowni, przejścia dla pieszych (w tym ich brak, zwłaszcza na ul. Warszawskiej), sklep koło pana Sępa / sklepy pod którymi przesiadują alkoholicy – zaczepki z ich strony, górkę na boisku szkolnym przy szkole podstawowej w Małej Wsi, plac w przedszkolu, zwirownie, zaułki i „budy”.

Kwestią związaną bezpośrednio z bezpieczeństwem dzieci jest ich dostęp do narkotyków. Wg prawie połowy respondentów ankiety dzieci w gminie Mała Wieś mają taki dostęp. Wg uzyskanych na warsztatach informacji, znane są osoby rozprowadzające narkotyki w gminie,

ale ociążałość wymiaru sprawiedliwości czyni te osoby bezkarnymi. Pożądana byłaby więc interwencja władz gminy oraz parlamentarzystów obszaru w Ministerstwie Sprawiedliwości dla zdynamizowania działań prokuratury i sądu.

Wykres 51. Czy dzieci w gminie mają dostęp do narkotyków ?

W opinii ankietowanych mieszkańców gminy Mała Wieś, działania na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży powinny obejmować:

A.

- zwiększenie aktywności policji (w tym w parku) i przywrócenie posterunku policji (*w sumie najwięcej wskazań*),
- utworzenie straży gminnej,
- lepsze oświetlenie ulic i parku,
- zainstalowanie monitoringu w niektórych miejscach (przy sklepach oraz przystankach autobusowych),

B.

- dotkliwe kary za zagrożenie bezpieczeństwu.
- skuteczną walkę z osobami sprzedającymi narkotyki i alkohol nieletnim,
- przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu ludziom nietrzeźwym,

C.

- zabezpieczenie dróg, zwiększenie liczby oznakowanych przejść dla pieszych i poprawienie oznakowania,
- budowę chodników i poboczy między wsiami i we wsiach,

D.

- wczesną edukację społeczną i uwrażliwianie na wartości,
- rozwój komunikacji-dialogu,
- organizowanie zajęć na temat uzależnień i bezpieczeństwa, w tym spotkania ze specjalistami (policjantami, strażakami, ratownikami),
- współpracę szkoły z rodzicami, zaangażowanie nauczycieli, pedagogów w życie pozaszkolne uczniów,

- tworzenie placówek udzielających pomocy psychologicznej, ochrony dla ofiar przemocy, świetlicy socjoterapeutycznej.

- obowiązkowe szkolenia pierwszej pomocy dla dzieci i dorosłych,
- wyjazdy na basen w celu nauki pływania,

E.

- stworzenie jakiegokolwiek miejsca spotkań,
- rozszerzenie oferty GOK,
- bezpieczne boisko,

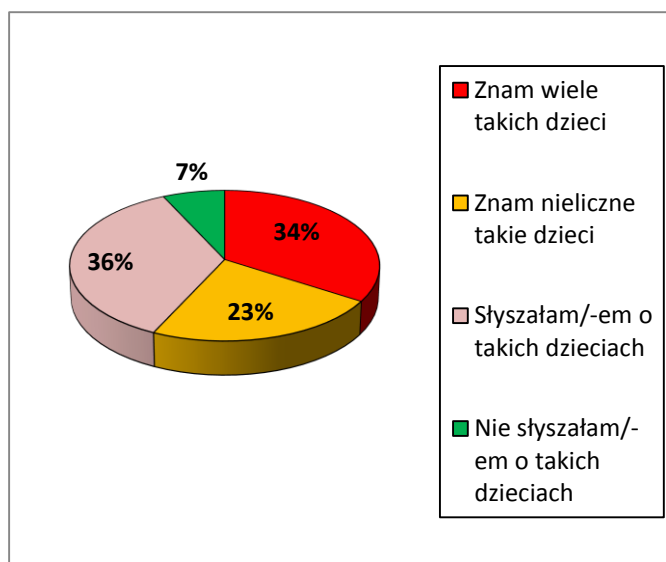
F.

- zapewnienie lepszych warunków bhp w szkołach - finanse na zakup nowych mebli,
- środki finansowe na remonty, inwestycje,
- pomoc finansową i opiekę.

Ubóstwo dzieci i młodzieży

Wiele dzieci mieszkających na terenie gminy dotyka problem ubóstwa. Jego skutki mają nie tylko wymiar ekonomiczny, ale także – szczególnie istotny w wieku kształtowania się osobowości i postaw młodych ludzi – wymiar psychologiczny i społeczny, często negatywnie definiując te osobowości i postawy ze szkodą dla młodego człowieka i całej społeczności. Spośród respondentów ankiety, aż 34% stwierdziło, że zna wiele biednych dzieci, kolejne 23% - że zna nieliczne takie dzieci, a następane 36% - że o nich słyszało. Dane te świadczą o powszechności zjawiska biedy dotykającej młodych mieszkańców gminy.

Wykres 52. Czy w gminie jest dużo dzieci ubogich?

Wg ankietowanych mieszkańców gminy Mała Wieś działania na rzecz łagodzenia skutków ubóstwa dzieci i młodzieży powinny obejmować:

A.

- organizowanie wypoczynku w czasie wakacji i ferii zimowych oraz czasu wolnego (w tym powrót do bezpłatnych kolonii letnich);

- zwiększenie oferty zajęć rozwojowych, w tym bezpłatny udział w zajęciach dodatkowych w szkołach;
- pomoc psychologiczną, zajęcia terapeutyczne w szkołach i w GOK-u, organizację świetlic terapeutycznych;

B.

- zapewnienie pomocy asystentów rodzin, w tym ich wsparcie w racjonalnym gospodarowaniu funduszami;
- zawieranie kontraktów socjalnych zmierzających do usamodzielnienia rodzin;

C.

- wsparcie materialne (*najwięcej wskazań*);
- zwiększenie pomocy finansowej Gminy, w tym z konkretnym przeznaczeniem;
- częste rozmowy z rodzicami, sąsiadami, nauczycielami na temat potrzeb wskazanych dzieci.
- kontrolę opieki społecznej (na co wydawane są pieniądze otrzymywane z Gminy);
- stypendia
- pomoc innym mieszkańcom gminy;
- zbiórki pieniędzy, odzieży i żywności;
- dożywianie dzieci;
- akcje charytatywne;
- wsparcie rzeczowe, w tym wyprawki szkolne dla dzieci, bezpłatne podręczniki, upominki;
- dotacje;
- zapewnienie równego dostępu do dóbr i usług oferowanych ogółowi społeczeństwa poprzez system dopłat lub pełne pokrycie kosztów (w zależności od indywidualnych potrzeb)
- szukanie sponsorów, nawiązywanie kontaktów z fundacjami.

- zapewnienie godziwych warunków bytowych (mieszkania komunalne i socjalne z odpowiednim wyposażeniem);

D.

- aktywizację bezrobotnych rodziców;
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia dla rodziców;
- więcej miejsc pracy, lepsze płace.

Zdrowie dzieci i młodzieży

Stan zdrowia dzieci i młodzieży w gminie Mała Wieś jest zróżnicowany tak jak zróżnicowana jest ich sytuacja społeczna (wykształcenie i świadomość rodziców i samych dzieci) i ekonomiczna. Jest też pochodną efektywności służby zdrowia na terenie gminy i w powiecie, która jak w całym kraju, a na terenach wiejskich w szczególności, pozostawia wiele do życzenia (patrz podrozdział „Zadowolenie z warunków życia w gminie”).

Wspólnym problemem większości dzieci i młodzieży jest zmiana ich stylu życia na mniej aktywny fizycznie i zły sposób odżywiania się (duży udział niezdrowych pokarmów: słodczy, chipsów itp.). Dla dość znaczącej grupy młodzieży zagrożeniem są także używki: papierosy, alkohol, a od pewnego czasu – także narkotyki.

Poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży i ograniczenie zagrożeń dla niego wymaga realizacji szeregu skoordynowanych działań z udziałem: rodziców, społeczności lokalnej i instytucji gminy, w tym szkół, ZOZ, parafii, organizacji społecznych.

Zapytani o właściwe działania na rzecz zdrowia i sprawności młodzieży, mieszkańcy gminy wymienili:

A.

- przeprowadzanie bilansów zdrowia;
- powrót do obowiązkowych, bezpłatnych szczepień ochronnych;
- bezpłatne badania dla każdego, w tym badania profilaktyczne dzieci i młodzieży pod kątem wad postawy;
- profilaktykę szkolną;

B.

- poprawę stanu służby zdrowia, w tym zwiększenie liczby lekarzy w ośrodku zdrowia oraz większy i lepiej wyposażony ośrodek zdrowia, zatrudnienie lekarzy-specjalistów w tym internisty i pediatry;
- lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym stomatologa w ramach NFZ;
- opiekę stomatologa dla dzieci w szkołach i obowiązek kontroli zębów u dzieci szkolnych z zapewnieniem transportu;
- wyposażenie gabinetu ginekologicznego w niezbędne urządzenia typu USG;

C.

- dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- zatrudnienie rehabilitanta;
- utworzenie centrum rehabilitacji ruchowej;
- łatwiejszy dostęp do ośrodków rehabilitacyjnych.
- obozy i turnusy rehabilitacyjne.

D.

Edukacja i promocja zdrowego stylu życia;

- kształtowanie postaw prozdrowotnych - spotkania ze specjalistami (dietetyk, psycholog, trenerzy sportowi itp.);
- lepszy nadzór nad sposobem odżywiania się;
- sklep ze zdrową żywnością;
- więcej lekcji wychowania fizycznego;
- więcej zajęć z gimnastyki korekcyjnej;
- zaplanowanie działań sportowych na terenie gminy (zatrudnić osobę odpowiedzialną);
- organizowanie akcji, turniejów, konkursów dla szerszej grupy dzieci i młodzieży;
- organizowanie zajęć sportowych dla różnych grup wiekowych;
- utworzenie drużyn piłki siatkowej, ręcznej, koszykowej – zatrudnienie specjalistów, by rozwijać zainteresowania uzdolnionej młodzieży;
- organizowanie eventów typu „Mała Wieś na rowery” czy „Cała Mała Wieś biega”, maratonów, grupowego biegania;

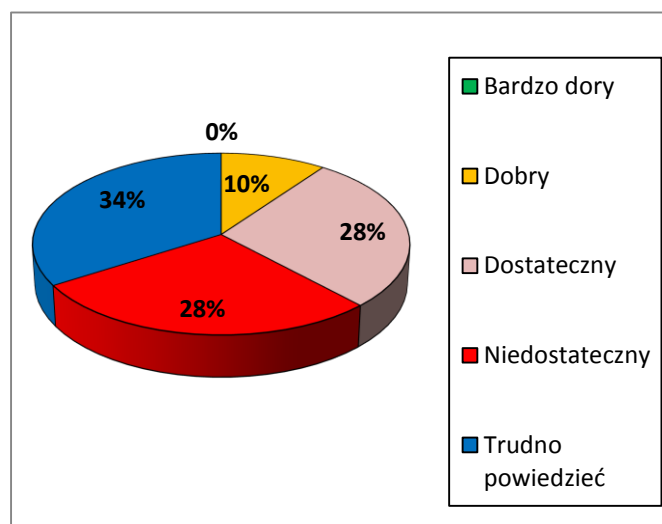
E.

- stadion;
- budowanie ścieżek rowerowych;
- stworzenie więcej miejsc do spędzania wolnego czasu.

Kwestią wymagającą szczególnej uwagi jest sytuacja dzieci niepełnosprawnych w gminie. Spośród mieszkańców zapytanych o dostęp rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie do rehabilitacji i wsparcia, 1/3 nie miała wiedzy na ten temat, ponad ¼ oceniła go jako niedostateczny, ta sama liczba – jako dostateczny. Tylko 10% ankietowanych odpowiedziało, że jest on dobry, a nikt (!) – że jest bardzo dobry

Wykres 53. Jaki jest dostęp rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie do rehabilitacji i wsparcia ?

Te same osoby, zapytane o właściwe działania dla poprawy sytuacji niepełnosprawnych dzieci, wskazały:

A.

- likwidację barier architektonicznych, w tym poprawę dostępu (podjazdy) do: sklepów, szkół i Urzędu Gminy (*najwięcej wskazań*);
- windy dla wózków w szkołach;
- lepsze warunki komunikacji, w tym stan chodników;

B.

- dostęp do usług rehabilitacyjnych dla dzieci (*kolejna liczba wskazań*);
- ośrodek rehabilitacyjny,
- lepsza przychodnię zdrowia, zatrudnienie specjalistów,
- pomoc w pozyskiwaniu sprzętu, np. wózków;

C.

- pomoc fizyczną, w tym zapewnienie osoby w sklepie, która pomogłaby coś podać lub przynieść;
- bezpłatne wsparcie psychologa;
- pomoc finansową, w tym zbiórki pieniędzy;
- większe nakłady pieniężne na zajęcia w szkole dla dzieci z opiniami i orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- porady prawne;
- charytatywne zawody sportowe;
- wsparcie finansowe z przeznaczeniem na terapię, zajęcia dodatkowe;

- integrację, spotkania integracyjne, wspólne zajęcia;
 - aktywizacja społeczna dzieci niepełnosprawnych;
 - umożliwienie edukacji wszystkim dzieciom niepełnosprawnym w szkole, a nie w domu;
- D.

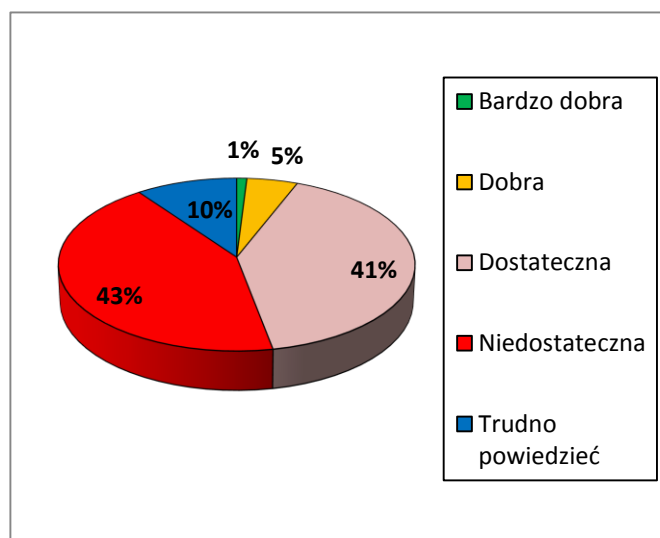
- rozpoznanie potrzeb dzieci niepełnosprawnych (pracownicy socjalni wychodzący w teren);
- informowanie o przysługujących świadczeniach dla osób niepełnosprawnych;
- współpracę z fundacjami i stowarzyszeniami.

Wykorzystanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież

Ważnym aspektem procesu edukacyjno-wychowawczego młodych ludzi jest stworzenie im odpowiednich wzorców i możliwości spędzenia wolnego czasu, szczególnie w kontekście ich uspołeczniania. Problemem dzisiejszej młodzieży jest bowiem tendencja do indywidualnego spędzania tego czasu, często – w świecie wirtualnym oraz względny brak własnych inicjatyw. Negatywnym skutkiem jest często podatność mniej asertywnych młodych ludzi na negatywne wzorce zachowań narzucane przez bardziej charyzmatycznych, ale niezbyt mądrych życiowo kolegów.

Zdaniem większości ankietowanych mieszkańców gminy, wśród których największą grupę stanowiła młodzież oferta dotycząca spędzania wolnego czasu na terenie gminy jest raczej słaba. Tylko 1% respondentów uznało ją za bardzo dobrą, a kolejne 5% - za dobrą. Za to aż 43% uważa ją za niedostateczną, a 41% - za dostateczną. Żyjemy bowiem w czasach, gdy nie są już akceptowane różnice cywilizacyjne między miastem a wsią i mieszkańcy obszarów wiejskich mają podobne aspiracje co mieszkańcy miast – niestety przy na ogół mniejszych możliwościach ich realizacji.

Wykres 54. Jak Pani/Pan ocenia organizację w gminie czasu wolnego dzieci i młodzieży (różnorodność form, dostępność) ?

Mieszkańcy gminy, zapytani o działania w zakresie sportu i wypoczynku mogące poprawić sytuację dzieci i młodzieży w środowisku, wskazywali:

A.

- nieograniczony dostęp do boiska szkolnego i hali sportowej (największa liczba wskazań);

- organizowanie zawodów i zajęć sportowych pozalekcyjnych (druga z kolei liczba wskazań);
 - organizowanie kolonii, wyjazdów na ferie;
 - zajęcia na hali sportowej;
 - organizowanie cyklicznych zajęć SKS;
 - zachęcanie do korzystania z istniejącej bazy poprzez organizowanie w czasie wolnym od zajęć turniejów, rozgrywek itp. – pod okiem osób dorosłych, trenerów;
 - wyjazdy na basen;
 - założenie drużyny sportowej;
 - „tenis stołowy”;
 - bardziej różnorodne zajęcia, promowanie innych dyscyplin sportowych, nie tylko piłki nożnej
 - organizowanie atrakcji nie tylko dla chłopców
 - zatrudnienie trenerów sportowych w małych miejscowościach
- B.
- umożliwienie uczestnictwa w imprezach regionalnych i ponadregionalnych.
 - więcej festynów.
- C.
- większą dostępność kolonii letnich (dopłaty z gminy)
 - dofinansowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin najuboższych
 - stypendia dla najzdolniejszych.
 - pozyskanie funduszy unijnych
 - dofinansowanie pomysłów
 - zwiększenie środków finansowych lub pozyskanie z projektów na poprawę lub powstanie infrastruktury sportowej
 - zwiększenie nakładów finansowych na kluby sportowe.
- D.
- budowę placu zabaw dla dzieci, budynek do zabaw dla dzieci, bezpieczne miejsca zabaw;
 - pracownię dla szóstoklasistów
 - tworzenie nowych miejsc dla sportu i wypoczynku
 - więcej obiektów sportowych, w tym budowę sal sportowych, „porządny Orlik, a nie to co jest przy hali”, zbudowanie nowej hali i boiska
 - naprawę stadionu im. Rafała Kozickiego
 - poprawę stanu technicznego hali sportowej;
 - utworzenie publicznej siłowni;
 - wyremontowanie boiska;
 - naprawę sprzętu na siłowni;
 - sprzęt do gry w tenisa ziemnego
- E.
- świetlicę
 - miejsce spotkań, wypoczynku
 - bar lub kawiarnię
 - tor przeszkód
 - park linowy
 - basen
 - lunapark

14. Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju społecznego gminy Mała Wieś (analiza SWOT)

Zarówno aktualny poziom rozwoju społecznego gminy Mała Wieś, ograniczające go problemy, jak i perspektywy tego rozwoju są definiowane przez zespół czynników o charakterze zarówno wewnętrznym, jak i zewnętrznym. Dlatego zasadniczą kwestią w procesie formułowania strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy jest identyfikacja tych czynników. Została ona przeprowadzona z udziałem mieszkańców gminy oraz z wykorzystaniem zarówno treści poprzedniej *Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy na lata 2006 – 2013*, jak również obowiązującej *Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Mała Wieś do 2020 roku*.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY - czynniki wspierające proces rozwoju społecznego gminy Mała Wieś	SŁABE STRONY - czynniki hamujące proces rozwoju społecznego gminy Mała Wieś
Demografia	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Napływ nowych mieszkańców na obszar gminy (póki co, ograniczony) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Starsza niż średnio dla obszarów wiejskich Mazowsza i kraju społeczność gminy - zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy ▪ Wieloletni proces ubywania mieszkańców ▪ Odptyw młodych ludzi wynikający z braku nowych miejsc pracy
Więzy społeczne i współpraca	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utrzymujące się silne więzy rodzinne i sąsiedzkie oraz więź społeczna ▪ Chęć współpracy, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych (powódź) oraz między gminnymi instytucjami: GOK, GBP, szkołami, ośrodkiem zdrowia i organizacjami społecznymi ▪ Dość liczne jak na małą społeczność organizacje społeczne: 8 OSP, 6 stowarzyszeń, Koło Gospodyń Wiejskich, Koło Związku Emerytów i Rencistów, Związek Harcerstwa Polskiego, chór, 2 kluby sportowe ▪ Rosnąca dbałość mieszkańców o otoczenie ▪ Współpraca mieszkańców gmin ościennych w ramach Lokalnej Grupy Działania 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raczej niska świadomość mieszkańców dotycząca możliwości wpływania na rozwój gminy ▪ Niski wskaźnik aktywności społecznej, ▪ Niechęć do działań bezinteresownych ▪ Zawieść (duża grupa biernych „komentatorów”) ▪ Nieufność mieszkańców ▪ Brak inicjatywy i bierność mieszkańców ▪ Roszczeniowe postawy znacznej części społeczności ▪ Słaba infrastruktura dla integracji społeczności lokalnych (niedostatek świetlic), mała liczba lokalnych działań integrujących ▪ Ograniczony dostęp do informacji samorządu

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utworzenie funduszu sołectkiego w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaba komunikacja między mieszkańcami ▪ Zbyt mała liczba działań społecznych ▪ Słabość finansowa organizacji społecznych ▪ Brak działań upowszechniających w środowisku lokalnym pozytywne wzorce postaw filantropijnych i charytatywnych ▪ Powoli zanikające więzi grupowe i tradycja lokalna ▪ Niski poziom tolerancji odmienności – stereotypy dotyczące mniejszości i subkultur
Sytuacja ekonomiczna	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz zwiększenia liczby miejsc pracy ▪ Funkcjonowanie organizacji społecznej pomagającej osobom bezrobotnym ▪ Współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi na rzecz rozwiązywania problemów osób bezrobotnych ▪ Przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysoki odsetek ubogich mieszkańców ▪ Wysoka skala bezrobocia na terenie gminy ▪ Wysokie bezrobocie długotrwałe zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet ▪ Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ Słabo wykształcone długotrwałe bezrobotne osoby nie podnoszą swoich kwalifikacji. ▪ Niedostateczna ilość środków na aktywizację zawodową ▪ Dość uboga oferta usług dla mieszkańców ▪ Czasowa i trwała emigracja zarobkowa
Bezpieczeństwo	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relatywnie wysoki poziom bezpieczeństwa (względem średniego w kraju) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niskie poczucie bezpieczeństwa części mieszkańców ▪ Brak posterunku, mało patroli policji ▪ Zagrożenie wypadkami drogowymi – niedostatek podstawowej infrastruktury zwiększającej to bezpieczeństwo (chodniki, odpowiednio oznakowane przejścia, zatoki przystankowe)
Edukacja i kultura	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dość dobry poziom nauczania w szkołach ▪ Dość wysoka aktywność czytelnicza mieszkańców ▪ Cykliczne imprezy kulturalne: <i>Biesiada patriotyczna, Bieg Niepodległości, Dni Gminy</i> o wieloletniej tradycji ▪ Świadomość dziedzictwa historycznego obszaru ▪ Aktywność GOK i GBP ▪ Kulturalna aktywność Ochotniczych Straży Pożarnych ▪ Działalność społeczna i kulturalna Domu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mała liczba dobrze wykształconych osób ▪ Ograniczenie liczby szkół ze względu na koszty ich funkcjonowania (zdaniem części mieszkańców oznacza to utrudniony dostęp do edukacji) ▪ Bardzo ograniczona oferta edukacji ponadgimnazjalnej ▪ Ograniczone środki samorządu na kulturę ▪ Złe warunki lokalowe i ograniczony budżet GOK ▪ Złe warunki lokalowe Gminnej Biblioteki Publicznej

<p>Pomocy Społecznej w Zakrzewie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Działający artyści i twórcy ludowi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ograniczenie sieci placówek GBP
<p>Sytuacja dzieci, młodzieży oraz rodziny</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży ▪ Właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej ▪ Aktywność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży ▪ Wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny ▪ Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny ▪ Prowadzenie działań na rzecz rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi ▪ Organizacja kolonii dla dzieci rolników we współpracy z Krajową Radą Izby Rolniczych ▪ Propagowanie idei wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży ▪ Aktywna działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duża grupa rodzin bagatelizująca wpajanie zasad moralnych w procesie wychowania (cedowanie tej funkcji na placówki oświatowe) ▪ Brak efektów działań na rzecz rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi ▪ Niewystarczająca infrastruktura dla spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież (brak miejsc spotkań, świetlic itp.) ▪ Niewystarczająca oferta zajęć w wolnym czasie dla dzieci i młodzieży ▪ Utrudniony pozalekcyjny dostęp do obiektów sportowych (zakazy, brak możliwości dojazdu)
<p>Sytuacja starszych mieszkańców</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktywność społeczna starszych mieszkańców ▪ Aktywność Koła Związku Emerytów i Rencistów ▪ Możliwość samorealizacji seniorów w organizacjach społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski poziom życia osób starszych; wzrastająca liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej ▪ Brak odpowiedniej opieki nad osobami starszymi ze strony rodzin i społeczności lokalnej (brak wolontariuszy) ▪ Bariery psychiczne i społeczne skutkujące izolacją starych ludzi ▪ Brak określonego standardu usług opiekuńczych dla osób starszych ▪ Brak małych form pomocy społecznej dla osób starszych ▪ Brak działań w celu poprawy sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych
<p>Sytuacja osób niepełnosprawnych</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działalność Stowarzyszenia Pomocowego „Bliżej Siebie” ▪ Działalność samopomocowa środowiska osób niepełnosprawnych ▪ Zakup przez Urząd Gminy mikrobusu na potrzeby osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bariery architektoniczne utrudniające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych ▪ Bariery psychiczne i społeczne skutkujące izolacją niepełnosprawnych ludzi ▪ Nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym ▪ Niedostateczna baza rehabilitacyjna i

	<p>oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niepełne rozpoznanie grupy osób niepełnosprawnych.
Uzależnienia	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opracowane gminne programy przeciwdziałania i ograniczania uzależnień ▪ Działalność Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ▪ Dysponowanie przez gminę stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych ▪ Możliwość skorzystania z usług terapeuty ▪ Przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, ▪ Dość skuteczna profilaktyka antynarkotykowa, znikomy procent uzależnionych od narkotyków ▪ Współpraca z Kościołem na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Znaczący rozmiar problemu alkoholizmu w społeczności gminy ▪ Nowe formy uzależnień młodzieży: narkotyki, 'dopalacze' ▪ Zbyt mała grupa mieszkańców reagujących na problem uzależnień, zbyt mała presja rodzinna i społeczna na leczenie uzależnień ▪ Brak odpowiednio funkcjonującej bazy leczenia odwykowego ▪ Brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi
Wsparcie instytucjonalne grup defaworyzowanych	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Możliwość opieki w Domu Pomocy Społecznej w Zakrzewie ▪ Możliwość skorzystania z usług terapeuty ▪ Oferta Warsztatów Terapii Zajęciowej ▪ Osoby starsze mają łatwy dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej ▪ Przygotowanie kadry GOPS do świadczenia pomocy osobom starszym ▪ Przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi ▪ Pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych ▪ Kompleksowe podejście kadry pomocy społecznej do problemów rodzin ▪ Regionalna oferta placówek kształcenia w zakresie usług opiekuńczych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wsparcie instytucjonalne rozwoju społecznego ograniczone do Urzędu Gminy i szkół ▪ Słaba służba zdrowia (brak specjalistycznego sprzętu i specjalistów, kolejki) ▪ Utrudniony ze względów finansowych dostęp mieszkańców do DPS ▪ Nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej ▪ Deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie ▪ Nieodpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej ▪ Brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy na terenie gminy ▪ Przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań

Analiza wewnętrznych uwarunkowań rozwoju społecznego gminy Mała Wieś pokazuje jej endogeniczny potencjał rozwojowy, który jest dość typowy dla obszarów wiejskich kraju, a zwłaszcza dla obszarów wiejskich Mazowsza. Obszary te przechodzą dość szybko, jeśli go

odnieść do poprzednich okresów historii, proces rozwoju, ale rozwój ten ma charakter nierównomierny. Dotyczy on w większym stopniu obszarów podmiejskich, a więc bardziej atrakcyjnych mieszkaniowo i inwestycyjnie, co przekłada się na większe przychody własne samorządów i przychody mieszkańców. Na pozostałych obszarach wiejskich jest on głównie udziałem bardziej aktywnych i przedsiębiorczych grup społeczności lokalnych i nie oddziałuje znacząco na pozostałe grupy tych społeczności.

Społeczność gminy Mała Wieś podlega procesowi transformacji. Zachowuje tradycyjną polską solidarność, przejawiającą się w chwilach ogólnego lub indywidualnego zagrożenia, ale też tradycyjne, uwarunkowane historycznie, nieufność i niechęć do wspólnych działań. Dotyczy to zasadniczej jej części, ale dość liczna grupa angażuje się społecznie, zwłaszcza w organizacjach tradycyjnego typu, takich jak Ochotnicze Straże Pożarne, prowadzące dość szeroko zakrojoną działalność. Ważną rolę w integracji i aktywizacji mieszkańców odgrywają: Gminny Ośrodek Kultury i Dom Pomocy Społecznej w Zakrzewie wraz ze stowarzyszeniem „Bliżej Siebie”, kluby sportowe i Gminna Biblioteka Publiczna. Propagowane przez media i obserwowane wzorce przekładają się na większą dbałość o własne obejścia, ale niekoniecznie na przestrzeń publiczną, odpowiedzialność za obecność i stan której uważana jest za domenę władz.

Ograniczony rynek pracy w gminie nie służy rozwojowi życia społecznego, gdyż istotną część mieszkańców z konieczności pracuje poza obszarem i ma bardzo ograniczone możliwości angażowania się w życie gminy. Jest to też, wraz z niedostatkami infrastruktury społecznej i technicznej, główny powód dla którego część mieszkańców opuszcza gminę na stałe (w okresie ostatnich 12 lat ubyło ponad 11 % obecnej populacji, także wskutek negatywnego salda zgonów i urodzeń). Stratę tę tylko częściowo zrekomensował napływ ludności z zewnątrz.

Przeważająca nad imigracją na obszar Gminy emigracja z niego, wraz z negatywnym przyrostem naturalnym, skutkują trwającym od wielu lat procesem zmniejszania się liczby mieszkańców gminy, a także starzenia się jej społeczności. Mieszkańcy w wieku produkcyjnym, jak i przedprodukcyjnym, czyli te grupy, które stanowią o ekonomicznej teraźniejszości i przyszłości obszaru, są w gminie mniej liczni niż ma to miejsce w przypadku ludności Powiatu Płockiego i ludności wiejskiej Mazowsza i kraju, podczas gdy ci w wieku poprodukcyjnym – bardziej. Oznacza to konieczność podjęcia działań dla poprawienia struktury wiekowej społeczności gminy, a także uwzględnienia potrzeb i wykorzystania rosnącej grupy ludzi starszych.

Głównym problemem jest ubóstwo bardzo znaczącej grupy mieszkańców. Udziałem społeczności gminy Mała Wieś są też wszystkie trapiące polskie społeczeństwo patologie, z alkoholizmem na czele. Niestety wśród nich jest także, kojarzone dotychczas ze środowiskiem miejskim, zażywanie narkotyków przez młodzież. Przystępczość ma dość ograniczony charakter, jej najczęstsza forma to kradzieże, nierzadkie (choć dość rzadko ujawniane) są przypadki przemocy domowej.

Do wykorzystania endogenicznego potencjału rozwoju społecznego gminy Mała Wieś potrzebne są świadome działania i współpraca administracji i mieszkańców. Potrzebne jest bardziej intensywne stymulowanie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
SZANSE – procesy zachodzące w otoczeniu geograficznym, politycznym, społecznym, instytucjonalnym i prawnym Gminy, mogące wspierać proces jej rozwoju społecznego	ZAGROŻENIA – procesy zachodzące w otoczeniu geograficznym, politycznym, społecznym, instytucjonalnym i prawnym Gminy, mogące hamować proces jej rozwoju społecznego
Demografia	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utrzymujący się trend migracji mieszkańców miast na obszary wiejskie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tendencja do migracji ludności z obszarów wiejskich, zwłaszcza młodzieży ▪ Postępujący proces starzenia się społeczeństwa zwiększający socjalne wydatki Państwa i zapotrzebowanie na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze
Więzy społeczne i współpraca	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wsparcie dla procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce ▪ Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz wrażliwych grup społecznych Ustanowienie Funduszu Sołeckiego ▪ Propagowanie przez Unię Europejską zasady partnerstwa sektora publicznego, społecznego i gospodarczego na rzecz rozwoju lokalnego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Akceptacja zjawiska rozwarstwiania materialnego społeczeństwa przez elity polityczne ▪ Postępująca alienacja klasy politycznej względem społeczeństwa ▪ Brak woli efektywniejszej współpracy wśród sąsiadujących samorządów lokalnych ▪ Niechęć części klasy politycznej do wspierania społeczeństwa obywatelskiego ▪ Słaba współpraca szkoły i rodziny ▪ Konsumpcyjny styl życia – niesprzyjający działaniom prospołecznym ▪ Atomizacja społeczeństwa – niechęć do współpracy ▪ Oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie ▪ Wzrastająca liczba osób samotnych
Sytuacja ekonomiczna	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost gospodarczy generujący większe dochody części obywateli i Państwa ▪ Programy UE wspierające rozwój gospodarczy obszarów wiejskich ▪ Rozwój infrastruktury na obszarach wiejskich ▪ Kompleksowe podejście do aktywizacji długotrwale bezrobotnych (powiązanie zatrudnienia z ich edukacją) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zła sytuacja finansowa Państwa ▪ Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia w Polsce ▪ Niedostatek odpowiedniej jakości kadr skutkujący ich drenażem przez aktywniejsze ośrodki rozwoju ▪ Zjawisko nielegalnego zatrudnienia

Bezpieczeństwo	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrastająca dostępność finansowa technologii dla bezpieczeństwa (systemy monitoringu, oświetlenie itd.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak skutecznej polityki zapewnienia bezpieczeństwa komunikacyjnego ▪ Ograniczanie działań policji na obszarach wiejskich ▪ Dość niska efektywność pracy policji
Edukacja i kultura	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Edukacja społeczeństwa dotycząca potrzeb osób niepełnosprawnych ▪ Dopyływ nowych idei i dostęp do dobrych praktyk, wynikające z integracji europejskiej i rozwoju wirtualnych społeczności ▪ Bardziej powszechny dostęp do informacji, rozwój wykorzystujących internet mediów społecznościowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski poziom kultury znacznej części społeczeństwa ograniczający rozwój społeczny ▪ Niski poziom kultury prawnej społeczeństwa ▪ Niski udział edukacji społecznej w programach nauczania
Sytuacja dzieci, młodzieży oraz rodziny	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Polityka nakazująca prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zmniejszające się oddziaływanie wychowawcze rodziny, szkoły i Kościoła ▪ Wzrost oddziaływania na dzieci i młodzież mediów i subkultur ▪ Niewystarczająca opieka medyczna w szkołach
Sytuacja starszych mieszkańców	
<p>Poprawiający się (średnio) stan zdrowia seniorów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak polityki Państwa i systemu opieki nad osobami starszymi ▪ Brak szerszych działań Państwa na rzecz dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych
Sytuacja osób niepełnosprawnych	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost społecznej akceptacji dla osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zbyt słaby system opieki nad osobami niepełnosprawnymi ▪ Brak szerszych działań Państwa na rzecz dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych ▪ Spadkowy trend liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
Uzależnienia	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrastająca świadomość dotycząca zdrowego trybu życia ▪ Nasilająca się moda na niepalenie ▪ Polityka traktująca uzależnienia jako problem społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utrzymująca się moda na alkohol i środki psychoaktywne, zwłaszcza wśród młodzieży ▪ Niewydolność systemu pomocy w obszarze uzależnień względem potrzeb
Wsparcie instytucjonalne grup defaworyzowanych	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Programy Unii Europejskiej i krajowe na rzecz rozwoju społecznego i rozwoju i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słabe wsparcie instytucjonalne rozwoju społecznego na poziomie lokalnym, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - niewydolna służba zdrowia

<p>towarzyszące im środki finansowe UE, Rządu i Samorządu Mazowsza na rozwój kapitału ludzkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wymuszany przez członkostwo Polski w Unii Europejskiej i przez oddolne inicjatywy wzrost znaczenia polityki społecznej, w tym na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny ▪ Decentralizacja władzy sprzyjająca udzielaniu pomocy dzieciom i młodzieży ▪ Istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy 	<p>- słaby system ochrony ofiar przemocy</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak stabilności prawa dotyczącego pomocy dziecku i rodzinie ▪ Ograniczony finansowo i co do rodzajów działań system pomocy społecznej
--	--

Gmina Mała Wieś: zewnętrzne uwarunkowania rozwoju społecznego

Do najgroźniejszych negatywnych zewnętrznych uwarunkowań rozwoju społecznego gminy zaliczyć należy ogólnopolski trend opuszczania przez młodzież obszarów wiejskich (i nie tylko) kraju. Sprzyja temu brak skutecznych działań Państwa, przede wszystkim w sferze zatrudnienia młodych ludzi, obecność wcześniejszej polskiej emigracji zarobkowej w wielu krajach Europy oraz nowoczesne i tanie technologie komunikacyjne, umożliwiające łatwy kontakt z przebywającymi za granicą rodzinami lub znajomymi.

Kolejny to starzenie się społeczeństwa wiejskiego i brak rzeczywistych instrumentów Państwa dla aktywizacji seniorów. Sprzyjać to będzie ich degradacji fizycznej, psychicznej i społecznej, a w rezultacie potencjalny kapitał (ludzki) zamieni się w kosztowny w utrzymaniu problem.

Podłożem dla tych negatywnych zjawisk jest zanik relacji rodzinnych i społecznych uwarunkowany współczesnym, lansowanym przez media, konsumpcyjnym modelem życia. Jego realizacja pochłania wielu mieszkańcom (nie tylko gminy Mała Wieś i nie tylko wsi) czas i energię, które mogliby przeznaczyć na utrzymanie relacji międzyludzkich i działania na rzecz lokalnej społeczności

Sytuacji nie poprawia zły stan finansów Państwa i niewłaściwe priorytety w alokowaniu tych funduszy – sprzyjające raczej narastaniu rozwarstwienia społecznego niż jego ograniczaniu i nie zapewniające wystarczającej ochrony najważniejszych wartości: zdrowia i życia obywateli.

Jeśli idzie o pozytywne zewnętrzne uwarunkowania rozwoju społecznego gminy Mała Wieś to największe znaczenie może mieć stopniowy rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wspomagany napływem nowych idei i europejskich środków. Proces ten wygeneruje dodatkowe zasoby na rzecz rozwoju społecznego gminy i przyczyni się do lepszego wykorzystywania już istniejących.

Sprzyjać mu będzie napływ na obszar gminy mieszkańców miast, często bardziej aktywnych i świadomych niż przeciętny Kowalski (tacy pozostają w mieście) i dysponujących ponadprzeciętnymi, zwłaszcza w skali gminy, zasobami finansowymi.

Za coraz bardziej świadomymi i aktywnymi (sprzyjać temu też będzie ich lepsza sytuacja zdrowotna) obywatelami podążać będzie ze swoimi działaniami aparat państwowy, także pod presją unijnych polityk społecznych.

Także sytuacja ekonomiczna kraju i Europy w następnych latach może sprzyjać bardziej aktywnemu rozwojowi społecznemu, o ile Polakom uda się wymusić na rządzących bardziej prospołeczną dystrybucję przychodów Państwa.

CZĘŚĆ II:

PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE ROZWOJU SPOŁECZNEGO GMINY

1. Wizja sytuacji społecznej gminy Mała Wieś w perspektywie średniookresowej

Wizja sytuacji społecznej gminy Mała Wieś to syntetyczny, łatwy do zapamiętania, wyrazisty obraz społeczności tej gminy, oddający potrzeby i oczekiwania jej mieszkańców, do zrealizowania w średniookresowej perspektywie 10-15 lat. Wizja ta jest powiązana z wizją całej gminy, określoną w *Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Mała Wieś do 2020 roku*, która brzmi: **Mała Wieś to gmina rozwijająca się w sposób zrównoważony, tworząca miejsca pracy w nowoczesnej gospodarce, w tym w efektywnym rolnictwie, inwestująca w swoich mieszkańców, dbająca o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze i wykorzystująca je dla swojego rozwoju**. Wynikająca z wizji gminy wizja jej społeczności jest następująca:

Świadoma, solidarna, otwarta i inwestująca w siebie społeczność, dbająca o swoje dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze i wspólnym wysiłkiem tworząca warunki dla bezpiecznego, dostatniego życia obecnego i przyszłych pokoleń.

Wizja społeczności gminy Mała Wieś odnosi się do głównych wartości, takich jak: świadomość, solidarność, otwartość, inwestowanie w ludzi, dbałość o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, współpraca i praca. Wartości te stanowią jednocześnie warunki, których spełnienie pozwoli na zrównoważony rozwój społeczności i obszaru gminy, pomimo nie najbardziej sprzyjających warunków.

2. Cele rozwoju społecznej gminy Mała Wieś do roku 2020

Cele rozwoju społecznej gminy Mała Wieś określają kierunki działania jej samorządu i społeczności dla zrealizowania powyżej przedstawionej wizji społeczności gminy. Cele te w maksymalnie możliwym stopniu odnoszą się do problemów, z jakimi boryka się ta społeczność oraz uwzględniają wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju tej społeczności.

CELE WSKAZUJĄ NAJKRÓTSZĄ DROGĘ DO PODNIESIENIA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW . Cele nie adresują wszystkich potrzeb społeczności lokalnej, lecz - zgodnie ze strategicznym podejściem do rozwoju - koncentrują na najbardziej istotnych problemach i najbardziej efektywnych działaniach, które mogą te problemy zlikwidować lub znacząco ograniczyć w

najkrótszym czasie i przy najmniejszych nakładach, tworząc jednocześnie ekonomiczne, społeczne i instytucjonalne warunki dla realizacji innych potrzeb mieszkańców.

CELE WSKAZUJĄ NA SPRAWY WAŻNE. Zdefiniowanie strategicznych i, towarzyszących im, operacyjnych celów umożliwi określenie priorytetów rozwoju społecznego gminy oraz służących ich realizacji działań, a co za tym idzie - koncentrację tych działań i zasobów gminy na najbardziej istotnych i efektywnych kierunkach. Jest to szczególnie cenny efekt w kontekście zdominowania działań samorządów lokalnych przez bieżące kwestie i problemy, gdy sprawy ważne, ale – jak się wydaje – mniej pilne przegrywają z mniej ważnymi, ale – subiektywnie – pilniejszymi. Jest on równie cenny wobec powszechnie występującego, nie tylko w gminie Mała Wieś i nie tylko w Polsce, problemu niewystarczających, dla sfinansowania wszystkich potrzeb społeczności gminy, środków.

CELE POZWALAJĄ NA BARDZIEJ ŚWIADOME DZIAŁANIE. Zdefiniowanie celów pozwala na bardziej świadome, analityczne podejście do realizacji zadań samorządu lokalnego. Przez to umożliwia bieżącą ocenę tych działań i ewentualną ich korektę, co pozwala ograniczyć koszty i czas, a w rezultacie osiągnąć lepszy i szybszy rezultat.

Cele rozwoju społecznego gminy Mała Wieś

Cel nadrzędny: Zwiększenie atrakcyjności gminy Mała Wieś jako miejsca do życia

Cel strategiczny 1: Ograniczenie zjawiska ubóstwa mieszkańców

Cel operacyjny 1.1: **Tworzenie miejsc pracy na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych**

Cel operacyjny 1.2: **Udoskonalenie systemu pomocy społecznej**

Cel operacyjny 1.3: **Uspołecznienie pomocy społecznej w gminie**

Cel strategiczny 2: Przeciwdziałanie patologiom

Cel operacyjny 2.1: **Wspieranie kompetencji i warunków opiekuńczo-wychowawczych rodziny**

Cel operacyjny 2.2: **Przeciwdziałanie uzależnieniom**

Cel operacyjny 2.3: **Przeciwdziałanie przemocy, w tym domowej**

Cel strategiczny 3: Ograniczanie wykluczenia społecznego

Cel operacyjny 3.1: **Integracja mieszkańców gminy**

Cel operacyjny 3.2: **Stworzenie systemu wsparcia dla niepełnosprawnych i starszych mieszkańców gminy**

Cel operacyjny 3.3: **Wspieranie słabszych ekonomicznie i mniej zaradnych grup mieszkańców**

Cel strategiczny 4: Rozwój i podnoszenie jakości usług społecznych

Cel operacyjny 4.1: **Rozwój infrastruktury społecznej**

Cel operacyjny 4.2: **Podnoszenie jakości i rozwój przestrzeni publicznej**

Cel strategiczny 5: Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy

Cel operacyjny 4.1: **Zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego na obszarze gminy**

Cel operacyjny 4.2: **Ograniczanie przestępczości na obszarze gminy**

Cel operacyjny 4.3: **Ograniczanie skutków katastrof naturalnych**

CZĘŚĆ III:

KIERUNKI DZIAŁAŃ REALIZUJĄCE CELE ROZWOJU SPOŁECZNEGO GMINY MAŁA WIEŚ

Cele *Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020* mogą zostać osiągnięte tylko poprzez realizację określonych, wpisujących się w nie działań, ujętych w powiązane z poszczególnymi celami programy operacyjne (stąd tożsamość nazw programów i celów strategicznych). Programy te zostały poniżej przedstawione w formie tabelarycznej. Należy podkreślić, że ani lista działań ani podmiotów mogących je zrealizować nie stanowią zbiorów zamkniętych. Mogą i powinny one być uzupełniane i aktualizowane w trakcie okresu realizacji strategii.

PROGRAM OPERACYJNY 1: Ograniczenie zjawiska ubóstwa mieszkańców

CEL OPERACYJNY 1.1: Tworzenie miejsc pracy na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych

Zadanie	Podmioty realizujące
1.1.1. Utworzenie i prowadzenie ZAZ zatrudniającego niepełnosprawnych	UG, Stowarzyszenie Pomocowe „Bliżej Siebie”
1.1.2. Utworzenie spółdzielni socjalnych	UG, stowarzyszenia
1.1.3. Sprowadzanie inwestorów na teren gminy	UG, Rada Gminy
1.1.4. Ulgi dla przedsiębiorców zatrudniających osoby z grup defaworyzowanych: długotrwale bezrobotnych, osoby samotne, niepełnosprawnych, kobiety	Rada Gminy
1.1.5 Zapewnienie opieki nad dziećmi dla umożliwienia zatrudnienia	UG, podmioty prywatne
1.1.6. Rozwój oferty stażowej dla absolwentów, na terenie gminy i poza nią	UG, PUP
1.1.7. Projekty wspierające zatrudnienie w grupie wiekowej 50+	UG, PUP, stowarzyszenia
1.1.8. Organizacja prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych i prac społecznie użytecznych dla bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej	UG, PUP, GOPS
1.1.9. Motywowanie i edukacja długotrwale bezrobotnych dot. aktywnego poszukiwania pracy	GOPS, PUP, stowarzyszenia

1.1.10. Rozwój edukacji i szkoleń zawodowych na bazie Społecznego Liceum Ogólnokształcącego	SLO, Kuratorium, PUP, ZDZ w Płocku (wspólne projekty)
1.1.11. Zatrudnienie profesjonalnego doradcy zawodowego	UG, PUP

CEL OPERACYJNY 1.2: Udoskonalenie systemu pomocy społecznej

Zadanie	Podmioty realizujące
1.2.1. Stworzenie bazy danych osób wymagających pomocy	GOPS, sołtysi, ZEiR, stowarzyszenia
1.2.2. Rozwój doradztwa dla osób dotkniętych problemami	GOPS, stowarzyszenia
1.2.3. Zatrudnienie asystentów rodziny	UG, GOPS
1.2.4. Szkolenia pracowników i wolontariuszy pomocy społecznej	GOPS, SP „Bliżej Siebie”, DPS
1.2.5. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na rzecz pomocy społecznej	GOPS, stowarzyszenia

CEL OPERACYJNY 1.3: Uspołecznienie pomocy społecznej w gminie

Zadanie	Podmioty realizujące
1.3.1. Promocja wolontariatu	GOK, GBP, GOPS, szkoły, parafie, stowarzyszenia
1.3.2. Promowanie pomocy sąsiedzkiej (konkurs „Przygarnij sąsiada”)	GOK, GBP, GOPS, szkoły, parafie, stowarzyszenia
1.3.3. Akcje charytatywne na rzecz najuboższych adresowane do przedsiębiorców i mieszkańców	GOK, GOPS, szkoły, parafie, stowarzyszenia

PROGRAM OPERACYJNY 2: Przeciwdziałanie patologiom

CEL OPERACYJNY 2.1: Wspieranie kompetencji i warunków opiekuńczo-wychowawczych rodziny

Zadanie	Podmioty realizujące
2.1.1. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych	GOPS, PCPR
2.1.2. Wspieranie funkcji wychowawczych przez asystentów rodzin	GOPS, szkoły, sołtysi
2.1.3. Dożywanie dzieci i młodzieży w trakcie nauki w szkole	GOPS, szkoły
2.1.4. Zapewnienie odzieży i artykułów szkolnych	GOPS, stowarzyszenia

2.1.5. Organizacja i wspieranie finansowe wypoczynku dzieci i młodzieży oraz wypoczynku rodzinnego	GKRPA, GOPS, GOK, szkoły, stowarzyszenia, parafie
2.1.6. Dofinansowywanie pobytu w przedszkolach i internatach	GOPS
2.1.7. Realizacja projektów wyrównujących szanse edukacyjne dzieci i młodzieży	Szkoły, GOK, GBP, stowarzyszenia

CEL OPERACYJNY 2.2: Przeciwdziałanie uzależnieniom

Zadanie	Podmioty realizujące
2.2.1. Rozwój pozalekcyjnej oferty zajęć dla dzieci i młodzieży	GOK, GBP, stowarzyszenia, szkoły
2.2.2. Szkolenie i zatrudnianie animatorów lokalnych (w sołectwach) zajęć kulturalnych i sportowych	UG, GOK, GBP, stowarzyszenia, szkoły
2.2.3. Zatrudnienie <i>street-workera</i> - terapeuty uzależnień do pracy z młodzieżą na co dzień (przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi)	UG, GOPS, GKRPA

CEL OPERACYJNY 2.3: Przeciwdziałanie przemocy, w tym domowej

Zadanie	Podmioty realizujące
2.3.1. Realizacja kampanii piętnujących obojętność społeczną wobec przemocy domowej	GOPS, GOK, GBP, szkoły, stowarzyszenia
2.3.2. Edukacja grup społeczności zagrożonych przemocą domową dot. sposobów reagowania na nią	GOPS, GOK, GBP, szkoły, stowarzyszenia
2.3.3. Monitoring na terenie szkół	UG, szkoły

PROGRAM OPERACYJNY 3: Ograniczanie wykluczenia społecznego

CEL OPERACYJNY 3.1: Integracja mieszkańców gminy

Zadanie	Podmioty realizujące
3.1.1. Organizacja imprez i działań kulturalnych i sportowych o charakterze integracyjnym, w tym z udziałem osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych – ogólnogminnych i lokalnych	GOK, GBP, szkoły, stowarzyszenia, parafie, sołtysi
3.1.2. Organizacja Festiwalu Aktywności Sołectw w ramach Dni Małej Wsi (prezentacja dorobku społecznego i kulturalnego wybranych sołectw)	GOK, GBP
3.1.3. Skuteczna działalność informacyjna dotycząca ww. imprez	UG, GOK, GBP, szkoły, parafie, sołtysi

3.1.4. Rozwój sieci świetlic środowiskowych	UG, stowarzyszenia, sołtysi
3.1.5. Szkolenie i zatrudnianie animatorów lokalnych (w sołectwach) zajęć kulturalnych i sportowych	UG, GOK, kluby sportowe
3.1.6. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej	UG, GOPS, GOK, stowarzyszenia
3.1.7. Opracowanie listy, hierarchii i systematyczna eliminacja barier architektonicznych	Mieszkańcy, UG, ZGK, PFRON
3.1.8. Stymulowanie tworzenia sieci transportu lokalnego na terenie gminy	UG, lokalni przedsiębiorcy

CEL OPERACYJNY 3.2: Stworzenie systemu wsparcia dla niepełnosprawnych i starszych mieszkańców gminy

Zadanie	Podmioty realizujące
3.2.1. Uwrażliwianie społeczności gminy na sytuację grup wykluczonych	GOK, GBP, szkoły, stowarzyszenia, parafie
3.2.2. Organizacja szkoleń dla wolontariuszy w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	GOPS, DPS, SP „Bliżej Siebie”, stowarzyszenia, GOK
3.2.2. Organizacja usług opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych rodziców – z udziałem społeczności lokalnej (wolontariat)	GOPS, ZAZ, stowarzyszenia, parafie, sołtysi
3.2.3. Identyfikacja osób potrzebujących i organizacja systemu ich dożywiania	GOPS, sołtysi, radni, parafie, stowarzyszenia, ZAZ
3.2.4. Rozwój usług rehabilitacyjnych	ZOZ, DPS
3.2.5. Organizacja grup samopomocowych	ZEiR, stowarzyszenia
3.2.6. Kontynuacja i rozwój pomocy materialnej dla osób niepełnosprawnych i starszych	GOPS, stowarzyszenia, parafie
3.2.7. Wsparcie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację wspólnych zainteresowań z pozostałymi grupami społecznymi	GOPS, stowarzyszenia, GOK

CEL OPERACYJNY 3.3: Szersze materialne wspieranie słabszych ekonomicznie i mniej zaradnych grup mieszkańców

Zadanie	Podmioty realizujące
3.3.1. Poprawa penetracji grupy potrzebującej pomocy materialnej przez GOPS	GOPS, sołtysi, stowarzyszenia, ZEiR
3.3.2. Rozwój inicjatyw typu „Szlachetna paczka”	GOPS, GOK, szkoły, stowarzyszenia
3.3.3. Akcje charytatywne na rzecz najuboższych adresowane do przedsiębiorców i mieszkańców	GOPS, GOK, szkoły, stowarzyszenia, przedsiębiorcy

**PROGRAM OPERACYJNY 4:
Rozwój i podnoszenie jakości usług społecznych**

CEL OPERACYJNY 4.1: Rozwój infrastruktury społecznej

Zadanie	Podmioty realizujące
4.1.1. Realizacja nowej siedziby GOK i GBP	UG
4.1.2. Budowa sal gimnastycznych przy SP w Podgórzu i Dzierżanowie	UG
4.1.3. Budowa lub adaptacja pomieszczeń na świetlice wiejskie	UG, sołectwa, LGD <i>Razem dla Rozwoju</i> , stowarzyszenia
4.1.4. Utworzenie „zielonych siłowni” w największych miejscowościach gminy	UG, ZGK, sołtysi, mieszkańcy
4.1.5. Stworzenie placów zabaw we wszystkich miejscowościach gminy	UG, ZGK, sołtysi, mieszkańcy
4.1.6. Modernizacja istniejących obiektów sportowych	UG, ZGK

CEL OPERACYJNY 4.2: Podnoszenie jakości usług społecznych

Zadanie	Podmioty realizujące
4.2.1. Zwiększenie zakresu i podniesienie jakości usług medycznych	UG, ZOZ
4.2.2. Podnoszenie jakości usług edukacyjnych w szkołach	UG, szkoły
4.2.3. Obejmowanie działaniami edukacyjnymi nowych grup społecznych (Uniwersytet III Wieku itp. inicjatywy)	UG, szkoły, stowarzyszenia
4.2.4. Wsparcie finansowe działalności świetlic wiejskich	UG

CEL OPERACYJNY 4.3: Podnoszenie jakości i rozwój przestrzeni publicznej

Zadanie	Podmioty realizujące
4.3.1. Dokończenie rewitalizacji parku w Małej Wsi	UG, ZGK, LGD <i>Razem dla Rozwoju</i>
4.3.2. Kształtowanie centrów wsi – ośrodków subgminnych jako przestrzeni publicznej	UG, ZGK, LGD <i>Razem dla Rozwoju</i> , mieszkańcy
4.3.3. Opracowanie planów odnowy miejscowości we wszystkich sołectwach gminy	UG, sołtysi, mieszkańcy
4.3.3. Organizacja dorocznego konkursu na najbardziej zadbaną wieś i posesję	UG, GOK, GBP
4.3.4. Organizacja samorządowych i społecznych działań porządkujących przestrzeń publiczną	UG, ZGK, GOK, stowarzyszenia

**PROGRAM OPERACYJNY 5:
Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy**

CEL OPERACYJNY 5.1: Zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego na obszarze gminy

Zadanie	Podmioty realizujące
5.1.1. Budowa wysepek i spowalniaczy w krytycznych dla bezpieczeństwa miejscach	UG, Rada Gminy, Starostwo Powiatowe
5.1.2. Wyznaczenie i lepsze oznaczenie przejść dla pieszych	UG, Rada Gminy, Starostwo Powiatowe
5.1.3. Budowa ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż głównych dróg	UG, Rada Gminy, Starostwo Powiatowe, właściciele terenów
5.1.4. Edukacja mieszkańców, zwłaszcza dzieci i młodzieży nt. zasad i środków bezpieczeństwa komunikacyjnego	Szkoły, GBP, KP Policji

CEL OPERACYJNY 5.2: Ograniczanie przestępczości na obszarze gminy

Zadanie	Podmioty realizujące
5.2.1. Identyfikacja miejsc sprzyjających aktom przestępczości	UG, szkoły, mieszkańcy
5.2.2. Instalacja systemu monitoringu w tych miejscach	UG, ZGK
5.2.3. Rozwój oświetlenia ulicznego (w miarę posiadanych środków)	UG, ZGK
5.2.4. Lobbying w KP Policji na rzecz większej aktywności policji na terenie gminy	UG, Rada Gminy, posłowie
5.2.5. Edukacja mieszkańców, zwłaszcza dzieci i młodzieży nt. zasad i środków bezpieczeństwa	GOK, GBP, szkoły, stowarzyszenia, policja

CEL OPERACYJNY 5.3: Ograniczanie skutków katastrof naturalnych

Zadanie	Podmioty realizujące
5.3.1. Stymulowanie i inicjowanie przez Wójta działań administracji państwowej odpowiedzialnej za przeciwdziałanie powodziom	Wójt, Rada Gminy, Urząd Wojewódzki, Marszałek
5.3.2. Monitoring stanu i utrzymanie wałów w dolinie Wisły we właściwym stanie	Wójt, Rada Gminy, RZGW Warszawa
5.3.3. Wprowadzenie SMS-owego systemu powiadamiania o zdarzeniach nadzwyczajnych	UG

CZĘŚĆ IV:

SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MAŁA WIEŚ Z KIERUNKAMI SPOŁECZNEGO ROZWOJU POWIATU PŁOCKIEGO, MAZOWSZA, KRAJU I UNII EUROPEJSKIEJ

Zgodnie z aktualną metodologią dla dokumentów strategicznego zarządzania rozwojem społeczno-ekonomicznym, strategia powinna mieć charakter zintegrowany. Jedną z cech tak definiujących strategię jest jej integracja wertykalna. Oznacza ona, że strategia rozwoju danego obszaru powinna być spójna ze strategiami na poziomie nadrzędnym, obejmującymi większe obszary, w skład których wchodzi dany obszar.

Spójność strategii nie oznacza jednak pełnej tożsamości celów, a tym bardziej kierunków zapisanych w nich działań. Należy tu bowiem wziąć pod uwagę specyfikę obszarów, których dotyczą te dokumenty: inny poziom oddziaływania (inne zakresy kompetencji ich władz) oraz różnice poziomu rozwoju (różnych jego aspektów), wpływające na różne definiowanie jego priorytetów. Im mniejszy dystans w hierarchii obszarów i różnice w ich rozwoju (np. relacja strategia gminna – strategia powiatowa), tym większa powinna być spójność celów i kierunków działań w ich dokumentach strategicznych, podczas gdy przy większym dystansie (strategia gminna vs. strategia kraju, strategia gminna vs. strategia Unii Europejskiej) spójność ta będzie bardziej ograniczona. Jednak i tu, chociażby z powodów praktycznych, powinny wystąpić (racjonalnie uzasadnione), wspólne elementy, gdyż to warunkuje dostęp do środków unijnych i krajowych na realizację zapisanych w tych dokumentach celów rozwoju.

W przypadku dokumentu *Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014 – 2020* odnosimy jej zapisy do następujących dokumentów:

- *Strategii „Europa 2020” - długookresowego programu rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej (UE), który zastąpił realizowaną od 2000 roku Strategię Lizbońską;*
- *Strategii Rozwoju Kraju 2020 – przyjętej do realizacji w 2011 roku;*
- *Strategii polityki społecznej na lata 2007-2013 (strategia na kolejny okres nie została jeszcze opublikowana)*
- *Strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej dla województwa mazowieckiego na lata 2005-2013 (strategia na kolejny okres nie została jeszcze opublikowana), stanowiącej załącznik do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku;*
- *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2014 – 2019;*
- *Strategii Rozwoju Gminy Mała Wieś do 2020 roku – jako dokumentu obejmującego całość procesu rozwoju gminy.*

Powiązania celów *Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020* i celów *Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Mała Wieś do roku 2020* oraz celów

strategii rozwoju społecznego terytoriów obejmujących obszar gminy prezentują poniższe tabele.

Tabela 34. Powiązania celów „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020” z celami „Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Mała Wieś do roku 2020”.

Cele Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Mała Wieś do roku 2020, z którymi są powiązane cele Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020
<p>Cel nadrzędny: Zwiększenie atrakcyjności gminy Mała Wieś jako miejsca do życia</p> <p>Cel strategiczny 1: Tworzenie miejsc pracy poprzez przyciągnięcie inwestorów i wsparcie rozwoju lokalnych firm i gospodarstw rolnych</p> <p>Cel operacyjny 1.1: Promocja gospodarcza gminy i pozyskanie inwestorów zewnętrznych Cel operacyjny 1.2: Wsparcie dla lokalnych przedsiębiorstw</p> <p>Cel strategiczny 2: Efektywniejsze wykorzystywanie wewnętrznych i zewnętrznych zasobów</p> <p>Cel operacyjny 2.2: Lepsze wykorzystanie środków pomocowych UE i Rządu RP</p> <p>Cel strategiczny 3: Inwestycje w kapitał społeczny gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.1: Integracja i edukacja mieszkańców Cel operacyjny 3.2: Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i edukacyjnej Cel operacyjny 3.3: Podnoszenie jakości i rozwój przestrzeni publicznej Cel operacyjny 3.4: Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarze gminy</p>

Tabela 35. Powiązania celów „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020” z kierunkami rozwoju społecznego powiatu plockiego, Mazowsza, Polski i Unii Europejskiej

Cele strategii „Europa 2020”, z którymi są powiązane cele Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020
<p>Priorytet III: wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (ang. inclusive growth), czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną;</p> <p>Cel nadrzędny 5: wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli;</p> <p>Inicjatywy przewodnie: <u>Unia innowacji</u> – poprawa warunków ramowych dla innowacji oraz wykorzystanie innowacji do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych i gospodarczych wskazanych w strategii Europa 2020;</p>

Mobilna młodzież – poprawa jakości na wszystkich poziomach edukacji i szkoleń oraz zwiększanie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej;
Europejski program walki z ubóstwem – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.

Cele Strategii Rozwoju Kraju 2020, z którymi są powiązane cele Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020

Obszar strategiczny I: Sprawne i efektywne państwo

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

Priorytetowe kierunki interwencji publicznej:

I.3.2. Rozwój kapitału społecznego

I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

Priorytetowe kierunki interwencji publicznej:

II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

Priorytetowe kierunki interwencji publicznej:

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

Priorytetowe kierunki interwencji publicznej:

III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych

III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Priorytetowe kierunki interwencji publicznej:

III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju miast subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich

Cele Strategii polityki społecznej na lata 2007-2013, z którymi są powiązane cele Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020

Priorytet 1: Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci

1.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego

- 1.2. Tworzenie i wzmocnienie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, w celu podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych
- 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze
- 1.4. System pomocy dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się
- 1.5. Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne, sportowo -rekreacyjne i kulturalne
- 1.6. Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dzieciństwa
- 1.7. Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, w celu wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę
- 1.8. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież

Priorytet 2. Wdrożenie aktywnej polityki społecznej

- 2.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej
- 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu
- 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych

- 3.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
- 3.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia
- 3.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych
- 3.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności

Priorytet 4 - Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie

- 4.1. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy
- 4.3. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym
- 4.5. Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych

Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych

- 5.1 Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej
- 5.2 Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej

Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne podstawą rozwoju usług społecznych

- 6.1. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych
- 6.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego
- 6.4. Wsparcie postaw obywatelskich

6.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej

Cele Strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej dla województwa mazowieckiego na lata 2005-2013, z którymi są powiązane cele Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020

Cel strategiczny 1: Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób i rodzin żyjących w biedzie.
2. Podnoszenie aktywności społeczno-zawodowej osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w celu zahamowania zjawiska marginalizacji.
3. Aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania i promowania wspólnotowych i samopomocowych form wspierania rodziny.
4. Podejmowanie działań na rzecz wspierania rodzin z dziećmi oraz zapobieganie patologiom w rodzinie.
5. Rozwój kadry pomocy społecznej i jakości pracy socjalnej

Cel strategiczny 3: Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających temu zachowaniu

Cele operacyjne:

1. Zmniejszenie ilości spożywanego alkoholu.
2. Edukacja społeczeństwa w zakresie konsekwencji nadużywania alkoholu i metod zapobiegania oraz ograniczania negatywnych skutków takich zachowań
4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.
5. Koordynacja i wspieranie działań administracji publicznej, organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli różnych środowisk zawodowych i lokalnych w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Cel strategiczny 4: Ograniczanie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów

Cele operacyjne:

1. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnych w zapobieganie używaniu i ograniczania dostępności do środków psychoaktywnych
2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat zagrożeń i problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych, mechanizmów powstawania uzależnienia i możliwości zapobiegania zjawisku.
3. Zwiększenie liczby kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych.

Cel strategiczny 5: Podniesienie jakości życia osób starych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej

Cele operacyjne:

1. Podniesienie poziomu i rozwój usług instytucji opieki całodobowej i usług dla osób Starych, świadczonych w miejscu zamieszkania

2. Podniesienie jakości życia osób starych poprzez zwiększenie dostępności do oferty pomocowej i możliwych form aktywności.
3. Ograniczenie procesu marginalizacji problemów ludzi starych, zmniejszenie rozmiarów zjawiska społecznego wykluczenia.
4. Koordynacja i wspieranie działań administracji publicznej, organizacji pozarządowych, środowisk lokalnych w zakresie tworzenia perspektywicznego programu zaspokajania potrzeb ludzi starych.

Cel strategiczny 6: Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów

Cele operacyjne:

1. Podniesienie wiedzy i świadomości dotyczącej rynku pracy poprzez wzmocnienie dialogu społecznego i partnerstwa na rynku pracy
2. Łagodzenie społecznych skutków długotrwałego bezrobocia i przeciwdziałanie dyskryminacji na rynku pracy
3. Podniesienie poziomu aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej

Cel strategiczny 7: Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu

Cele operacyjne:

1. Wspieranie przemian świadomości społecznej odnośnie problematyki osób niepełnosprawnych
2. Zwiększenie dostępu do leczenia, opieki i rehabilitacji medycznej.
3. Zwiększenie dostępu do dóbr i usług umożliwiających rehabilitację społeczną, pełne uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym, rekreacji i turystyce.
4. Zwiększenie aktywności podmiotów i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Cele Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2014 – 2019, z którymi są powiązane cele Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020

Cel strategiczny I: Ograniczenie skali bezrobocia i jego skutków

Cel operacyjny 1: Wychodzenie klientów pomocy społecznej z bezrobocia

Cel strategiczny II: Wielokierunkowe wspieranie rodziny z dzieckiem

Cel operacyjny 1: Kompleksowe wspieranie rodzin naturalnych z dziećmi

Cel operacyjny 2: Zapewnienie profesjonalnej pomocy w postaci poradnictwa specjalistycznego rodzinom dotkniętym kryzysem

Cel operacyjny 3: Stworzenie kompleksowego systemu pomocy rodzinie znajdującej się w kryzysie

Cel strategiczny III: Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu

Cel operacyjny 1: Zapewnienie sprawnie działającego systemu informacyjnego o możliwościach wspierania osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny 2: Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym

Cel strategiczny IV: Rozwój partnerskiej współpracy z organizacjami pozarządowymi

Cel operacyjny 1: Budowanie płaszczyzny współpracy z organizacjami pozarządowymi

Cel strategiczny V: Przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej w rodzinie

Cel operacyjny 1: Przeciwdziałanie uzależnieniom i ich następstwom

Cel operacyjny 2: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Cel strategiczny VI: Rozwijanie systemu pomocy służącego zaspokojeniu potrzeb osób starszych i z zaburzeniami psychicznymi

Cel operacyjny 1: Podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia oraz zwiększenie możliwości udziału w życiu społecznym osób starszych i z zaburzeniami psychicznymi

Cel strategiczny VII: Zabezpieczenie infrastruktury społecznej adekwatnej do zadań i problemów społecznych

Cel operacyjny 4: Zapewnienie niezbędnej kadry w sektorze pomocy społecznej

CZĘŚĆ V:

WDRAŻANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MAŁA WIEŚ 2014 - 2020

Opracowana przez jednostkę samorządową strategia rozwoju ma wartość tylko wtedy, gdy zostanie zrealizowana, w maksymalnie możliwym stopniu. Ta, wydawało by się, oczywista zasada, często nie jest w praktyce realizowana. Wynikać to może z różnych powodów. Jednym z nich jest na pewno niewłaściwa motywacja dla decyzji o opracowaniu strategii. Wiele samorządów podjęło ją tylko dlatego, że posiadanie *Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy* jest wymogiem ustawowym. Ale często powodem bywa też brak wiedzy o zasadach wdrażania strategii lub/i nieumiejętność zarządzania strategicznego samorządową jednostką terytorialną.

Efektywne wdrożenie strategii wymaga spełnienia kilku warunków:

- 1/ określenia w dokumencie strategii wskaźników jej realizacji. Osiągnięcie tych wskaźników będzie oznaczało osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych, którym są one przypisane;
 - 2/ dostosowania struktur administracji gminnej do wymogów zarządzania strategicznego;
 - 3/ opracowania Szczegółowych Planów Realizacji dla zadań współtworzących poszczególne Programy Operacyjne;
 - 4/ przełożenia Programów Operacyjnych Strategii na Wieloletnią Prognozę Finansową (WPF) i Wieloletni Plan Inwestycyjny (WPI);
- a także współpracy instytucji gminnych z interesariuszami procesu oraz wewnętrznej i zewnętrznej promocji procesu wdrażania strategii.

1. Wskaźniki realizacji *Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020*

Elementem strategii, niezbędnym do monitoringu i oceny postępów jej wdrażania i rezultatów jest zestaw wskaźników, których osiągnięcie będzie oznaczało realizację celu nadrzędnego oraz celów operacyjnych i strategicznych, którym są one przypisane.

Wskaźniki realizacji strategii rozwoju dzieli się na:

- wskaźniki produktu – opisujące dostarczone dobra i usługi w rezultacie realizacji zadań;
- wskaźniki rezultatu - opisujące bezpośrednie zmiany, które nastąpiły w wyniku realizacji zadań;
- wskaźniki oddziaływania - opisujące zmiany, na ogół o szerszym zasięgu, które są pośrednim efektem realizacji zadań.

Dąży się do tego, by wskaźniki miały charakter wymierny. Jest to naturalna cecha wskaźników produktu, z racji ich charakteru. Jest to też na ogół zasadne w przypadku wskaźników rezultatu, poza tymi, które dotyczą rezultatów jakościowych, chociaż czasami uzyskanie dokładnych danych może być trudne (wtedy należy podać dane przybliżone ze wskazaniem metody ich określenia). Jeśli idzie o wskaźniki oddziaływania, często same efekty i przypisane im wartości liczbowe (np. bezrobocie i jego stopa) zależą od wielu czynników, więc określanie tych wartości jako rezultatu działań w ramach strategii nie jest zasadne. W tym wypadku wystarczy wskazać pozytywne zjawiska, które są efektem zrealizowanych (między innymi) w ramach strategii działań.

Dla potrzeb tego dokumentu zrezygnowano ze wskaźników produktu (ilości dostarczonych dóbr i usług), przyjmując, że: 1/ są one mniej istotne z punktu widzenia dokumentu strategii, który wskazuje głównie kierunki rozwoju gminy); 2/ są często niemożliwe do zdefiniowania na tym etapie; 3/ zostaną określone w Szczegółowych Planach Realizacji Zadań.

WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA CELU NADRZĘDNEGO:
Zwiększenie atrakcyjności gminy Mała Wieś jako miejsca do życia

Rozwój gospodarczy gminy Mała Wieś pozytywnie wpływa na jej rynek pracy, dochody mieszkańców i Gminy

Następuje przyrost ludności Gminy wskutek pozytywnego salda przyrostu naturalnego i migracji

**Następuje zahamowanie spadku udziału liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym
Zostaje zmniejszona liczebność grup defaworyzowanych, w tym grup dotkniętych patologiami**

Następuje zahamowanie spadku liczby uczniów w szkołach Gminy

Mieszkańcy Gminy są bardziej zintegrowani i aktywni społecznie

Gmina Mała Wieś jest bezpiecznym miejscem do życia

Gmina Mała Wieś jest uznawana za atrakcyjne miejsce do życia

WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA CELU STRATEGICZNEGO 1:
Ograniczenie zjawiska ubóstwa mieszkańców

WO 1/1. Spadek liczby bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych względem wartości na 31.12.2013 r.

WO 1/2. Bardziej kompleksowa, docierająca do większego odsetka potrzebujących i efektywna pomoc społeczna w gminie

WO 1/3. Wzrost zaangażowania społecznego w pomoc społeczną

**Wskaźniki rezultatu dla PROGRAMU OPERACYJNEGO 1:
Ograniczenie zjawiska ubóstwa mieszkańców**

CEL OPERACYJNY 1.1: Tworzenie miejsc pracy na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych

Wskaźnik
1.1.1.1. Liczba zatrudnionych niepełnosprawnych w Zakładzie Aktywizacji Zawodowej
1.1.2.1. Liczba uczestników spółdzielni socjalnych
1.1.3.1. Liczba pozyskanych inwestorów
1.1.4.1. Liczba korzystających z ulg przedsiębiorców zatrudniających osoby z grup defaworyzowanych: długotrwale bezrobotnych, osoby samotne, niepełnosprawnych, kobiety
1.1.5.1. Ilość osób korzystających z opieki nad dziećmi dla umożliwienia im zatrudnienia
1.1.6.1. Liczba osób korzystających z oferty stażowej dla absolwentów, na terenie gminy i poza nią
1.1.7.1. Liczba zrealizowanych projektów wspierających zatrudnienie w grupie wiekowej 50+
1.1.8.1. Liczba osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej uczestniczących w pracach interwencyjnych i pracach społecznie użytecznych
1.1.9.1. Liczba długotrwale bezrobotnych uczestniczących w działaniach motywujących i edukacyjnych dot. aktywnego poszukiwania pracy
1.1.10.1. Liczba osób uczestniczących w edukacji i szkoleniach zawodowych na bazie Społecznego Liceum Ogólnokształcącego
1.1.11.1. Liczba osób korzystających z usług profesjonalnego doradcy zawodowego

CEL OPERACYJNY 1.2: Udoskonalenie systemu pomocy społecznej

Wskaźnik
1.2.1.1. Liczba osób w bazie danych osób wymagających pomocy
1.2.2.1. Liczba osób korzystających z doradztwa dla osób dotkniętych problemami
1.2.3.1. Liczba rodzin i dzieci objętych opieką asystentów rodziny
1.2.4.1. Liczba przeszkolonych pracowników i wolontariuszy pomocy społecznej
1.2.5.1. Kwota pozyskanych funduszy zewnętrznych na rzecz pomocy społecznej

CEL OPERACYJNY 1.3: Uspołecznienie pomocy społecznej w gminie

Wskaźnik
1.3.1.1. Liczba pozyskanych wolontariuszy
1.3.2.1. Liczba osób objętych pomocą sąsiedzką
1.3.3.1. Kwota uzyskana z akcji charytatywnych na rzecz najuboższych, adresowanych do przedsiębiorców i mieszkańców

**WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA CELU STRATEGICZNEGO 2:
Przeciwdziałanie patologiom**

WO 2/1. Szerszy zakres i większa efektywność pomocy dla rodzin, dzieci i młodzieży

WO 2/2. Zmniejszenie grupy osób uzależnionych

WO 2/3. Skuteczniejsze przeciwdziałanie przemocy, w tym domowej

**Wskaźniki rezultatu dla PROGRAMU OPERACYJNEGO 2:
Przeciwdziałanie patologiom**

CEL OPERACYJNY 2.1: Wspieranie kompetencji i warunków opiekuńczo-wychowawczych rodziny

Wskaźnik
2.1.1.1. Liczba rodzin-beneficjentów pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych
2.1.2.1. Liczba rodzin i dzieci objętych opieką asystentów rodziny
2.1.3.1. Liczba dożywianych dzieci i młodzieży
2.1.4.1. Liczba dzieci i młodzieży otrzymujących odzież i artykuły szkolne
2.1.5.1. Liczba korzystających z wypoczynku dzieci i młodzieży oraz wypoczynku rodzinnego
2.1.6.1. Liczba korzystających z dofinansowania pobytu w przedszkolach i internatach
2.1.7.1. Liczba zrealizowanych projektów wyrównujących szanse edukacyjne dzieci i młodzieży

CEL OPERACYJNY 2.2: Przeciwdziałanie uzależnieniom

Wskaźnik
2.2.1.1. Liczba dzieci i młodzieży korzystających z pozalekcyjnej oferty zajęć
2.2.2.1. Liczba przeszkolonych i zatrudnionych animatorów lokalnych (w sołectwach) zajęć kulturalnych i sportowych
2.2.3.1. Liczba młodzieży uczestniczącej w zajęciach ze <i>street-workerem</i> -terapeutą uzależnień

CEL OPERACYJNY 2.3: Przeciwdziałanie przemocy, w tym domowej

Wskaźnik
2.3.1.1. Liczba osób objętych kampaniami piętnującymi obojętność społeczną wobec przemocy domowej
2.3.2.1. Liczba osób z grup zagrożonych przemocą domową przeszkolonych nt. sposobów reagowania na nią
2.3.3.1. Liczba systemów monitoringu zainstalowanych w szkołach

**WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA CELU STRATEGICZNEGO 3:
Ograniczanie wykluczenia społecznego**

WO 3/1. Wyższy poziom integracji mieszkańców gminy

WO 3/2. Mieszkańcy Gminy identyfikują się z nią i chętniej współdziałają na rzecz jej rozwoju

WO 3/3. Niepełnosprawni i starsi mieszkańcy w większym stopniu objęci pomocą

WO 3/4. Poprawa sytuacji materialnej i warunków życia słabszych ekonomicznie i mniej zaradnych grup mieszkańców

**Wskaźniki rezultatu dla PROGRAMU OPERACYJNEGO 3:
Ograniczanie wykluczenia społecznego**

CEL OPERACYJNY 3.1: Integracja mieszkańców gminy

Wskaźnik
3.1.1.1. Liczba imprez i działań kulturalnych i sportowych o charakterze integracyjnym, w tym osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych – ogólnogminnych i lokalnych
3.1.2.1. Liczba uczestników Festiwalu Aktywności Sołectw w ramach Dni Małej Wsi (prezentacja dorobku społecznego i kulturalnego wybranych sołectw)
3.1.3.1. Liczba osób objętych działalnością informacyjną dotycząca ww. imprez
3.1.4.1. Liczba nowych świetlic środowiskowych i ich użytkowników
3.1.5.1. Liczba przeszkolonych i zatrudnionych animatorów lokalnych (w sołectwach) zajęć kulturalnych i sportowych
3.1.6.1. Liczba uczestników działań Klubu Integracji Społecznej
3.1.7.1. Liczba zidentyfikowanych i wyeliminowanych barier architektonicznych
3.1.8.1. Liczba lokalnych linii komunikacyjnych na terenie gminy

CEL OPERACYJNY 3.2: Stworzenie systemu wsparcia dla niepełnosprawnych i starszych mieszkańców gminy

Wskaźnik
3.2.1.1. Liczba zrealizowanych działań uwrażliwiających społeczność gminy na sytuację grup wykluczonych
3.2.2.1. Liczba przeszkolonych wolontariuszy w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
3.2.2.2. Liczba osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych rodziców, korzystających z usług opiekuńczych – z udziałem społeczności lokalnej (wolontariat)
3.2.2.3. Liczba osób korzystających z profesjonalnych usług opiekuńczych
3.2.2.4. Liczba godzin świadczeń
3.2.2.5. Kwota wydatkowana na usługi opiekuńcze
3.2.3.1. Liczba osób korzystających z dożywiania
3.2.4.1. Liczba korzystających z usług rehabilitacyjnych

3.2.5.1. Liczba uczestników grup samopomocowych
3.2.6.1. Liczba beneficjentów pomocy materialnej dla osób niepełnosprawnych i starszych

CEL OPERACYJNY 3.3: Szersze materialne wspieranie słabszych ekonomicznie i mniej zaradnych grup mieszkańców

Wskaźnik
3.3.1.1. Liczba nowych osób objętych pomocą materialną GOPS
3.3.2.1. Liczba uczestników inicjatyw typu „Szlachetna paczka”
3.3.3.1. Kwota uzyskana z akcji charytatywnych na rzecz najuboższych, adresowanych do przedsiębiorców i mieszkańców

**WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA CELU STRATEGICZNEGO 4:
Rozwój i podnoszenie jakości usług społecznych**

WO 4/1. Infrastruktura społeczna gminy lepiej służy jej mieszkańcom
WO 4/2. Wyższa jakość i dostępność usług społecznych na terenie gminy
WO 4/3. Większa ilość i wyższa jakość przestrzeni publicznej w gminie

**Wskaźniki rezultatu dla PROGRAMU OPERACYJNEGO 4:
Rozwój i podnoszenie jakości usług społecznych**

CEL OPERACYJNY 4.1: Rozwój infrastruktury społecznej

Wskaźnik
4.1.1.1. Liczba osób korzystających z nowej siedziby GOK i GBP
4.1.2.1. Liczba osób korzystających z sal gimnastycznych przy SP w Podgórzu i Dzierżanowie
4.1.3.1. Liczba użytkowników nowych świetlic wiejskich
4.1.4.1. Liczba mieszkańców mających dostęp do „zielonych siłowni”
4.1.5.1. Liczba użytkowników nowych placów zabaw
4.1.6.1. Liczba korzystających ze zmodernizowanych obiektów sportowych

CEL OPERACYJNY 4.2: Podnoszenie jakości usług społecznych

Wskaźnik
4.2.1.1. Liczba zatrudnionych w ZOZ w ramach NFZ lekarzy-specjalistów
4.2.1.2. Liczba nowego sprzętu medycznego
4.2.2.1. Liczba nowych dodatkowych zajęć edukacyjnych w szkołach
4.2.3.1. Liczba beneficjentów nowych dodatkowych inicjatyw edukacyjnych obejmujących nowe grupy społeczne

CEL OPERACYJNY 4.3: Podnoszenie jakości i rozwój przestrzeni publicznej

Wskaźnik
4.3.1.1. Liczba korzystających z parku w Małej Wsi
4.3.2.1. Liczba korzystających ze stworzonej lub zmodernizowanej przestrzeni publicznej w ośrodkach subgminnych
4.3.3.1. Liczba zrealizowanych działań wynikających z planów odnowy miejscowości
4.3.3.1. Liczba uczestników dorocznego konkursu na najbardziej zadbaną wieś i posesję
4.3.4.1. Liczba uporządkowanej w rezultacie samorządowych i społecznych działań przestrzeni publicznej

**WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA CELU STRATEGICZNEGO 5:
Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy**

WO 4/1. Wyższy poziom bezpieczeństwa komunikacyjnego na obszarze gminy

WO 4/2. Większe poczucie bezpieczeństwa mieszkańców

WO 4/3. Ograniczenie skutków katastrof naturalnych na obszarze gminy

**Wskaźniki rezultatu dla PROGRAMU OPERACYJNEGO 5:
Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy**

CEL OPERACYJNY 5.1: Zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego na obszarze gminy

Wskaźnik
5.1.1.1./5.1.2.1 Liczba miejsc o zwiększonym poziomie bezpieczeństwa komunikacyjnego
5.1.3.1. Liczba miejscowości posiadających ścieżki pieszo-rowerowe wzdłuż głównych dróg
5.1.4.1. Liczba uczestników działań edukacyjnych nt. zasad i środków bezpieczeństwa komunikacyjnego

CEL OPERACYJNY 5.2: Ograniczanie przestępczości na obszarze gminy

Wskaźnik
5.2.1.1. Liczba zidentyfikowanych miejsc sprzyjających aktom przestępczości
5.2.2.1. Liczba zainstalowanych systemów monitoringu w niebezpiecznych miejscach
5.2.3.1. Liczba nowych punktów oświetlenia ulicznego
5.2.4.1. Wzrost aktywności policji na terenie gminy
5.2.5.1. Liczba uczestników działań edukacyjnych nt. zasad i środków bezpieczeństwa

CEL OPERACYJNY 5.3: Ograniczanie skutków katastrof naturalnych

Wskaźnik
5.3.1.1. Liczba i zakres działań administracji państwowej odpowiedzialnej za przeciwdziałanie powodziom
5.3.2.1. Odsetek ogólnej długości wałów w dolinie Wisły w gminie utrzymanych we właściwym stanie i objętych monitoringiem
5.3.3.1. Liczba mieszkańców objętych SMS-owym systemem powiadamiania o zdarzeniach nadzwyczajnych

2. Dostosowanie struktur administracji gminnej do wymogów zarządzania strategicznego, czyli zarządzania przez cele

Proces ten oznacza m.in.:

- utworzenie zespołów zadaniowych, nie zawsze pokrywających się z formalną strukturą administracji gminnej, bo często wymagających udziału przedstawicieli różnych jej komórek/instytucji, zorientowanych na realizację określonych, zdefiniowanych w strategii zadań i celów;
- przeszkolenie pracowników administracji w zakresie podejścia projektowego do realizacji zadań, w tym w zakresie monitoringu realizacji przypisanych im zadań i celów;
- włączenie monitorowania realizacji strategii w zadania poszczególnych komórek/jednostek administracji gminnej;
- stałe podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych w zakresie objętym strategią, w tym ich usług na rzecz mieszkańców i inwestorów;
- doskonalenie struktur organizacyjnych i procedur postępowania administracyjnego, tak by wspierały proces realizacji strategii;
- przeciwdziałanie dość powszechnemu w polskiej administracji biurokratycznemu i rutynowemu podejściu do zadań i interesantów;
- motywowanie pracowników i uświadamianie im zależności ich pracy od jej rezultatów i satysfakcji petentów (wprowadzenie systemu oceny pracowników przez zwierzchników i interesantów);
- stałe zwiększanie możliwości technicznych (sprzętowych, lokalowych itp.) i organizacyjnych gminnych instytucji, tak by mogły sprostać nowym wyzwaniom zawartym w strategii;
- stworzenie systemu monitoringu występujących w gminie zjawisk i zachodzących procesów społecznych i zarządzania nią; jego zadaniem będzie bieżące dostarczanie i analiza informacji umożliwiające podejmowanie decyzji dotyczących właściwej realizacji założeń strategii, w tym także ewentualnej ich modyfikacji.

Takie dostosowanie administracji gminnej, nie tylko pozwoli na pełniejsze zrealizowanie *Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020*, ale też pozytywnie wpłynie na profesjonalizm działań samorządu lokalnego, budując jego pozytywny wizerunek w oczach mieszkańców, partnerów różnych szczebli, instytucji finansujących i inwestorów.

3. Opracowanie szczegółowych planów realizacji zadań wchodzących w skład poszczególnych Programów Operacyjnych

Programy Operacyjne stanowią jedynie listy zadań, których zrealizowanie przyczyni się do osiągnięcia celów strategii. By zostały one prawidłowo zrealizowane, powinny zostać szczegółowo opisane w postaci planów realizacyjnych. Plany te powinny mieć najlepiej formułę projektów i w związku z tym określać:

- cel realizacji danego działania
- jego ramy czasowe
- miejsce (-ca) realizacji zadania
- podmioty realizujące
- harmonogram czasowy zadania
- funkcje/szczegółowe zadania poszczególnych podmiotów, relacje między nimi
- budżet zadania
- źródła finansowania
- harmonogram finansowy działania
- ewentualne warunki dla realizacji zadania
- zakładane efekty zadania i wskaźniki ich realizacji.

4. Przełożenie Programów Operacyjnych Strategii na Wieloletnią Prognozę Finansową (WPF) i Wieloletni Plan Inwestycyjny (WPI)

WPF i WPI są dokumentami będącymi instrumentami do prowadzenia, odpowiednio: długookresowej polityki finansowej i długookresowej polityki inwestycyjnej.

Wieloletnia Prognoza Finansowa powinna określać dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu, dochody majątkowe oraz wydatki majątkowe budżetu, wynik budżetu wraz ze wskazaniem przeznaczenia nadwyżki albo sposobu sfinansowania deficytu, przychody i rozchody budżetu, z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia. Wieloletni Plan Inwestycyjny powinien zawierać listę inwestycji do zrealizowania w danym okresie wraz z określeniem ich priorytetu, harmonogramu czasowego, budżetu i źródeł finansowania. Oba dokumenty powinny być łącznikiem między *Strategią rozwiązywania problemów społecznych gminy Mała Wieś 2014-2020* a rocznymi planami działania i budżetami gminy Mała Wieś.

Nie do zaakceptowania jest sytuacja, gdy zawartość WPF i WPI gminy nie ma, bądź ma tylko luźny związek z zapisami jej strategii rozwoju. W rezultacie takiego podejścia, nie tylko został zmarnowany wysiłek i koszty poniesione w związku z opracowaniem dokumentu strategii, ale – przede wszystkim – dana jednostka samorządu terytorialnego rozwija się w wolniejszym niż możliwe tempie i zakresie.